

*Květiny a knihy
jsou pro mnoho lidí
právě tak nezbytné
jako denní chléb.*

Honoré de Balzac

Skutečné události v literatuře a filmu – pokračování z minulého čísla

V tomto čísle se opět věnujeme tématu skutečných událostí, o nichž si můžete přečíst v knize nebo zhlédnout film, seriál, či dokument. V našem zpravodaji se něco dozvíte o knize, o filmu a o tom, jak to bylo ve skutečnosti.

Pianista

kniha:

Pianista: Wladyslaw Szpilman
žánr: Literatura světová, Romány, Válečné
vydáno: 2003, Academia
originální název: Pianista, 1946
překlad: Helena Stachová
počet stran: 260

Pianista je autobiografická kniha Wladyslawa Szpilmana z roku 1946, která byla vydána pod původním názvem Smrt města v první cenzurované verzi. Necenzurované vydání této knihy mohlo být pod tímto názvem vydáno teprve až po společenských změnách v Polsku. Kniha je velmi cenná především faktograficky jakožto očitě svědectví člověka-umělce, který hrůzy holocaustu za 2. světové války ve Varšavě prožil osobně a viděl vše na vlastní oči.

Kniha líčí hrůzy 2. světové války a holocaustu očima mladého židovského hudebníka-klavíristy, sólisty Varšavského rozhlasu, který se svojí rodinou žije ve Varšavě. Děj knihy začíná v létě roku 1939 ve Varšavě v dobách, kdy se celé Polsko připravovalo na blížící se válku s nacistickým Německem, pokračuje líčením počátku 2. světové války v Polsku, obsazením Varšavy nacistickými vojsky, počínajícím holocaustem, stavbou varšavského židovského ghetta, tragickým životem židovské komunity v ghettu, hromadnými deportacemi obyvatel ghetta do nacistických likvidačních táborů smrti, kde zahynula celá jeho rodina. Dále popisuje jeho nucenou práci pro nacisty v ghettu, útek, život po různých skrýších, hrůzy událostí spojených s průběhem Varšavského povstání v roce 1944, svoji vlastní záchranu od smrti hladem za pomoci nacistického kapitána Wehrmachtu Wilma Hosenfelda až po závěrečné osvobození města Rudou armádou.

film:

Pianista
Drama / Životopisný / Válečný / Hudební
Francie / Polsko / Německo / Velká Británie / USA, 2002, 150 min
režie: Roman Polański
předloha: Władysław Szpilman (kniha)
scénář: Ronald Harwood
kamera: Paweł Edelman
hudba: Wojciech Kilar
hrají: Adrien Brody, Emilia Fox, Michał Żebrowski, Ed Stoppard,
Maureen Lipman, Frank Finlay, Jessica Kate Meyer, Wanja
Mues, Richard Ridings a další

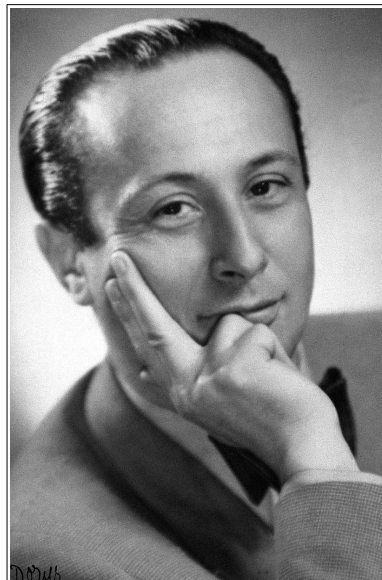
Pianista (francouzsky Le Pianiste) je francouzsko-německo-polsko-nizozemský dramatický film, který v roce 2002 natočil režisér Roman Polański. Film získal Zlatou palmu na Filmovém festivalu v Cannes, dále tři ceny Americké filmové akademie Oscar, jednu z nich pak herec Adrien Brody za herecký výkon v hlavní roli. Film byl natočen na motivy stejnojmenné knihy Wladyslawa Szpilmana z roku 1946, která byla původně vydána pod názvem Smrt města.

Wladyslaw Szpilman (Adrien Brody) je v Polsku žijící Žid. Když přichází nacistická a hitlerovská armáda do Varšavy, každý na sobě pociťuje nově nastupující nenávisť vůči Židům. Postupně jsou zakazovány návštěvy obchodů, chození po chodnících až dojde k přestěhování Židů do varšavského ghetta. Když do-

cháží k přesunu Židů z Varšavy do koncentračních táborů, Wladyslaw utíká z varšavského ghetta pryč a začíná se skrývat po rozbořeném a zpustlém městě, kde v úkrytu pasivně prožije i hrůzy varšavského povstání. Takto přežívá celou 2. světovou válku a ke konci války jej dokonce náhodně objevuje kapitán Wehrmachtu Wilm Hosenfeld (Thomas Kretschmann), který ho však neprozradí, ale dokonce mu aktivně pomáhá přežít hlad a nouzi. Wladyslaw si celou válku ulehčuje představami o svém hraní na fiktivní piano. Hru na skutečný klavír si rád poslechne i kapitán Hosenfeld.

fakta:

Władysław „Wladek“ Szpilman (5. prosince 1911 Sosnowec, Polsko – 6. července 2000 Varšava, Polsko) byl polský klavírista a hudební skladatel židovského původu.

Narodil se v Sosnovci (tehdy ležícím v Kongresovce v rámci carského Ruska, dnes ve Slezském vojvodství) do židovské rodiny Samuela Szpilmana a Edwardy (Ester) roz. Rappaportové jako jejich nejstarší syn. Měl ještě bratra a dvě sestry. Studoval na Hudební akademii Fryderyka Chopina ve Varšavě pod vedením Josepha Śmidowicze a Alexandra Michalowského. V roce 1931 získal stipendium Akademie umění v Berlíně, kde studoval u Artura Schnabla a Leonida Kreutzera hru na klavír a u Franz Schrekera kompozici. V této době napsal svůj Houslový koncert, klavírní suitu *Życie Maszyn* („Život strojů“), Concertino pro klavír a orchestr, řadu skladeb pro housle a klavír a několik písní.

Nástup nacismu v roce 1933 ho donutil k návratu do vlasti. V roce 1934 vystupoval společně s americkým houslistou polského původu Bronislawem Gimpelem. Od roku 1935 působil jako klavírista v polském rozhlasu. V té době začal komponovat populární písně, které mu přinesly značnou popularitu. Napsal rovněž hudbu k filmům *Wrzos* (Vřes, 1937)

a *Dr. Murek* (1939).

23. září 1939 hrál v posledním vysílání polského rozhlasu koncert z díla Fryderyka Chopina. O chvíli později německé bomby dopadly na Varšavu a polský rozhlas utichl. O šest let později byly tyto skladby v provedení Władysława Szpilmana uvedeny v prvním poválečném vysílání.

V roce 1940 byla rodina Szpilmanových odvečena do varšavského ghetta. Až do roku 1942 bylo ještě možné provozovat v ghetu hudbu. Szpilman hrál v kavárnách a byl sólistou Symfonického orchestru Simona Pullmanna. V roce 1942 přišel o celou rodinu, ale sám s pomocí židovského policisty unikl deportaci do vyhlazovacího tábora v Treblince. Pracoval jako stavební dělník, až v roce 1943 se mu podařilo uniknout na tzv. árijskou stranu Varšavy. Tam se skrýval až do konce července 1944.

Po Varšavském povstání se dále skrýval v troskách domu v ulici Aleja Niepodległości, odříznut od jakékoli pomoci od přátel. Tam ho našel kapitán Wehrmachtu Wilm Hosenfeld, který jej neprozradil a poskytl mu jídlo. Hosenfeld upadl do sovětského zajetí a zemřel v zajateckém táboře u Stalingradu v srpnu 1952. Přestože Szpilman znal jeho identitu, nepodařilo se mu na sovětských úřadech vymoci jeho osvobození. (V roce 2007 byl Hosenfeld vyznamenán polským prezidentem Lechem Kaczyńskim Řádem znovuzrozeného Polska a v roce 2009 jej izraelská Komise pro rozpoznávání spravedlivých při památníku Jad vašem ocenila titulem „Spravedlivý mezi národy“.)

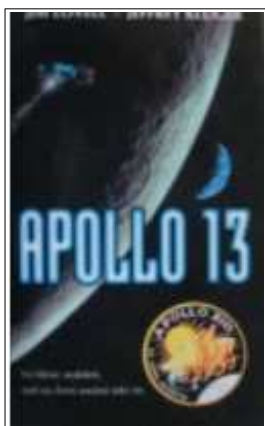
Po roce 1945 se Szpilman vrátil k práci v polském rozhlasu a stal se ředitelem hudebního vysílání. Pořádal sólové koncerty a obnovil spolupráci s houslistou Bronislawem Gimpelem. Komponoval populární písně, scénickou hudbu pro rozhlas, písně pro děti, muzikály a řadu symfonických skladeb. (Symfonické skladby v plném rozsahu vydalo americké nakladatelství Boosey & Hawkes.) Mimo jiné je autorem znělky polské Filmové kroniky.

V roce 1950 se oženil s Halinou Grzecznarowskou. Po politickém uvolnění v roce 1956 reformoval Svaz polských spisovatelů a skladatelů (ZaiK) a až do roku 1961 byl jeho prezidentem. V roce 1961 zorganizoval podle svých představ Mezinárodní písňový festival v Sopotech. Od roku 1945 do roku 1963 byl kromě toho vedoucím oddělení zábavné hudby polského rozhlasu. V roce 1963 vytvořili Varšavský kvintet (ve složení Bronislaw Gimpel, Tadeusz Wronski, Stefan Kamasa a Aleksandr Ciechański později Christopher Jakowicz, Igor Ivanov, Jana Tawroszewicz, Andrew Orkisz, Christopher Podejka a další), který až do roku 1986 absolvoval více než 2000 koncertů po celém světě.

V roce 1946 vydal ve spolupráci s publicistou Waldorffem vzpomínkovou knihu *Smrt města*, ve které popsal skutečnosti, které se neshodovaly s tehdejší oficiální verzí života ve varšavském ghetu (popis pol-

ského vyděrače, vztah k Hosenfeldovi a zejména podíl ukrajinských a litevských jednotek na masakrech ve varšavském ghettu). Vyšla cenzurovaná a v malém nákladu. Teprve po více než padesáti letech vydalo německé nakladatelství Ullstein (1998), revidovanou a doplněnou verzi knihy pod novým názvem Das Wunderbare Überleben a dále vyšla v Anglii pod názvem Pianista. Ve Velké Británii a v USA byla vyhlášena nejlepší knihou roku 1999 a v roce 2002 byla vybrána nejlepší knihou roku i francouzským literárním časopisem Lire. Byla přeložena do mnoha jazyků. Na základě této knihy natočil Roman Polański v roce 2002 film Pianista.

Během svého života Szpilman obdržel řadu vyznamenání. Mimo jiné byl dvakrát vyznamenán Řádem znovuzrozeného Polska – v roce 1954 obdržel Rytířský kříž a v roce 1999 Komturecký kříž s hvězdou. Jeho jméno nese i planetka 9973 Szpilman, objevená 12. 7. 1993 astronomem E. W. Elstem. Zemřel ve Varšavě 6. července 2000. Je pohřben na Vojenském hřbitově na Powązkach ve Varšavě.

Apollo 13

kniha:

Apollo 13: James Arthur Lovell & Jeffrey Kluger

žánr: Literatura světová, Vesmír, Příběhy

vydáno: 1994, BB art

překlad: Štěpán Jindra, Ľubica Jindrová

počet stran: 430

13. dubna 1970 byli astronauti Jim Lovell, Fred Haise a Jack Swigert na páté americké výpravě k Měsíci, když kosmickou loď otřásla záhadná exploze. Kabina se zahalila mlhou, vzduch začal řídnout a zhasla mnohá kontrolní světélka. Za chvíli poté byli astronauti donuceni opustit hlavní loď a vtěsnat se do lunárního modulu, konstruovaného tak, aby v něm dva muži přežili dva dny. Teď však byli na palubě tři a od domova je dělily čtyři dny cesty. Všechnu úzkost a napětí s astronauty sdíleli všichni v řídicím středisku v Houstonu i jejich rodiny. Kniha Apollo 13 zachycuje hrdinský boj o záchranu astronautů v celé jeho dramatickosti a slávě. Podle tohoto románu natočil režisér Ron Howard stejnojmenný film. Původní název knihy byl Ztracený Měsíc.

Apollo 13: Boj o přežití: Tod Olson

žánr: Literatura světová, Historie, Pro děti a mládež

vydáno: 2018, CPress

originální název: Lost in Outer Space: The Incredible Journey of Apollo 13, 2017

počet stran: 216

Třetí mise astronautů míří na povrch Měsíce a všechno jde hladce – až do okamžiku, kdy se loď rozlehne drtivá exploze. Poškozená vesmírná loď se řítí vesmírem pryč od Země rychlostí třikrát vyšší, než je rychlost zvuku, dochází energie a uniká kyslík. Tým špičkových inženýrů v řídicím středisku v Houstonu pracuje na hraně svých možností, aby dostali trojici astronautů bezpečně zpět. Sen stanout na povrchu Měsíce se mění v zoufalou bitvu o život, kterou se zatajeným dechem sleduje celý svět.

film:

Apollo 13

Dobrodružný / Drama / Historický

USA, 1995, 140 min

režie: Ron Howard

předloha: Jim Lovell (kniha), Jeffrey Kluger (kniha)

scénář: William Broyles Jr., Al Reinert

kamera: Dean Cundey

hudba: James Horner

hraje: Tom Hanks, Bill Paxton, Kevin Bacon, Gary Sinise, Ed Harris, Kathleen

Quinlan, Miko

Hughes, Max Elliott Slade, David Andrews, Chris Ellis a další

Apollo 13 je americký dramatický film, který v roce 1995 natočil režisér Ron Howard.

Film byl inspirován skutečnými událostmi, které se staly na kosmické lodi Apollo 13. Ústřední postavou je Jim Lovell, velitel letu.

V přípravné části k letu můžeme sledovat lidsky dramatické rozhodování o změně v obsazení posádky tři dny před startem, v důsledku nebezpečí infekce. Hlavní děj začíná se vznikem nouzové situace za letu, kdy v důsledku exploze kyslíkové nádrže č. 2 ztratila loď zdroj kyslíku, elektrické energie a vody a posádka musela za řady improvizací přečkat návrat k Zemi v lunárním modulu. Faktů skutečného letu Apolla 13 se film přidržuje poměrně věrně.

Zřejmě v zájmu dramatizace byly připuštěny některé odchylky od skutečnosti. Zejména nejsou přesně dodrženy časové proporce průběhu havárie. Zatímco ve skutečnosti od zapnutí promíchávání do výbuchu uplynula minuta a půl, ve filmu nanejvýš 20 s. Lovell ohlásil pozorování úniku z okna až po patnácti minutách od události, ve filmu podstatně dříve. Nejde o dokument, autoři museli nutně volit patřičný spád děje pro diváky. Podstatnou odchylkou od skutečnosti je také to, že postavy mluví vzrušeným hlasem, aby divákovi zprostředkovaly napětí. Toho se však ve skutečnosti profesionálové v kosmické lodi ani v řídicím středisku nedopustili.

Představitel hlavní role Tom Hanks se později podílel na produkci a jako průvodce a herec ve vedlejší roli na hraném dokumentárním seriálu HBO „From the Earth to the Moon“ – „Ze Země na Měsíc“, který pokrývá důležité momenty programů Mercury, Gemini a téměř všechny pilotované lety programu Apollo.

fakta:

Let Apollo 13 byl sedmým pilotovaným letem programu Apollo. Jeho cílem bylo uskutečnit třetí přistání lidské posádky na povrchu Měsíce, tentokrát v oblasti Fra Mauro. V průběhu letu však došlo k výbuchu jedné z kyslíkových nádrží, který vážně poškodil servisní modul. Následky výbuchu nejen zabránily posádce splnit úkol letu, ale ohrozily životy jejích členů. Řídicí středisko v Houstonu (tehdy s názvem „Manned Spacecraft Center“, dnes „Lyndon B. Johnson Center“) muselo v průběhu následujících čtyř dnů s vynaložením nesmírného úsilí vyvinout nouzové scénáře, díky nimž se podařilo posádku dopravit živou zpět na Zemi. Přestože Apollo 13 nesplnilo zadaný úkol, stal se jeho let legendou. Na motivy této události, kterou Jim Lovell popsal ve své knize *Lost Moon* (Ztracený Měsíc), natočil režisér Ron Howard v roce 1995 film s názvem *Apollo 13*, v němž ztvárnil hlavní roli Jima Lovella herec Tom Hanks.

Základní posádka (v závorkách je uvedený dosavadní počet letů do vesmíru včetně této mise): Jim Lovell (4) – velitel, John Swigert (1) – pilot velitelského modulu, Fred Haise (1) – pilot lunárního modulu.

Záložní posádku v době odletu tvořili: John Young (3) – velitel letu, Thomas Mattingly (3) – pilot velitelského modulu, Charles Duke (1) – pilot lunárního modulu.

Podle zvyklostí v programu Apollo se záložní posádka o tři lety později stávala posádkou základní. Podle tohoto schématu by se základní posádkou Apolla 13 měla stát záložní posádka Apolla 10, což byli: Gordon Cooper – velitel letu, Donn Eisele – pilot velitelského modulu, Edgar Mitchell – pilot lunárního modulu.

Určování posádek měl na starost ředitel letových operací posádek Deke Slayton. Tomu se ale nelíbil Gordon Cooper, kvůli laxnímu přístupu při tréninku, ani Donn Eisele, kvůli roztržkám mezi posádkou při letu Apollo 7 a kvůli jeho mimomanželskému poměru. Proto ho chtěl zařadit až do letů programu Apollo applications (později zkráceného na program Skylab). Slayton sestavil novou posádku Apolla 13 ve složení: Alan Shepard – velitel letu, Stuard Roosa – pilot velitelského modulu, Edgar Mitchell – pilot lunárního modulu.

Vedení NASA ovšem rozhodlo, že Shepard potřebuje více času na výcvik k práci na Měsíci. Proto se Shepardova trojice přesunula až na let Apollo 14, a původní posádka letu Apollo 14 (tedy záložní z Apolla 11) se přemístila na Apollo 13. Zálohu pro Apollo 11 při jeho letu v červenci 1969 tvořili James Lovell, William Anders a Fred Haise. William Anders však již na podzim 1969 odešel z NASA, nahradil ho Thomas

*Portrét posádky Apolla 13
(zleva: Lovell, Swigert a Haise).*

Mattingly. K misi Apollo 13 se tedy začali připravovat: James Lovell – velitel, Thomas Mattingly – pilot velitelského modulu, Fred Haise – pilot lunárního modulu. Původní záložní posádka mise Apollo 13 tvořili: John Young – velitel, John Swigert – pilot velitelského modulu, Charles Duke – pilot lunárního modulu.

Sedm dní před startem se Charles Duke nakazil zarděnkami od jednoho ze svých dětí. Jelikož Thomas Mattingly jako jediný ze šesti astronautů hlavní a záložní posádky neměl vytvořené protilátky, došlo k prohození pilotů velitelského modulu: Mattingly se přemístil do zálohy a na jeho místo přestoupil John Swigert. Mattingly letěl tedy až v Apollu 16 s Youngem a Dukem.

Apollo 8, Apollo 10 a Apollo 11 letěly k Měsíci po tzv. bezpečné translunární dráze (free-return trajectory). To je taková dráha, která přivede kosmickou loď, v případě že při průletu kolem Měsíce nesníží svou rychlost zážehem motorů, zpět do zemské atmosféry. Mimochodem – tuto dráhu poprvé zmínil ve svém románu *Do Měsíce* Jules Verne. Má tu výhodu, že pokud by došlo k poruše motorů kosmické lodi nacházející se na bezpečné translunární dráze, loď se bez potřeby dalšího paliva vrátí bezpečně zpět na Zemi. Bezpečná translunární dráha má ovšem rovněž své nevýhody. Lze se po ní dostat pouze na tzv. rovníkovou (ekvatoriální) oběžnou dráhu kolem Měsíce, která umožňuje přistání pouze v oblastech ležících kolem jeho rovníku – tedy nikoliv například v oblasti Fra Mauro, kam směřovalo Apollo 13. Dalším argumentem proti používání bezpečné translunární dráhy je skutečnost, že vhodné startovací okno, zohledňující zejména světelné podmínky v době startu, přistání na Měsíci a při návratu na Zemi, nenastává příliš často, což omezuje frekvenci startů kosmické lodi k Měsíci.

Lety Apollo 12, Apollo 13 a Apollo 14, tzv. H mise (H od slova hybrid), proto sice zahájily let po bezpečné translunární dráze, ale po určité době ji opustily tak, aby mohly uskutečnit přistání ve své cílové oblasti.

Apollo 13 bylo vyneseno na oběžnou dráhu kolem Země dne 11. dubna 1970 v 19:13 UT z kosmodromu na Mysu Canaveral. 30 hodin a 40 minut po startu posádka zažehla hlavní motor servisního modulu a přešla tak z bezpečné translunární dráhy na dráhu hybridní, jež umožňovala přistání v cílové oblasti Fra Mauro.

V čase 55:52 po startu signalizovaly přístroje (telemetrickým přenosem dat) řídicímu středisku nízký tlak ve vodíkové nádrži. Nejednalo se o poruchu, ale o přirozený fyzikální jev stratifikace obsahu nádrže s kapalným vodíkem nebo kyslíkem. Proto bylo v nádržích zařízení na ohřívání a promíchávání obsahu. Středisko dalo pokyn zapnout ve všech nádržích ohříváče a promíchávací vrtule. „Jack“ Swigert zapnul promíchávání (55:53:20 pro kyslíkovou nádrž č. 2). Ihned byly naměřeny anomálie elektrických hodnot, které jsou zpětně považovány

za příznak zkratů v nádrži. Dle zpětného vyhodnocení telemetrie byly senzory kyslíkové nádrže 2 ztraceny po nárůstu tlaku a teploty v čase 55:54:51, tedy minutu a půl po zapnutí promíchávání. Posádka uslyšela výbuch a pocítila nezvyklé vibrace kosmické lodi. V řídicím středisku na 1,8 sekundy vypadly všechny telemetrické údaje. V kabině se rozsvítily kontrolky indikující nízkou úroveň stejnosměrného napětí na sběrnici B, jednom ze systémů rozvodu elektrické energie uvnitř lodi, buď v důsledku poškození elektrických rozvodů v důsledku výbuchu, nebo v souvislosti s postupnou ztrátou funkce palivových článků kvůli ztrátě dodávky kyslíku. To vše v rozmezí dvou sekund od ztráty senzorů v kyslíkové nádrži 2. Krátce poté John Swigert nebo Jim Lovell (údaje se liší i v oficiálních dokumentech NASA) ohlásil řídicímu středisku: „I believe we've had a problem here.“ a „Houston, we've had a problem.“ K nehodě došlo 14. dubna 1970 v 03:08:53 UTC, v době, kdy se již loď nepohybovala po bezpečné translunární dráze a kdy byla vzdálena 321 860 km od Země.

Po několik minut nemohlo řídicí středisko zjistit, co se přesně stalo. Přispěl k tomu fakt, že bezprostředně po výbuchu se většina údajů téměř normalizovala a stále se nabízelo vysvětlení, že jde hlavně o poruchu měření. Teprve když se potvrdily hodnoty ukazující ztrátu obsahu kyslíkové nádrže č. 2, pozvolný únik z kyslíkové nádrže č. 1 a zejména když Jim Lovell oznámil (56:09 – 15 minut po události): „Při pohledu průhledem se mi zdá, že nám něco uniká do vesmíru“, v řídicím středisku pochopili, že se nejedná o pouhou poruchu měřicích přístrojů, ale že se stalo něco závažnějšího.

Při promíchávání kyslíku v nádrži vzniknul zkrat na elektrickém přívodu k motoru promíchávací vrtule, od něj se vzňala teflonová izolace a otevřený oheň v kyslíkové nádrži způsobil její výbuch, který, jak se později ukázalo, roztrhnul hliníkový kryt servisního modulu v celé jeho délce. Nádrž č. 2 byla zničena zce-

la, nádrž č. 1 pozvolna ztrácela kyslík trhlinami v potrubí nebo ventilech. Kyslík byl nezbytně potřeba nejen pro dýchání posádky, ale také k výrobě elektřiny a vody. Servisní modul obsahoval totiž palivové články, jež z vodíku a kyslíku vytvářely elektřinu a vodu. Pokračující únik kyslíku znamenal, že články přestanou brzy definitivně fungovat. Velitelský modul měl sice akumulátor a svou vlastní malou nádrž kyslíku, ty ale byly určeny pro sestup zemskou atmosférou. Přesto posádka akumulátor k rozvodu elektřiny připojila. Lunární modul měl své vlastní kyslíkové nádrže, zásobu vody a nabité akumulátory s poměrně velkou kapacitou. Mohl tedy posloužit jako jakýsi záchranný člun. Avšak všechny zásoby byly určeny k zásobování dvou astronautů po dobu dvou dnů. Teď musely vystačit pro tři astronauty a čtyři dny.

Prvním, ne zcela snadným úkolem, bylo oživit lunární modul dříve, než vypadne rozvod elektřiny ve velitelském modulu. Problém ale spočíval v tom, že síť velitelského modulu již v tuto chvíli nebyla schopna poskytnout výkon dostačující k sepnutí relé přepínače. Podobný problém řešilo řídicí středisko při jedné simulaci v rámci přípravy startu Apolla 10. Tehdy byla simulována havárie, při níž měl lunární modul také posloužit jako záchranný člun. Při simulaci se tehdy nepodařilo lunární modul včas oživit a simulace skončila „smrtí“ posádky. NASA poté tento scénář vyřadila z přípravy letů, protože pravděpodobnost podobné havárie byla nízká. Pracovníci řídicího střediska se však tímto scénářem přesto (mimo oficiální úkoly) dále zabývali a získané zkušenosti se teď hodily. S využitím nabytých zkušeností se podařilo řídicímu středisku za necelých 30 minut sestavit seznam úkonů nutných k oživení elektrické sítě lunárního modulu. Klíčový trik vycházel ze skutečnosti, že lunární modul obsahoval dvě sady akumulátorů. S využitím akumulátorů návratové části se astronautům podařilo sepnout relé přepínače a připojit tak rozvodnou síť lunárního modulu k výkonným akumulátorům sestupové části.

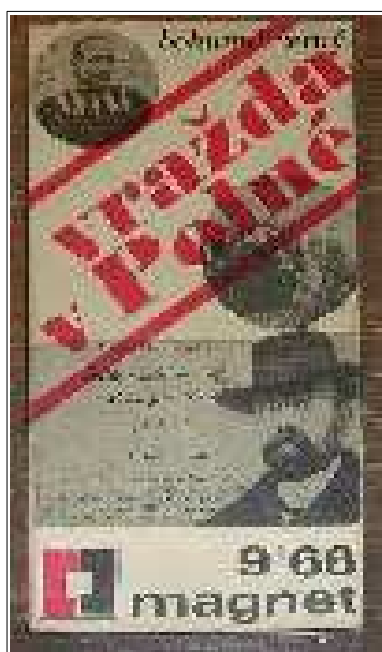
Dále bylo třeba vyřešit problém, jak vrátit poškozenou loď k Zemi. Během necelých tří hodin se podařilo určit parametry manévru pro návrat na bezpečnou translunární dráhu. Mezitím se objevil další problém. V atmosféře lunárního modulu stoupala koncentrace oxidu uhličitého. K jímání oxidu uhličitého byly určeny filtry obsahující hydroxid lithný (LiOH). Jejich kapacita instalovaná v lunárním modulu odpovídala obsazení dvěma astronauty po dobu dvou dní. V současné situaci ale byla nedostatečná. Na palubě velitelského modulu byly sice podobné filtry, ale byly jiného tvaru a tak nešly v lunárním modulu použít. Vznik tohoto problému však předvídal zodpovědný pracovník řídicího střediska již od okamžiku, kdy se dozvěděl o nehodě. Se svými spolupracovníky vymýšlel, jak s využitím pomůcek, které mají astronauti na palubě, přizpůsobit filtry velitelského modulu pro použití v lunárním modulu. Na základě jeho instrukcí astronauti z ponožky, lepicí pásky, plastového sáčku a plastového obalu letové příručky vytvořili adaptér umožňující instalovat v lunárním modulu filtry z velitelského modulu.

Před vstupem do atmosféry byl odhozen lunární i servisní modul. Když se velitelský modul vzdálil od servisního modulu, uviděla teprve posádka rozsah poškození servisního modulu. V celé jeho délce chyběl pruh hliníkového pláště. Trhlina vedla až k hlavnímu motoru, takže je pravděpodobné, že byl poškozen a bylo tedy dobře, že nebyl po nehodě zažehnut. Stále ještě hrozila dvě nebezpečí. První obava vyplývala z možnosti, že výbuch poškodil tepelný štít, který teď při průchodu atmosférou nesplní svou funkci a kabina v atmosféře shoří. Poslední riziko vycházelo z možnosti, že selže systém pro vypuštění brzdících padáků, který mohl být nefunkční vlivem jeho vystavení extrémně nízké teplotě v té fázi letu, kdy byl vypnut napájecí systém velitelského a servisního modulu. Naštěstí pro posádku se ani tato obava nenaplnila a velitelský modul Apolla 13 přistál dne 17. dubna 1970 v 18:07:41 UT po letu trvajícím 5 dní, 22 hodin, 54 minut a 41 sekund na hladinu Tichého oceánu severovýchodně od Americké Samoy, 4,5 km od záchranné lodi USS Iwo Jima.

Z popisu průběhu letu vyplývá, že příčinou nehody byla kyslíková nádrž číslo 2. Vyšetřování, které následovalo po úspěšném přistání Apolla 13, zjistilo, že k nehodě vedlo náhodné zřetězení několika událostí. Dodavatelem velitelského a servisního modulu byla společnost North American Rockwell, subdodavatelem kyslíkových nádrží pak společnost Beech Aircraft Corporation. Podle specifikací, jež North American Rockwell vydala v roce 1962, mělo být elektrické zařízení nádrže (zejména topná tělesa s termostatickými regulátory a motory pohánějící vrtule na promíchávání kapalného paliva) napájeno ze stejnosměrné soustavy velitelského modulu o napětí 28 V. V roce 1965 vydala North American Rockwell změnu specifikace, podle níž mělo být elektrické zařízení kyslíkových nádrží v době, kdy se raketa nachází na odpalovací rampě, napájeno stejnosměrným napětím 65 V. To mělo zkrátit dobu potřebnou k plnění a natlakování nádrží. Beech Aircraft Corporation objednala termostatické spínače, jejichž účelem bylo regulovat teplotu uvnitř nádrží, podle původní specifikace. Do nádrží tak byly montovány termostaty navržené pro původní napětí sítě 28 V. Tato chyba by sama o sobě havárii nezpůsobila, neboť za normálních okolností se topná tělesa zapínala vždy jen krátkodobě. Proto předchozí lety lodí Apollo proběhly úspěšně, přestože termosta-

ty jejich kyslíkových nádrží byly rovněž poddimenzovány. V případě Apolla 13 však následovaly další události, jež v konečném efektu vedly k havárii.

Kyslíková nádrž č. 2 Apolla 13 byla původně určena pro let Apolla 10. Během přípravy letu Apolla 10 však došlo k jejímu pádu z výšky několika centimetrů. Do Apolla 10 proto byla pro jistotu zabudována náhradní nádrž a původní byla odeslána k inspekci. Inspekce žádné poškození nádrže neshledala, a tak byla namontována do servisního modulu Apolla 13. Při nárazu však bylo zřejmě poškozeno plnicí/vypouštěcí potrubí uvnitř nádrže. To se projevilo během přípravy startu Apolla 13, když nebylo možné po zkušebním naplnění kapalným kyslíkem nádrž vyprázdnit. Vyprázdnění se normálně provádělo tak, že se do nádrže vháněl plynný kyslík, který měl vytlačit kapalným kyslíkem ven. Když se nedařilo nádrž vyprázdnit, padlo rozhodnutí zapnout topná tělesa uvnitř nádrže a tím napomoci vyprázdnění nádrže. Při dlouhodobém zatížení termostatu napětím 65 V se však jeho kontakty spekly a termostat přestal vypínat. Kdyby v té době někdo analyzoval údaje o proudu tekoucím topným tělesem, zjistil by, že je nepřerušovaný, z čehož by bylo možné vydedukovat, že termostat řádně nefunguje. Termostat měl zajistit, že teplota uvnitř nádrže nepřesáhne asi 27°C. Jeho porucha však způsobila, že při vyprázdňování nádrže dosahovala teplota více než 500°C. Tak vysoká teplota poškodila teflonovou izolaci napájení motorů promíchávacích vrtulí, takže když posádka během letu zapnula na pokyn ze Země promíchávání paliva, došlo ke zkratu a následnému výbuchu.

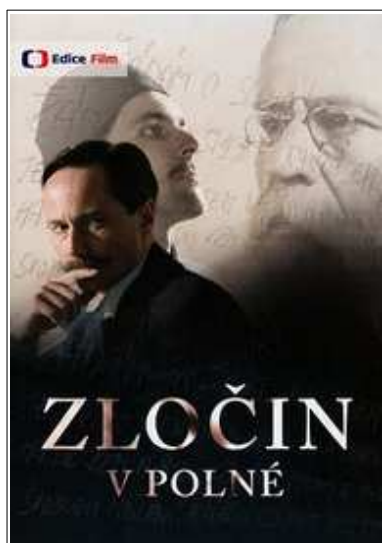

Vražda v Polné

kniha:

Vražda v Polné: Bohumil Černý
žánr: Literatura faktu, Literatura česká
vydáno: 1968, Naše vojsko
počet stran: 214

Těžištěm jsou události kolem procesu s Leopoldem Hilsnerem obviněným z vraždy Anežky Hružové z Malé Věžnice nedaleko Polné na Vysočině.

film:

Zločin v Polné
Drama / Historický
Česko, 2016, 2x86 min
režie: Viktor Polesný
scénář: Václav Šašek
kamera: David Ployhar
hudba: Zdenek Merta
hrají: Jaroslav Plesl, Karel Heřmánek ml., Karel Roden, Gabriela Míčová, František Němec, Jan Kačer, Petr Štěpánek, Jiří Plachý ml., Ondřej Kavan a další

Zločin v Polné je český dvoudílný televizní film režiséra Viktora Polesného z roku 2016 o hilsneriádě. Premiéra se uskutečnila dne 22. ledna 2016 v polenském kině za přítomnosti tvůrců filmu a doprovázená debatou.

Film se točil od března do května 2015.

Zločin v Polné je vzrušující drama jedné detektivní historie. V roce 1899 na Bílou sobotu byla na cestě mezi obcemi Věžničkou a městečkem Polnou nalezena mrtvá dívka, švadlenka Anežka Hružová. Bylo jí devatenáct let. Na hrdle měla řeznou ránu a nejspíš vykrvácela. Sexuálního násilí se vrah nedo-

pustil. Místním lékařům se zdálo, že sražené krve na místě činu není dost, a na otázku, kde je „chybějící“ krev, se hned našla pohotová dopověď: Židé ji přidali o Velikonocích do macesů. K dispozici byl náhodou i potenciální vrah: přídržlý a nepřiliš chytrý mladík Leopold Hilsner, šnorer, tulák a žebrák...

Odborným poradcem filmu byl právník a historik Stanislav Balík.

fakta:

Hilsneriáda je označení pro procesy s Židem Leopoldem Hilsnerem, který byl obviněn z vraždy devatenáctileté křesťanky Anežky Hružové, a celospolečenskou diskusi s procesy spjatou. Hilsneriáda byla spojena s největšími projevy antisemitismu na českém území během 19. století. Do aféry významně zasáhl budoucí prezident Tomáš Garrigue Masaryk, který veřejně vystupoval zejména proti rozšířené domněnce, že šlo o rituální vraždu.

Anežka Hružová (narozena 16. dubna 1879) byla devatenáctiletá dívka římskokatolického vyznání z vesnice Malá Věžnice nedaleko od Polné, kde pracovala jako švadlena. Ve středu 29. března 1899 odešla jako každý den z práce, vracela se po pěšině do Věžničky okolo lesa Březina, domů však již nedošla. Její tělo bylo nalezeno po třech dnech, 1. dubna v lese Březina. Vrah ji nejprve uhodil zezadu do hlavy holí a kameny, potom přiškrtil provazem a nakonec jí rozřízl hrdlo ostrým nožem, tělo ukryl do mlází a zmizel. Měla roztrhané oblečení, ale nebyly shledány známky znásilnění – neměla protřženou panenskou blánu. Příčinou smrti bylo vykrvácení. Poblíž místa nalezení těla byly stopy krve. Řada stop ovšem byla zničena davem při objevení.

Na základě nepřímých svědectví byl z vraždy obviněn dvaadvacetiletý nepřiliš inteligentní příslušník polenského ghetta Leopold Hilsner (narozen 10. července 1876), který byl židovského vyznání, pocházel z chudé rodiny a živil se především jako tulák a žebrák.

Tělo bylo pohřbeno 4. dubna 1899 na hřbitově u kostela sv. Barbory za velké účasti veřejnosti.

I v souvislosti s tím, že tělo bylo nalezeno na Bílou sobotu 1. dubna ráno, našly ji během pátrací akce školní děti, a Velikonoce toho roku připadaly na konec židovského svátku Pesach, objevila se domněnka, že se Anežka Hružová stala obětí rituální vraždy na základě středověké pověry (poprvé doložená v Norwichi 1144), že Židé vraždí křesťanské děti či panny a jejich krev přidávají do macesů. V případě Anežky Hružové měla domněnka svůj počátek ve spontánních reakcích na místě nálezu, kdy nejdřív četník Klenovec řekl „Vždyť ona je podříznutá jako dobytče!“ a nato se ozvalo „Je podkošerována!“ v narážce na rituální židovskou porážku zvířat, v Polné obecně známou, při které se zvíře podřízne nožem „košerákem“ a zvíře se vykrví, aby maso bylo v souladu s náboženskými předpisy „košer“. Domněnku měl údajně podporovat pitevní nález, který tvrdil: Smrt nastala úplným vykrvácením, ale množství sražené krve, které se našlo na místě, neodpovídalo tomu, kolik jí musela ztratit.

Proces byl zahájen 12. září a probíhal dále 16. září 1899 u Krajského soudu v Kutné Hoře za obrovského zájmu médií a před velkým množstvím publika, které bylo přesvědčeno o Hilsnerově vině. Publikum se nevešlo ani do soudní síně a na vynesení rozsudku čekalo pod okny soudu. Soudní senát byl složen z předsedy senátu dvorského soudního rady Josefa Ježka a soudních radů Františka Budecia a Václava Peška. Posouzení viny obžalovaného spočívalo na dvanáctičlenné porotě, v níž zasedli: Václav Vančura, rolník z Vrdů, Josef Mikolášek, mlynář z Toužic, Emil Javůrek, kupec z Kutné Hory, František Jelínek, rolník z Malína, Václav Runčík, nadlesní z Hraběšína, Tomáš Oupeka, továrník z Kutné Hory, Václav Vondra, rolník z Močovic, František Prokeš, mlynář z Mladotic, František Müller, správce ze Žlebů, Josef svobodný pán Hrubý z Jelení, velkostatkář z Červených Peček a František Štěrbá, chemik z Peček, jako náhradníci také Antonín Uher, rolník z Vrbčan a František Moravec, rolník z Hořan. Významnou roli sehrál právní zástupce matky zavražděné, národovec a radikální poslanec JUDr. Karel Baxa, pozdější pražský primátor a předseda Ústavního soudu. Státním zástupcem byl Antonín Schneider-Svoboda. Hilsnerovým obhájcem byl JUDr. Zdenko Auředníček. Na základě nepřímých důkazů byl Hilsner odsouzen za spoluúčast na vraždě k trestu smrti. Účast dalších osob nebyla nikdy před soudem prokázána.

Na Hilsnerovu obranu se jako jeden z mála postavil profesor Tomáš G. Masaryk, který označil rituální vraždu za pověru a pozadí procesu označil za antisemitské, za což si vysloužil nenávisť veřejnosti. Za tuto projevenou statečnost se mu dostalo básničky: „Zasloužil bys, Masaryčku, jít s Hilsnerem na houpačku!“ Po jeho protestech proti rozsudku a na základě dalších znaleckých posudků byl verdikt 25. dubna 1900 zrušen a případ byl kasačním soudem ve Vídni vrácen k novému projednání. Za svou obhajobu si Masaryk vysloužil posměch a odsudky od společnosti i velké části svých studentů. Masarykovi nešlo ani tak o samotného Hilsnera, o kterém se vyjadřoval dosti s despektem (např. v Hovorách z Lán), ale o to, aby celý případ nebyl vnímán jako rituální vražda.

V novém procesu u Krajského soudu v Písku v říjnu 1900 byl však Hilsner obžalován navíc ze spoluúčasti na vraždě další dívky, Marie Klímové z Horní Věžnice, která zahynula před více než dvěma roky. Leopold Hilsner byl 14. listopadu 1900 znovu na základě nepřímých nebo údajně vymyšlených svědeckví odsouzen za spoluúčast na obou vraždách k trestu smrti na šibenici. Rozsudky však nekonstatovaly jako motiv vraždy motiv náboženský, nýbrž motiv sexuální (i když dle lékařských posudků, které měl soud k dispozici, netrpěl Hilsner žádnou sexuální úchylkou).

Císař František Josef I. v červnu 1901 prominul trest smrti císařskou milostí a Nejvyšší soud mu proto trest změnil na doživotí. 17. června 1901 byl převezen z písecké věznice do Prahy na Pankrác, kde bývala mužská káznice. Po 18 letech věznění byl Hilsner 24. března 1918 s podlomeným zdravím propuštěn na základě milosti, kterou mu udělil Karel I., rehabilitován však nikdy nebyl. Na svobodě žil ve Velkém Meziříčí, Praze a Vídni, kde se ve 20. letech živil jako podomní obchodník pod pozměněným jménem Heller, finančně jej podporovala vídeňská židovská obec i prezident Masaryk. V archivu prezidentské kanceláře našel berlínský lékař Petr Vašíček doklady, že Hilsner poslal Masarykovi fingované svatební oznámení, podle něž si bere ve Vídni za ženu učitelku. Současně žádal po Masarykovi finanční příspěvek. Prezident mu vyhověl. Později se ukázalo, že žádná svatba nebyla. Hilsner zemřel ve věku 51 let v Rothschildově nemocnici pravděpodobně na rakovinu tlustého střeva.

Řada autorů, mimo jiné Jiří Kovtun a Bohumil Černý, kteří se případem zabývali koncem 20. století, tvrdí, že důkazy o Hilsnerově vině nebyly zdaleka dostačující, a zpochybňují některá svědeckví. Existovala také řada dalších podezření, kdo by mohl být vrahem Anežky (například její bratr, který se s ní den před vraždou pohádal, Hilsnerův spolubydlící atd.), tato podezření se ovšem pro nedostatek důkazů nikdy nepodařilo prokázat.

Jan Hruza, Anežčin bratr, se údajně na smrtelném loži v roce 1943 přiznal k vraždě své sestry. Důvodem mělo být Anežkou žádané vyplacení věna k její chystané svatbě, což by ho připravilo o nemalou část dědictví. Této verzi údajně na nějakou dobu uvěřil i T. G. Masaryk. Tyto pověsti se pokusil prověřit český historik Bohumil Černý. Zjistil, že Jana Hruzu na smrtelné posteli zpovídal a poté v roce 1943 pohřbíval ThDr. Anton Janko, katolický kněz ze Ždírcu u Polné, který se po válce dobrovolně vystěhoval do Spolkové republiky Německo, přestože mu pro jeho dobrý vztah k Čechům bylo nabídnuto, aby zůstal v Čechách. Podařilo se mu s ním v roce 1968 sejit a ten mu řekl, že se na pohřeb Jana Hruzy pamatuje.

Dále mu sdělil, že sice nesmí vyzrazovat zpovědní tajemství, ale kdyby se při zpovědi dověděl věc, která by pomohla očistit nevinně nařčeného, byl by povinen o tuto očistu usilovat. Údajné přiznání Jana Hruzy na smrtelné posteli je tedy podle Černého zřejmě jen nepodloženou pověstí.

Od roku 1996 se berlínský lékař MUDr. Petr Vašíček snaží o revizi procesu a Hilsnerovu rehabilitaci, spolu s členy Klubu Za historickou Polnou. Prohledával treboňský archiv, kde jsou materiály píseckého

soudu, archiv prezidentské kanceláře a kvůli případu navštívil také Portugalsko a Izrael. V Polné pomáhal odstraňovat plakáty proti Masarykovi a Židům, které tam vylepili skinheadi.

Italský právník Mario Umberto Morini, který požaduje historickou i justiční rehabilitaci Hilsnera, se domnívá, že by revize procesu měla proběhnout před rakouským soudem, protože konečný rozsudek byl vyhlášen ve Vídni a český stát tehdy neexistoval.

K věci se vyjádřilo několik českých ministrů spravedlnosti. V roce 1998 ministryně spravedlnosti Vlasta Parkanová napsala doktoru Vašíčkovi, že v trestní věci Leopolda Hilsnera byl porušen zákon. Podle ní však není možné porušení zákona „odstranit“. Za prvé v době, kdy byl Hilsner odsouzen, neexistovala možnost stížnosti pro porušení zákona. Za druhé případ projednával a rozhodoval jako odvolací Nejvyšší soud ve Vídni. Hilsnerově kauze se následně věnovali i ministři spravedlnosti Otakar Motejl a Jaroslav Bureš. Rakouské ministerstvo spravedlnosti v roce 2009 oznámilo, že z české strany nedošlo ke zrušení obou prvoinstančních rozsudků v Kutné Hoře a v Písku, a proto ani Rakousko nevidí žádnou možnost zrušení rozhodnutí odvolacího soudu ve Vídni, a to ani cestou prohlášení, že uvedené rozhodnutí bylo nezákonné.

Symbolický hrob Anežky Hrůzové se nachází na místě nálezu jejího těla v lese Březina, je vidět ze silnice mezi Polnou a Věžničkou. Ohraničují ho kameny, nad nimi se tyčí dřevěný kříž. Na stromě visí pamětní cedule pod svatým obrázkem. Je to jedno ze zastavení nově značené naučné Klementovy stezky.

V polenském Regionálním židovském muzeu je k zhlédnutí stálá expozice Případ Leopolda Hilsnera. 25. dubna 2002 Hilsnerovi ve Vídni na domě, ve kterém ve 20. letech 20. století bydlel, odhalili pamětní desku. Rakouská ministryně spravedlnosti Maria Berger dne 14. listopadu 2008 odhalila na náhrobním kameni Leopolda Hilsnera ve Vídni pamětní epigram, kterým se pokusila vyjádřit politicko-morální symbolické odčinění údajné justiční křivdy. Na květnou neděli 28. března 1999 sloužili polenský děkan Zdeněk Krček a profesor Tomáš Halík v děkanském chrámu Nanebevzetí Panny Marie mši svatou za Anežku Hrůzovou u příležitosti sta let od jejího zavraždění. Profesor Halík pronesl omluvu za roli církve v nespravedlivém odsouzení Hilsnera. V roce 1999 uspořádalo Evropské hnutí v ČR na toto téma mezinárodní konferenci v prostorách Karolina.

Anežka Hrůzová (16. dubna 1879 Malá Věžnice – 29. března 1899 Polná) byla česká švadlena, křesťanská panna a oběť vraždy, za kterou byl v nestandardním procesu odsouzen Žid Leopold Hilsner.

Anežka Hrůzová pracovala v Polné jako švadlena. Ve středu 29. března 1899 odešla jako každý den z práce, domů však již nedošla. Její tělo bylo nalezeno po třech dnech v sobotu 1. dubna v lese Březina.

V den nálezu byla provedena pitva a ve čtvrtek 5. dubna 1899 byla Anežka Hrůzová pohřbena u kostela svaté Barbory v Polné. Místo vraždy a hrob Anežky Hrůzové jsou oblíbeným místem připomínkových akcí antisemitů a neonacistů.

Fotografie spojovaná s Anežkou Hrůzovou ve skutečnosti zobrazuje její sestřenicí neznámého jména, což v roce 2019 potvrdili historici. Samotná Hrůzová zřejmě nebyla nikdy vyfotografována.

Leopold Hilsner (10. července 1876 Polná – 9. ledna 1928 Vídeň) byl rakouský občan židovského původu, který byl pravomocně odsouzen za vraždu Anežky Hrůzové a Marie Klímové. Proces v letech 1899-1900 plnil stránky novin a mobilizoval řadu antisemitů k protižidovské kampani (tzv. hilsneriádě) a obviněním z rituální vraždy.

Leopold Hilsner pocházel z chudé židovské rodiny z Polné, která ovšem měla domovské právo ve Velkém Meziříčí. Jeho matka se intenzivně věnovala práci v židovské obci. Hilsner byl nepřilíš inteligentní a nevzdělaný (vystudoval německou židovskou školu a po jejím dokončení se krátce učil obuvníkem) a v náboženských otázkách laxní, uvažoval dokonce o konverzi ke křesťanství. Hilsner nikdy nebyl zaměstnán, pouze příležitostně pracoval, nechával se živit matkou, žebrel a často se potuloval po okolí Polné. Bydlel v domě čp. 532 naproti synagoze, kde byl příbytek pro obecní chudé.

Ve středu dne 29. března 1899 došlo k vraždě devatenáctileté Anežky Hrůzové z Malé Věžnice. Prověřování kromě příbuzných oběti a dalších osob neušel také Leopold Hilsner, který kvůli svému život-

nímu stylu neměl dobrou pověst a navíc o něm svědci vypověděli, že z něj zavražděná měla obavy, protože ji několikrát sledoval cestou z práce domů. Během výslechu se v jeho výpovědi objevila celá řada zásadních nesrovnalostí, které vedly k jeho zatčení.

Proces s Hilsnerem začal v září roku 1899 v Kutné Hoře. Obžaloba byla zastoupena Antonínem Schneiderem-Svobodou, obhajoba JUDr. Zdenkem Auředníčkem. Rodinu poškozené zastupoval JUDr. Karel Baxa. Během vyšetřování a procesu se ukázalo, že Hilsner lhal o svém alibi, navíc byl podle svědků krátce před vraždou spatřen ve společnosti dvou neznámých mladíků poblíž místa činu a krátce po ní se převlékl do jiných šatů. Kromě toho už předtím vyhrožoval své bývalé přítelkyni smrtí a podle svědků u sebe nosil velký nůž, který se však po vraždě nenašel. Hilsner sice usilovně zapíral, ale rozhodující ránu obhajobě zasadil nálezný kalhot ukrytých v synagoze ve Velkém Meziříčí, které nesly četné stopy, o nichž znalci prohlásili, že se jedná o lidskou krev. Námitka obhájce, že znalci neprokázali, že jde o krev lidskou, a jeho návrh na odročení přelíčení a další expertizu, byly zamítnuty. Přestože Hilsner nejprve popíral, že by vůbec takové kalhoty kdy vlastnil, byl nakonec pod tíhou důkazů nucen uznat, že jsou jeho. Přitom nedokázal věrohodně vysvětlit, kde se na nich vzala lidská krev.

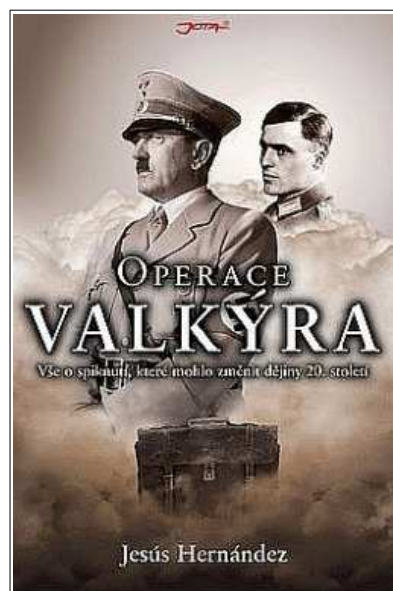
Hilsner byl shledán vinným z podílu na spáchání vraždy a odsouzen k trestu smrti. Kasační soud věc vrátil k novému projednání soudu v Písku. Ke stejnému verdiktu jako kutnohorský ovšem dospěl i soud v Písku, který navíc Hilsnerovi přičetl k tíži i podíl na do té doby neobjasněné vraždě Marie Klímové, ke které došlo na téměř stejném místě v roce 1898. Hilsner nebyl oficiálně obžalován ani odsouzen za podíl na rituální vraždě, ale za podíl na vraždě se sexuální motivem. Hilsnera zachránil před pravou císař František Josef I. V roce 1901 mu prominul trest smrti a Hilsner si měl místo něj odsedět doživotí. V mužské káznici v Praze na Pankráci strávil následujících 18 let, pak ho v březnu 1918 omilostnil poslední císař Karel I.

Hilsner byl odsouzen pouze na základě svědectví a nepřímých důkazů, které navíc v případě vraždy Marie Klímové chyběly úplně. Nikdy se nepodařilo získat jeho doznání, nebo odhalit jeho komplice či přímými důkazy prokázat podíl na vraždách. Na druhou stranu mu hodně přitěžovaly jeho průhledné lži. Navzdory všem pochybnostem proto Leopold Hilsner zůstal jediným pravomocně odsouzeným vrahem Anežky Hružové a Marie Klímové.

Zemřel ve věku 51 let v Rothschildově nemocnici pravděpodobně na rakovinu tlustého střeva a byl pohřben na Ústředním hřbitově ve Vídni. Hrob byl později zrušen, ale v roce 2000 byl obnoven.

Leopold Hilsner po roce 1918.

kniha:

Operace Valkýra: Jesús Hernández

podtitul: Vše o spiknutí, které mohlo změnit dějiny 20. století

žánr: Literatura světová, Literatura naučná, Historie

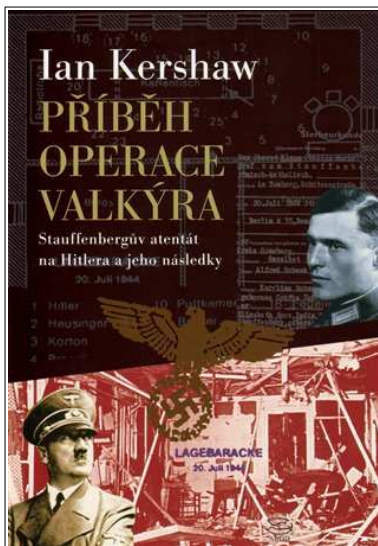
vydáno: 2009

originální název: Operación Valkiria, 2007

překlad: Jan Richter

počet stran: 340

Atentát na Hitlera z 20. července 1944 byl velkým úspěchem a paradoxně i hlavním selháním hnutí odporu proti nacistickému režimu. Bomba, která explodovala onoho dne ve Vůdcově hlavním stanu a která měla na místě ukončit diktátorův život, představovala vyvrcholení nekonečné série snah, jež začaly před více než desetiletím a jejichž cílem bylo zbavit Německo nacistické noční můry.

Příběh Operace Valkýra: Ian Kershaw
podtitul: Stauffenbergův atentát na Hitlera a jeho následky
žánr: Literatura naučná, Biografie a memoáry
vydáno: 2009, Argo
originální název: Luck of the Devil. The Story of Operation Valkyrie, 2009
překlad: Pavel Vereš
počet stran: 144

Stauffenbergův atentát na Adolfa Hitlera z 20. července 1944 byl nejpropracovanějším pokusem o odstranění nacistického diktátora za celou dobu existence Třetí říše. Ačkoli plány na Hitlerovo zavraždění, vycházející jak z armádních kruhů, tak od izolovaných jednotlivců, byly mnohem staršího data a některé z nich došly i praktické realizace, teprve akce hraběte Stauffenberga ohrozila Hitlera přímo na životě a svým spojením s přípravou převratu, který by svrhl nacistický režim jako takový, představovala vyvrcholení snah odpůrců režimu. Kniha Iana Kershawa Příběh Operace Valkýra sestává ze tří kapitol převzatých z jeho dvousvazkové biografie o Adolfu Hitlerovi a doplňují ji četné dokumenty přímých aktérů dramatu.

Akce Valkýra: Bohumil Černý & Jaroslav César
žánr: Romány, Válečné, Literatura česká
vydáno: 1966, Naše vojsko
počet stran: 250

Je vypracován dokonalý plán, který může uskutečnit jen Stauffenberg. Napínavé drama, které vypráví skutečný příběh plukovníka Clause von Stauffenberga, který stál v čele spiknutí, jehož hlavním cílem měla být likvidace Adolfa Hitlera.

film:

Valkýra
Válečný / Historický / Thriller / Drama
USA / Německo / Itálie / Španělsko / Francie / Japonsko / Velká Británie, 2008, 121 min
režie: Bryan Singer
scénář: Christopher McQuarrie, Nathan Alexander
kamera: Newton Thomas Sigel
hudba: John Ottman
hrají: Tom Cruise, Kenneth Branagh, Bill Nighy, Tom Wilkinson, Carice van Houten, Thomas Kretschmann, Terence Stamp, Eddie Izzard, Kevin McNally a další

Valkýra je americký historický thriller natočený roku 2008. Je zasazen do nacistického Německa během 2. světové války. Film zachycuje situaci kolem 20. července 1944, kdy byl spáchán atentát na Adolfa Hitlera německými důstojníky a následnou Operaci Valkýra na převzetí moci v zemi.

Film režíroval Bryan Singer a produkoval United Artists. V hlavních rolích vystoupili Tom Cruise jako plukovník Claus von Stauffenberg, jedna z klíčových postav spiknutí, Bill Nighy, Eddie Izzard, Terence Stamp a Tom Wilkinson jako další osoby spiknutí.

Během 2. světové války je plukovník Wehrmachtu Claus von Stauffenberg (Cruise) několikrát raněn

v Tunisu a poté evakuován domů do nacistického Německa. Mezitím generálmajor Henning von Tresckow (Branagh) provede atentát na Adolfa Hitlera propašovanou bombou na palubě führerova osobního letadla. Bomba však selže a Tresckow ji bezpečně získá zpět, aby zabránil prozrazení. Poté, co se dozví, že gestapo uvěznilo majora Hanse Ostera, nařídí generálovi Friedrichu Olbrichtovi (Nighy), aby za něj našel náhradu. Zrekrutují proto Stauffenberga do německého protinacistického odboje. Olbricht přivede Stauffenberga na tajné setkání společenství, které plánovalo předchozí atentát na Hitlera. Mezi členy jsou generál Ludwig Beck (Stamp), Dr. Carl Goerdeler (McNally) a Erwin von Witzleben (Schofield). Plukovník je překvapen, když zjistí, že neexistuje žádný plán na to, jak převzít moc po atentátu na Hitlera.

Po bombovém útoku na Berlín vyjde najevo plán Operace Valkýra, který zahrnuje rozmístění Rezervní Armády k udržení pořádku v době národní pohotovosti. Spiklenci plán opatrně upraví tak, aby mohli po zabití Hitlera odstranit nacistický režim. Chtějí svrhnout úřad SS a uvěznit Hitlerovy nejbližší spolupracovníky. Uskutečnit plán mohou jen pokud generál Fromm (Wilkinson), velitel Rezervní Armády, zahájí operaci Valkýra. Proto mu nabídnou pozici velitele Wehrmachtu v postnacistickém Německu a snaží se ho zrekrutovat mezi sebe. Fromm však od počátku odmítá. S upraveným plánem, který musí být podepsán Hitlerem (Bamber) samotným, von Stauffenberg navštíví führera v jeho rezidenci na Berghofu v Bavorsku. V přítomnosti blízkého kruhu spolupracovníků Hitler pochválí Stauffenbergovu odvahu v severní Africe a podepíše plán ihned bez prostudování a úprav.

Na Goerdelerovo naléhání von Stauffenberg souhlasí s atentátem na Hitlera a velitele SS Himmlera v bunkru ve Vlčím doupěti. Na poslední poradě plukovník Mertz von Quirnheim (Berkel) instruuje členy spiknutí, jak použít tužkový detonátor. Von Stauffenberg také kontaktuje generála Fellgiebela (Izzard), který má na starosti spojení mezi Vlčím doupětem a okolním světem, aby přerušil všechnu komunikaci po výbuchu bomby. 15. července 1944 se von Stauffenberg zúčastní strategické porady ve Vlčím doupěti s bombou v tašce, ale Himmler se nedostaví na poradu a von Stauffenberg nedostane do konce porady vyjádření společenství, zda má aktivovat bombu. Mezitím je Rezervní Armáda mobilizována Olbrichtem do pohotovosti, aniž by o tom Fromm věděl. Když akce selže, von Stauffenberg bezpečně opustí bunkr i s deaktivovanou bombou, a Rezervní Armádě je zrušena pohotovost v domnění, že mobilizace bylo jen cvičení. Rozčilený von Stauffenberg jde na společenství s protestem proti nerozhodnosti a lžím Goerdelera, který byl vybrán jako kancléř po atentátu. Když Goerdeler požaduje, aby byl von Stauffenberg zbaven funkce, Beck ho informuje, že ho SS hledá a žádá ho, aby dočasně opustil zemi.

20. července se von Stauffenberg a jeho pobočník poručík Haefen (Parker) vrací do Vlčího doupěte. K Stauffenbergovu překvapení zjistí, že zasedání se bude konat v letním domě s otevřenými okny, s čímž spiklenci nepočítali, protože uvnitř stěn bunkru má bomba maximální účinek. Zatímco pobočník čeká venku s autem, von Stauffenberg položí aktovku na poradě pod stůl. Když je bomba aktivována, von Stauffenberg opustí dům a jde k vozu. Když bomba exploduje, von Stauffenberg předpokládá, že Hitler je mrtvý a opustí Vlčí doupěť na letišti. Před odstříhnutím telekomunikací Fellgiebel volá Mertzovi o explozi, ale nemůže jistě potvrdit, jestli je Hitler mrtvý nebo ne.

Když Stauffenberg odletí zpět do Berlína, Olbricht odmítne mobilizaci Rezervní Armády dokud nebude jisté, že Hitler je mrtev. Za Olbrichtovými zády, Mertz zfalšuje jeho podpis a vydá příkaz. V průběhu Operace Valkýra von Stauffenberg a jeho spoluspiklenci nařídí uvěznit vůdce Nacistické strany a důstojníky SS a začnou kontrolovat Berlínskou vládní čtvrt', což znamená ovládat celou Říši. Do Berlína dorazí zvěsti, že Hitler přežil atentát, ale von Stauffenberg si myslí, že je to propaganda SS. Mezitím Fromm zjistí od polního maršála Keitela, že Hitler je stále naživu. Když se Hitler spojí s Rezervní Armádou telefonem, SS velitelé jsou propuštěni a spiklenci obklíčeni v budově Bendlerblocku. Personál velitelství uteče, ale zosnovatelé útoku jsou uvězněni. Většina je popravena, někteří spáchají sebevraždu. Von Stauffenberg vykřikne „Ať žije posvátné Německo!“, předtím než je popraven zastřelením.

fakta:

Atentát na Hitlera z 20. července 1944 byl pokus o zabití Adolfa Hitlera zorganizovaný odpůrci režimu, kteří se rekrutovali především z řad armády. Měl na něj navazovat státní převrat, přičemž spiklenci doufali, že se jim poté podaří vyjednat mír se západními spojenci. Akce představuje jeden z vrcholů německého protinacistického odboje.

Vlastní atentát provedl plukovník Claus Schenk von Stauffenberg. Neúspěch atentátu, z něhož Hitler vyšel jen lehce raněn (za což mohla jednak slabá nálož, jednak fakt, že v průběhu porady někdo kufr s výbušninou odsunul tak, že Hitlera před výbuchem ochránil masivní dubový stůl), znamenal fakticky i neúspěch chystaného převratu.

Poté, co se 6. června 1944 vylodily spojenecké jednotky v Normandii, čímž se vytvořila západní fronta, a poté, co německé jednotky utrpěly sérii závažných porážek na východní frontě při Operaci Bagration v Bělorusku, se spiklenci rozhodli o konečný atentát na Adolfa Hitlera. Hrabě Stauffenberg pro účely převzetí moci tajně modifikoval plán s krycím názvem Valkýra, určený původně pro potlačení rozsáhlejších protestů armádních nebo policejních jednotek na území Říše či okupovaných zemí. Plán počítal s tím, že po atentátu bude obsazen spiklenci Berlín a další klíčová města Německa a pozatýkáni vůdčí členové SS a NSDAP.

Do příprav bylo zainteresovaných mnoho vysokých osobností, např. Arthur Nebe, Ludwig Beck, Erich Höpner, Hans Speidel a Hellmuth Stieff. Stauffenberg chtěl při atentátu spolu s

Hitlerem také zlikvidovat Heinricha Himmlera a Hermanna Göringa. Tento důvod donutil ve dvou případech (11. a 15. července) ustoupit od plánu. Avšak po následné poradě bylo dohodnuto, že další pokus o atentát bude proveden 20. července, i přesto, že zde nebudou přítomni ani Himmler, ani Göring.

20. července 1944 v 8 hodin odstartovalo na letišti v Rangsdorfu kurýrní letadlo se Stauffenbergem a nadporučíkem Wernerem von Haeften. Aktovka, kterou převáželi, obsahovala 2 balíčky po 1 kg výbušniny. Po příjezdu do Vlčího doupěte v Rastenburgu se Stauffenberg nejdříve zeptal majora Freyenda, kde by si mohl vyměnit košili. Freyend mu poskytl vlastní ubikaci. Zde Stauffenberg a von Haeften aktivovali bombu. Tehdy došlo k jejich prvnímu pochybení. Během sestavování bomby byli vyrušeni a rozhodli se ji kvůli nebezpečí prozrazení nedokončit. Bombu tedy sestavili jen z jednoho plátu o jednom kilogramu

plastické trhaviny, i přesto, že v plánu byly započítány dva. Poté Stauffenberg vešel do poradní místnosti, kde položil aktovku asi metr od Hitlera. Za fingované záminky (nutného telefonátu) se Stauffenberg dostal z budovy a nasedl do automobilu k Haeftenovi. Krátce poté, co ukrytá bomba vybuchla (cca 12.42), dojeli k první bráně, kde byli bez problémů puštěni. S menšími problémy projeli i druhou branou a poté směřovali k letišti. Zde nasedli do letadla a odletěli do Rangsdorfu.

Stauffenberg, aniž by se ujistil, že je Hitler mrtev, vydal rozkazy k provedení plánu Valkýra. I přes snahu Fellgiebela se nepodařilo odříznout

Vlčí doupě od světa a nakonec se ukázalo, že Hitler atentát přežil. Po této zprávě docházelo opět k předání moci do rukou nacistů. 21. července spáchal na frontě sebevraždu generál Henning von Tresckow. Po potlačení převratu bylo popraveno více než 200 osob. 10. srpna byl popraven Stauffenbergův bratr Berthold. Po výsleších se zjistilo, že o přípravě převratu byl částečně informován i polní maršál Erwin Rommel, ten dostal na vybranou – buď popravu, anebo sebevraždu s tím, že bude uveřejněno, že zemřel na následky zranění ze dne 17. července 1944 a jeho rodina nebude nijak pronásledována. Aby uchránil svou rodinu, zvolil si sebevraždu kyanidovou kapslí.

Porada se za normálních okolností konala vždy v bunkru, vzhledem ke krásnému letnímu počasí bylo na poslední chvíli rozhodnuto, že se bude konat v lehkém dřevěném domku venku. Je velmi pravděpodobné, že tlaková vlna by v betonovém bunkru spolehlivě zabila všechny lidi přítomné v místnosti, v lehkém dřevěném domku však měla mnohem menší ničivý účinek, což nakonec vedlo k tomu, že Adolf Hitler i tento atentát přežil.

Podle některých spekulací pak byla aktovka ještě o kousek posunuta na druhou stranu jedné ze dvou masivních noh, na nichž stála deska stolu. Stůl samotný byl celý z masivního dubu, což mezi Hitlerem a explozí vytvořilo zábranu, která ho uchránila od nejničivějších účinků exploze. Zranění, která při atentátu utřžil, byla jen minimální.

Claus Schenk von Stauffenberg, Claus Philipp Maria Justinian Schenk, hrabě von Stauffenberg (15.

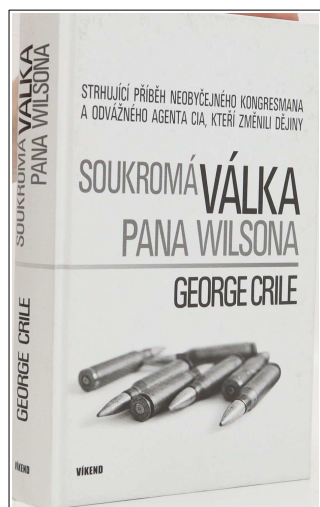
listopadu 1907, Jettingen, Bavorsko – 20. nebo 21. července 1944, Berlín) byl německý důstojník generálního štábu, strůjce neúspěšného atentátu na Hitlera.

Claus Schenk von Stauffenberg pocházel ze staré šlechtické rodiny Stauffenbergů. V roce 1928 absolvoval jezdeckou školu v Hannoveru. V lednu 1943 byl povýšen na podplukovníka generálního štábu 10. obrněné divize, která se účastnila války v Africe. V dubnu 1943 byl těžce zraněn (při náletu přišel o oko, pravou paži a dva prsty na levé ruce). V polovině června 1944, poté, co se částečně zotavil ze svých zranění, se stal štábním důstojníkem velitelství Rezervní armády umístěného na Bendlerstrasse v Berlíně a k 1. červenci byl povýšen na plukovníka generálního štábu. Tato funkce mu umožnila účastnit se Hitlerových porad ve vůdcově hlavním stanu v Rastenburgu. Aktivně spolupracoval s Kreisavským kroužkem i Národním výborem Svobodného Německa. Byl ženatý, manželka Nina

Schenk, hraběnka von Stauffenberg, měli spolu 5 dětí.

20. července 1944 po šesté hodině ranní opustil hrabě von Stauffenberg Berlín a v 10:15 jeho letoun přistál ve městě Kętrzyn (tehdejší Rastenburg ve Východním Prusku). Podařilo se mu umístit kufřík s bombou v konferenční místnosti a ve 12:42 se ozvala exploze. Stauffenberg, domnívaje se, že atentát byl úspěšný, se vrátil do Berlína, kde vedl pokus o převrat jako náčelník protihitlerovského povstaleckého štábu. Zprvu se operace Valkýra (jejíž částí bylo zajištění vládního okrsku v Berlíně) dařila. Protože však na pozici velitele tzv. Záložní armády byl ponechán fanatický nacist a protože Hitler atentát přežil, puč nevyšel. Schenk von Stauffenberg byl zatčen a zastřelen popravčí četou pozdě v noci 20. července nebo brzy ráno 21. července 1944.

Soukromá válka pana Wilsona

kniha:

Soukromá válka pana Wilsona: George Crile III

žánr: Literatura světová, Literatura faktu

vydáno: 2008, Víkend

originální název: Charlie Wilson's War, 2003

překlad: Alexandra Fraisová

počet stran: 506

Soukromá válka pana Wilsona je pravdivým příběhem, v němž texaský kongresman a agent CIA společně naplánovali a uskutečnili největší a neúspěšnější operaci CIA v historii studené války. Jednalo se o financování afghánských mudžáhedínů v boji proti sovětské armádě, která vtrhla do jejich země. Tento strhující příběh poslední bitvy studené války je stále ještě neznámou stránkou naší nedávné minulosti. Nabízí rovněž klíč k porozumění dvěma nejdůležitějším událostem moderních dějin – náhlého zhroucení Sovětského svazu a sílící moci militantního islámu.

film:

Soukromá válka pana Wilsona

Drama / Komedie / Životopisný / Historický

USA, 2007, 97 min

režie: Mike Nichols

scénář: Aaron Sorkin

kamera: Stephen Goldblatt

hudba: James Newton Howard

hrají: Tom Hanks, Julia Roberts, Philip Seymour Hoffman, Amy

Adams, Emily Blunt, Peter Gerety, Brian Markinson, Shiri

Appleby, John Slattery, Erick Avari a další

Soukromá válka pana Wilsona (v anglickém originále Charlie Wilson's War), je americký historický film, resp. politické drama z roku 2007 natočené podle stejnojmenné knižní předlohy George Crileho, která byla napsána podle skutečných událostí. Film byl natočen režisérem Mike Nicholsem s Tomem Hanksem, Julií Robertsovou a Philipem Seymourem Hoffmanem v hlavních rolích. Jde o příběh, jehož hlavním hrdinou byl dlouholetý americký senátor Charlie Wilson, který osobně výrazně přispěl k porážce sovětských vojsk při sovětské invazi do Afghánistánu v 80. letech 20. století a tím i k pozdějšímu zániku Sovětského svazu.

Film vydělal 66,7 milionů dolarů v Severní Americe a Kanadě a 52,3 milionů dolarů v ostatních oblastech, celkově tak vydělal 119 milionů dolarů po celém světě. Rozpočet filmu činil 75 milionů dolarů.

fakta:

Charlie Wilson, Charles Nesbitt Wilson (1. června 1933 – 10. února 2010) byl americký kongresman za texaský 2. okrsek a člen demokratické strany. Je znám především vedením kongresu při podpoře Operace Cyklon, historicky největší tajné operace CIA, která během administrativy prezidentů Jimmyho Cartera a Ronalda Reagana zásobovala vojenským materiálem a zbraněmi afghánské mudžahedíny během sovětské války v Afghánistánu.

V roce 1980 byl jmenován jako jeden ze členů přerozdělovacího výboru obrany. Z této funkce mohl peněžně podporovat mudžahedínské povstalce, hlavní afghánské síly proti Sovětům. Za tuto dobu byl schopen několikrát mnohonásobně navýšit rozpočet na jejich podporu, za tyto peníze byly např. nakoupeny zbraně schopné sestřelit vrtulníky typu Mil Mi-24. Výrazně tím tak přispěl k porážce Sovětů v Afghánistánu.

Sovětská válka v Afghánistánu byl významný konflikt studené války probíhající v letech 1979-1989 mezi sovětskými intervenčními jednotkami spolu s afghánskou komunistickou vládou a mezinárodními povstaleckými skupinami mudžahedínů. Povstalci byli trénováni v sousedním Pákistánu a Číně, zároveň byli podporováni pomocí v hodnotě miliard dolarů ze Spojených států amerických, Saúdské Arábie, Spojeného království a dalších zemí. Desetiletí trvající konflikt způsobil exodus jednoho milionu Afghánců do Pákistánu a Íránu. V důsledku konfliktu byly zabity statisíce afghánských civilistů.

Vzhledem k vysokým lidským i materiálním nákladům, které nakonec nevedly k úspěšnému konci z hlediska Sovětského svazu, je také označována jako sovětský Vietnam. Tento vojenský neúspěch je někdy zmiňován jako jeden z podstatných faktorů v rozpadu sovětské moci a následného kolapsu SSSR v roce 1991. Občanská válka v Afghánistánu pokračovala i po stažení sovětských vojsk, v roce 1992 vedla ke svržení komunistické vlády a nastolení islámského státu, který byl roku 1996 vystřídán vládou hnutí Tálibán.

Většina afghánských důstojníků, ale i techniků se školila v Sovětském svazu a byla silně indoktrinována marxismem-leninismem. Po nástupu socialistického režimu začala vláda radikální reformy (zejména přerozdělení půdy a kolektivizaci) prosazovat násilím. Proti tomu se zvedla vlna lidového odporu, která se projevovala lokálními útoky na místní orgány státní správy a vzpourami vojenských posádek. Jednalo se o lokální konflikty, které byly průběžně silou potlačovány. Šlo o útoky chaotické a nekoordinované, protože jednotlivé skupiny a kmeny v opozici vedly boje i mezi sebou. Přesto kábulské vlády neustále žádaly SSSR o vojenskou pomoc při každém podobném útoku. Několikrát bylo i vyhověno, avšak skrytě, jednotkami maskovanými za technické specialisty, nebo poradce. Proto i kontingent, který přistál 25. prosince 1979 v Kábulu, byl považován za součást této pomoci a nikomu to tedy nepřišlo divné.

Invaze Sovětské armády se uskutečnila v prosinci 1979 pod záminkou údajné žádosti afghánských vládních představitelů a na základě dřívější sovětsko-afghánské Dohody o spolupráci, přátelství a dobrém sousedství. Především se však jednalo o přímou reakci na vyzbrojování mudžahedínů ze strany USA, které začalo od července 1979. Toto potvrzuje přímo poradce prezidentů USA Brzezinsky: How Jimmy Carter and I Started the Mujahideen. Sovětský svaz považoval za nutné chránit si svoji jižní hranici.

Kromě toho šlo mj. o sektářské boje uvnitř vládnoucí marxistické Lidově-demokratické strany Afghánistánu a úspěchy islamistických povstalců podporovaných Pákistánem, které ohrožovaly zájmy SSSR v oblasti. V sovětském vedení panoval také strach z šíření islámského fundamentalismu do muslimských střeoaasijských republik SSSR. Intervenci prosazoval tehdejší šéf KGB Jurij Andropov, Michail Andre-

jevič Suslov a ministr obrany Dmitrij Fjodorovič Ustinov. Intervence měla původně podpořit nového prezidenta Hafizulláha Amína, který sesadil a zavraždil svého předchůdce Tarakiho. Na poslední chvíli ale politbyro změnilo názor a rozhodlo se Amína odstranit.

Na samém počátku Operace Bouře 333 dobyly sovětské speciální jednotky prezidentský palác, zastřelily prezidenta Amína a na jeho místo byl rozhodnutím sovětského politbyra dosazen dosavadní velvyslanec v Československu Babrak Karmal. Operace ale prošla mnoha chybami a několik agentů KGB i Specnaz zemřelo, včetně Grigorije Bojarinova, jednoho z velitelů operace, jehož kvůli omylu zabili jeho vlastní lidé.

Na afghánské území postupně v průběhu ledna 1980 přišlo asi 80 000 sovětských vojáků. První fáze sovětské intervence spočívala v bojích proti různým frakcím opozičních vojsk. Sovětská vojska pronikla do země dvěma cestami přes Kušku a Termiz a leteckým mostem přímo do Kábulu. Sovětská vojska rychle obsadila větší města, vojenské základny, strategické stavby v zemi a nejdůležitější silnice. Příjezd intervenčních vojsk vůbec neměl za následek pacifikaci rozhárané afghánské společnosti. Právě naopak vyvolal vlnu odporu, která pomohla rozšířit a sjednotit řady rebelů. Mudžáhedínové postupně začali klást odpor, i když se zpočátku soustředili pouze na vlastní přežití.

I Babrak Karmal si uvědomoval, že příchod vojsk způsobil nárůst nepokojů, a žádal, aby 40. armáda přikročila k potlačení vzbouřenců, protože na afghánskou armádu se už nemohl spolehnout. Sověští vojáci byli zataženi do bojů proti městským povstáním, domorodým armádám (tzv. laškar) a někdy i proti vzbouřeným jednotkám afghánské armády. Opoziční síly zpočátku nejčastěji bojovaly otevřeně, a tak s nimi sovětské letectvo a dělostřelectvo nemělo těžkou práci. Tento stav se však postupně změnil.

Sovětské síly tak byly zataženy do konfliktu omezeného rozsahu s nejasnými vyhlídkami na konec. Morálka a podpora mudžáhedínů postupně narůstala, zatímco domácí kritika konfliktu v Sovětském svazu narůstala.

V 80. letech získali afghánští mudžáhedíni podporu USA, Pákistánu, Saúdské Arábie, Spojeného království a Číny. Kromě potravin a dopravních prostředků poskytovali spojenci mudžáhedínům i zbraně. CIA se také podílela na školení mudžáhedínů v partyzánském způsobu boje. V pozdější fázi války dodala CIA partyzánům i výkonné protiletadlové raketové komplety země-vzduch FIM-92 Stinger, které do značné míry snížily sovětskou výhodu v letecké přepravě a přispěly k vysokým ztrátám vrtulníků a dopravních letadel.

Vyjednávání OSN o stažení vojsk z Afghánistánu začala po nástupu Gorbačova v dubnu 1988 na půdě OSN. Plán počítal s odsunem vojsk v průběhu 10 měsíců. Sovětská vojska v počtu asi 115 000 mužů se ze země stáhla 15. února 1989 na základě mezinárodních dohod na konci osmdesátých let 20. století. Přispělo k tomu i blokování vývozu obilí do SSSR z USA. Oficiální ztráty Sovětského svazu ve válce představují 14 453 mrtvých a 312 zajatých nebo nezvěstných, odhady mluví až o pětinasobku. 53 753 vojáků bylo raněno nebo utrpělo jiné trauma, až 415 932 nasazených vojáků v průběhu své služby překonalo chorobu (hepatitidu, tyfus nebo jiné onemocnění). Asi 10 751 mužů bylo v důsledku války zmrzačeno. Sověti také ztratili 451 leteckých prostředků (z toho 333 vrtulníků), 147 tanků a 1 314 obrněných vozů a bojových vozidel pěchoty.

Odhady počtu obětí na afghánské straně se pohybují mezi 670 000 až 2 miliony, z velké většiny civilistů. 5-10 milionů Afghánců uteklo před válkou do sousedního Pákistánu a Íránu (asi třetina předválečné populace). Afghánci tvořili v 80. letech až polovinu světových uprchlíků.

Válka v Afghánistánu narušila uvolňování vztahů mezi Spojenými státy a Sovětským svazem (détente), ke kterému docházelo v průběhu 70. let a je považována za nebezpečné stádium studené války. Válka značně oslabilo sovětské ozbrojené síly a znamenala i výraznou ekonomickou zátěž. V důsledku sovětské intervence několik zemí, v čele s USA, bojkotovalo letní olympijské hry v Moskvě v roce 1980.

Spolu s koncem války a stahováním sovětských vojsk ustala stejně rychle mezi lety 1988 a 1989 i podpora mudžáhedínů ze strany Spojených států. Náhle nastalé „mocenské vakuuum“ nad zpustošeným Afghánistánem vyplnily různé jednotlivé (a bohatě vyzbrojené) mudžáhedínské frakce, mezi kterými se následně rozpoutal boj o moc, který trval dalších cca 7 let a mezitím přerostl do rozměrů občanské války. Neutěšená situace v zemi pro tu většinu muslimů-mudžáhedínů, která se po odražení sovětské okupace vrátila k obyčejnému životu, vyústila přibližně v roce 1994 ve vznik Tálibánu.

Habermannův mlýn

kniha:

Habermannův mlýn: Josef Urban

žánr: Novely, Literatura česká

vydáno: 2010, DP Film

počet stran: 192

Kniha Habermannův mlýn byla poprvé vydána v roce 2001 a vyvolala velký poprask, neboť její obsah byl v době uvedení na trh velmi neobvyklý, až skandální. Autor v knize vypráví o dramatickém osudu německého mlynáře Habermanna a jeho českého kamaráda Jana Březiny. Příběh byl v kraji Šumperska pověstný právě skutečností, že mlynář, který v průběhu války pomáhal Čechům, na konci války za záhadných okolností zmizel. Říkalo se, že se stal nepohodlným několika významným lidem na okrese.

Urban se svým dílem zastal nevinného mlynáře a jeho rodiny, prolomil dokonale doktrínu o české holubičí povaze. Příběh Habermannova mlýna však není jen dramatem, ale je to napínavé čtení do posledního řádku. Je univerzálním příběhem o přátelství a lásce na pozadí těžké válečné doby. Kdosi přirovnal Habermanna k Schindlerovi, Urban však nesouhlasí, neboť říká, že doba Schindlera nejprve deformovala, posléze přetvořila do podoby oportunisty. Habermann si však zachoval svoji tvář i v době, kdy mohl jako Němec využít svoji národní příslušnost.

film:

Habermannův mlýn

Drama / Válečný / Historický

Česko / Německo / Rakousko, 2010, 104 min

režie: Juraj Herz

předloha: Josef Urban (kniha)

scénář: Wolfgang Limmer, Juraj Herz, Jan Drbohlav

kamera: Alexander Šurkala

hudba: Ilja David Cmíral

hrají: Mark Waschke, Karel Roden, Ben Becker, Hannah Herzsprung, Radek Holub, Wilson Gonzalez Ochsenknecht, Zuzana Kronerová, Jan Hrušínský a další

Děj by se měl odehrávat v obci Bludov v severomoravských Sudetech mezi lety 1938 až 1945. Pojednává o německém mlynáři, který mluvil česky, měl české přátele a během války stál na straně Čechů. Po osvobození byl ale zavražděn a jeho rodina byla odsunuta. Děj filmu je volně inspirován osudem bludovského mlynáře Huberta Habermanna, ostatní postavy ve scénáři jsou ale vymyšlené.

Film získal Bavorskou filmovou cenu za režii a za nejlepší herecký výkon (Mark Waschke).

Hlavní část natáčení probíhala začátkem léta 2009 v okolí Vlašimi, jako mlýn z titulu filmu posloužil historický mlýn na řece Blanici poblíž obce Hradiště.

Statek moravského Němce Habermanna (dnes tzv. Habermannova vila) leží v půli cesty mezi Postřelovem a Bludovem (okres Šumperk). Původně se jednalo o velmi bohatou vilu s velkou zahradou, prosperujícím mlýnem a pilou. Hubert Habermann před válkou i za války zaměstnával české dělníky. Nikdy jim neporoučel, aby mluvili německy nebo aby pro něj za malou mzdu dřeli od rána do večera. Ba právě naopak, zaměstnavatel to byl velmi ohleduplný a blízké přátele nacházel poněkud více mezi Čechy. Také doma především se svými dětmi mluvil téměř výhradně česky. Za války ho často navštěvovali vysocí němečtí představitelé a přemlouvali ho ke vstupu do NSDAP. Tam nikdy nevstoupil. Dál zaměstnával Čechy a jakékoliv projevy nacionalismu od svých německých spoluobčanů nebral vážně. Za války také toleroval, když se v jeho mlýně mlela mouka pro odboj a on sám podporoval potravinami partyzány v okolních v lesích. S blížící se porážkou německých vojsk a stoupajícím sebevědomím Čechů se jeho pracovníci v čele se správcem mlýna dohodli, že si po válce přivlastní jeho bohatství. Aniž se mohl Hubert Habermann jakkoliv bránit, byl jimi po válce zajat a úkladně zavražděn. Jeho ostatky byly údajně spáleny v kotelně

bludovských lázní. Jeho manželka i s dětmi byla vyhnána do Německa. Poté si majetek spiklenci rozdělili mezi sebe. Za tuto vraždu byli trestně stíháni, ovšem vzhledem k tomu, že se tělo nikdy nenašlo, byli zproštěni obvinění.

Už krátce před premiérou filmu místní novinářka S. Rybičková uveřejnila svůj výzkum ohledně skutečných okolností případu. Konstatovala, že film se od nich výrazně odchyľuje: Habermann i jeho žena byli Čechoněmci, a především – nebyl ubit místní lůzou, ale zastřelen ze msty svým známým, holičem Pazourem.

Novinář J. Gregor v týdeníku Respekt ještě předtím upozornil na několik odlišností od historické pravdy už v původním Urbanově románu (film ale ve vymyšlení jde ještě dále), na které však má podle něj tvůrce právo. Za neetické ale označil, že ve filmu je jako jeden z vrahů ukázán Pospíchal, což je změněné jméno Zdeňka Pospíšila, skutečné osoby zakladatele bludovských lázní, který za války pomáhal odboji a po únoru 1948 strávil 11 let ve vězení. Že Pospíšil zavraždil Habermanna, je spekulace, proti které vystupují jeho příbuzní, kteří se zároveň dlouhou dobu snaží o restituci lázní.

S ostrou kritikou historických nepravd ve filmu vystoupil i politolog Stanislav Balík, jinak též zastupitel obce Bludov. Zejména v ní zdůraznil vytržení děje z kontextu doby, celkovou manipulativnost filmu („má jednoznačnou ambici – být zrcadlem zvráceností, jichž se Češi dopustili na Němcích“) a popírání známých faktů v této konkrétní události: krom česko-německého původu obou manželů Habermannových a faktu, že žádný lynč se nekonal, také třebaš toho, že na území Říše (Bludov spadal do Sudetské říšské župy) bylo nemožné, aby byl Čech starostou obce, stejně jako bylo nemožné, aby v národnostně krajně vyjpatých dobách spolu cvičili Češi a Němci v Sokole (když ten byl navíc hned na začátku okupace zakázán), že také bludovský farář žádnému nacistovi k útěku před trestem nepomohl, ani žádné sudetské Němce do odsunu nevyprovázal, protože byl již roku 1944 i se svým kaplanem potrestán za pomoc odboji posláním do koncentračního tábora Terezín, kde tři dny před koncem války zemřel.

Další ostrá kritika byla uveřejněna na stránkách Občanského sdružení Lidice. Autor K. Čech v ní, podobně jako p. Balík ve svém komentáři, poukazuje na vážné faktické chyby filmu, jak v životopisných detailech, tak v celkovém pojetí dobové válečné situace a česko-německých vztahů. Krom výše zmíněných fabulací mj. i na to, že Němci nepopravili 9 místních českých občanů za to, že by v lese zastřelili dva německé vojáky, ale popravili ve skutečnosti 23 rukojmí za spolupráci s partyzány.

S kritikou filmu vystoupil i režisér a scenárista Ivan Fíla, který se měl původně podílet na scénáři filmu. Scénář filmu označil za „ne moc vydařený text plný šablonovitých charakterů a konfliktů“ a za „zásadní zkresení historie“.

Na veškeré námitky režisér nijak nereagoval. Autor předlohy Josef Urban se však kritice brání: „Neměl jsem a nemám žádný důvod někoho poškodit. Vycházel jsem z reálných vzpomínek pamětníků, ale není to literatura faktu, nýbrž román. ... To, že nejsou v okresním archivu ucelené doklady k osudným událostem, neznamená, že ve skutečnosti neexistují. Nebudu a nechci je vytahovat, zatím nemám důvod.“

fakta:

Hubert Habermann, Hubert Viktor Habermann (16. března 1901, Bludov – 7. května 1945, Habermannův mlýn) byl moravský mlynář, po otci Sudetoněmec. Po konci 2. světové války během vystěhování sudetských Němců násilně zavražděn.

Narodil se do movité česko-německé rodiny Augustinu Habermannovi a Ludmile roz. Judrové. Rodinná hrobka jeho rodu se do dnes nachází v Chromči.

Byť byl Hubert napůl Čech, hlásil se k německé národnosti, proti Čechům však nic neměl a dokonce s dětmi mluvil česky. Jeho manželka Aurélie byla též Němka pouze napůl a také měla z poloviny české kořeny.

Roku 1937 po předčasné smrti svých bratrů zdědil rodinný mlýn s parní pilou na řece Moravě u cesty mezi Bludovem a Postřelmovem. Za války byl členem organizace Opferring, pobočky NSDAP, ze které byl, pravděpodobně za nedostatečné projevy němečtví, vyloučen. K Čechům se choval velmi slušně a zdvořile a pokud před ním někdo kritizoval německou okupaci, nikdy jej nenahlásil.

O jeho zmizení mluví roku 1945 Obecní kronika obce Bludov: „Majitel mlýna v Bludově, starousedlík Hubert Habermann, jehož matka byla Češka z Chromče rodem, se v převratových dnech v roce 1945 ztratil beze stopy. Udržuje se pověst, že byl neznámým pachatelem pro svoje německví a snad i pro peníze, které u sebe měl, odpraven. Úřední vyšetřování nevnese do věci světla. Mrtvola jeho nebyla nikdy nalezena.“

Habermannovi vrazi byli neznámí. Mohlo se stát, že vrazi jeho tělo hodili do Moravy, kde tělo u Leštiny lidé vylovili a převezli do chromečské márnice, kde měla jeho rodina hrobku. Tělo pak někdo ukradl. Dle jiné verze vrahové tělo vzali a spálili v kotelně bludovských lázní. Tuto verzi však potomci Zdeňka Pospíšila, majitele a zakladatele lázní, posléze i předsedy ilegálního okresního výboru, odmítali. Hypotézu zapřel i bludovský historik Stanislav Balík, jenž se k ní vyjádřil takto: „Podle Pospíšilových bylo prý v té době v kotlích před Němci schované ložní prádlo. Kotle i lázně byly mimo provoz. Mně přijde nepravděpodobné, že by tam někdo rozdělával oheň, aby tělo spálil. Navíc, po spálení by pořád zbyly nějaké ostatky.“

Habermannu mohl zabít holičský pomocník Jiří Pazour; důvodem byla jeho nenávist k Habermannovi a Pazourův nesplacený dluh v kartách; ve vyšetřovacím spisu je i jeho doznání; při vyšetřování se přiznal, že Habermannu zastřelil, ale v šatlavě si odseděl pouze dva měsíce.

Při vystěhování Němců byla Aurélie Habermannová chycena a odvedena z vily. Posléze byla rodina odsunuta a dům byl místními starousedlíky vyrabován. Choť hodně trápilo Habermannovo zmizení, a tak požádala na velitelství sovětských vojsk v Šumperku o pátrání po svém muži. Žádný oficiální dokument o Habermannově úmrtí však nebyl úřady vydán.

O Habermannovi nakonec vůbec nebyl vydán žádný dokument a Aurélie si bez dokumentů, že její manžel nežije, nemohla žádat o vdovský důchod.

Habermannův mlýn a Habermannova vila

Habermannův neboli Bludovský mlýn a Habermannova vila jsou samoty v katastru obce Bludov v okrese Šumperk.

V místě jsou situovány dva objekty – jeden z nich je mlýn a druhý secesní vila, přebudovaná v roce 1997 na penzion a restauraci. Mezi těmito dvěma budovami prochází rušná silnice I/44. V bezprostřední blízkosti se ještě nachází železniční trať Šumperk–Krnov a řeka Morava.

Mlýn byl vlastněn sudetoněmeckou rodinou Habermannů a využíval se k produkci mouky, jako pila a v mlýně byla také založena menší produkce dřevěných beden. V roce 1920 byla podle návrhu architektů Poppa a Ulricha jako rodinné sídlo vybudována secesní vila. Po 2. světové válce byly nemovitosti zabaveny.

Mlýn, 1936.

Vila byla přebudována pro nájemní bydlení a do mlýna byly instalovány turbíny. Zázemí mlýna začalo být využíváno jako zázemí pro místní zemědělské družstvo. Během 90. let byla vila znovu přebudována, tentokrát na čtyřhvězdičkový hotel. V části mlýna bylo vystavěno sociální bydlení.

Vlastník vily zde zajišťuje ubytovací a restaurační služby. V mlýně jsou instalovány dvě francisovy turbíny s výkonem 41,44 kW a 25,9 kW. V bývalé pile je elektřina vyráběna prostřednictvím mlýnských kol s horním náhonem s výkonem 8,8 kW a 6,29 kW.

Narození v srpnu

Jussi Adler-Olsen, Carl Valdemar Jussi Henry Adler-Olsen (2. srpen 1950) je dánský spisovatel, vydavatel a editor.

Vystudoval politologii a filmovou vědu. Pracoval jako novinář, redaktor a nakladatel. Ve své tvorbě se zaměřuje na témata psychických poruch a mezinárodních konspirací. Narodil se v Kodani jako jediný syn ze čtyř dětí. Jeho otec byl úspěšný sexuolog a psychiatr Henry Olsen. Své dětství prožil se svou rodinou v oficiálních rezidencích lékařů v několika psychiatrických léčebnách po celém Dánsku, což později ovlivnilo jeho názory a témata, kterým se věnoval ve svých knihách. Později hrál v několika kapelách jako kytarista. Jussi Adler-Olsen studoval několik oborů, byla to medicína, společenské vědy (sociologie) a filmová věda. Zabýval se také moderními politickými dějinami. Literatura ho zajímala už během studia, byl velký fanoušek komiksů a animovaného filmu. V letech 1980-1985 zpracoval a vydal první dánský lexikon kreslených seriálů, který se stále vydává. Jako vydavatel působil i dál, kromě odborných publikací vydával

i krásnou literaturu, například dánský překlad Osudů dobrého vojáka Švejka. V roce 2010 obdržel Jussi Adler Olsen cenu čtenářů udělovanou Dánským sdružením knihoven, literární cenu za nejlepší kriminální román Cenu Haralda Mogensena a od Skandinávské kriminální společnosti také cenu Zlatý klíč. V roce 2011 získal Jussi Adler Olsen za svůj román Složka 64 prestižní dánské ocenění Zlatý vavřík. Práva na filmy podle knih Jussi Adler-Olsena vlastní dánská společnost Zentropa patřící Larsovi von Trierovi.

v naší knihovně: *Chlorid sodný, Marco, Nesmírný, Oběť 2117, Selfies, Složka 64, Vzkaz v láhvi, Zabijáci, Žena v kleci*

Jojo Moyesová, rodným jménem Pauline Sara Jo Moyes Arthur (4. srpen 1969), je britská spisovatelka a novinářka. Její knihy byly přeloženy do jedenácti světových jazyků. Mezi její nejznámější díla patří Poslední dopis od tvé lásky a Než jsem tě poznala.

Narodila se v Londýně. Studovala na Royal Holloway a Bedford New College. V roce 1992 získala stipendium financované novinami The Independent na postgraduální studium žurnalistiky na City University v Londýně. Následně pracovala pro The Independent příštích deset let (s výjimkou jednoho roku, když pracovala v Hongkongu pro Sunday Morning Post). V roce 2002 se stala dopisovatelkou pro noviny Arts and Media Correspondent. V roce 2002 se stala spisovatelkou na plný úvazek, když vyšla její první kniha, nicméně stále ještě publikovala články pro The Daily Telegraph. Je jednou z mála autorů i autorek, kteří získali dvakrát cenu pro nejlepší romantickou knihu roku. Poprvé cenu vyhrála v roce 2004 za Fore-

ign Fruit a poté v roce 2011 za Poslední dopis od tvé lásky. Žije na farmě v Saffron Walden v Essexu se svým manželem, novinářem Charlesem Arthurem, a jejich třemi dětmi.

v naší knihovně: *Dívka, již jsi tu zanechal, Jako hvězdy v temné noci, Jeden plus jedna, Krasojezdkyně, Než jsem tě poznala, Poslední dopis od milence, Poslední dopis od tvé lásky, Sama sebou, Schovej mě v dešti, Stříbrná zátoka, Život po tobě*
audiokniha: *Než jsem tě poznala*

Barbara Erskinová (10. srpen 1944) je britská spisovatelka.

Na Edinburské univerzitě vystudovala středověkou historii Skotska. Jejím knižním debutem byl román *Žila jsem již před staletími* z roku 1986, který byl přeložen do 30 jazyků a bylo z něj prodáno přes tři miliony výtisků. Píše zejména historické romány, kromě nich napsala také několik sbírek povídek. S novým titulem přichází průměrně jednou za dva roky, a to kvůli provádění obsáhlého výzkumu a kvůli psaní dvou verzí každé nové knihy. Prakticky celé její dosavadní dílo je přeloženo do češtiny. Vlastní starobylý zámek v essexském městě Colchester a dům v Herefordu v hrabství Herefordshire.

v naší knihovně: *Dcery ohně, Dědictví minulosti, Dům ozvěn, Království stínů, Na pokraji temnoty, Nejtemnější hodina, Oheň je tvým osudem, Písky času, Půlnoc je osamělé místo, Řeka osudu, Spáčův hrad, Sprádači snů, Stíny na ostrově, Strom duchů, Šepoty v písku, Údolí havranů, Úkryt před světlem, Vzdálené hlasy, Žila jsem již před staletími*

Danielle Steelová, Danielle Fernandes Dominique Schueleinová-Steelová (14. srpen 1947) je americkou spisovatelkou romantické literatury a autorkou konvenčních dramát. Steelová prodala po celém světě více než 550 miliónů výtisků svých knih (do roku 2005) a je na sedmém místě žebříčku nejlépe prodávaných děl spisovatelů.

Její otec John Schulein Steel je potomkem jednoho ze zakladatelů Löwenbräu Beer, matka Cãmara Stone Reis je dcerou portugalského diplomata. Steelová strávila většinu svého dětství ve Francii, kde ji rodiče brávali na rodičovské večírky a tím jí dali příležitost pochytit zvyklosti a životní trend bohatých a slavných. Když jí bylo 7 let, její rodiče se rozvedli, a poté byla vychovávána hlavně otcem v New Yorku, kdy velmi zřídka viděla matku, která se odstěhovala do Evropy. Danielle začala psát povídky již jako dítě a v době dospívání i poezii. V roce 1965 absolvovala Lycée Français de New York, poté studovala literaturu a módní návrhářství na Parsons School of Design a v letech 1963-1967 New York University. Ve svých

18 letech se v roce 1965 vdala za bankéře Claude-Eric Lazarda. Ve svých 19 letech jako mladá novomanželka a stále studující na New York University začala psát svůj první rukopis, který následující rok dokončila. Po narození dcery se Steelová stala reklamní textařkou, a poté pracovala v agentuře pro styk s veřejností v San Franciscu. Po 9 letech manželství její vztah skončil. Krátce po rozvodu byla vydána její první novela *Going Home*. Obsahovala mnoho rysů obsažených v jejích dalších dílech, např. zaměření na rodinné záležitosti a následky činů provedených v minulosti. Steelová se podruhé vdala za Dannyho Zugelderera, obřad se konal ve vězení. Manželství záhy skončilo a Zugelderer byl později obviněn ze série znásilnění. Den poté, co rozvod s Zugelderem nabyl platnosti, se vdala potřetí za Williama Totha, závislého na heroínu, s kterým byla těhotná. Za dva roky i toto manželství ztroskotalo a Steelová vyhrála soudní pří o rodičovská práva na jejich syna. Steelová se vdala počtvrté v roce 1981 za obchodníka s vínem Johna Trainu. Spolu měli dalších pět dětí. 1981 Steelová získala stálou pozici na seznamu New York Times nejprodávanějších vázaných knih i paperbacků. V roce 1989 byla zaznamenána v Guinnessově knize rekordů za nejdelší setrvání v seznamu nejprodávanějších románů New York Times Bestseller v historii – 381 týdnů! V roce 1993 Steelová zažalovala spisovatelku, která ve svém románu chtěla spekulovat, že otcem jejího syna byl místo manžela Trainy její bývalý William Toth navzdory faktu, že záznamy o adopci v Kalifornii nepodléhají zveřejnění. Soudce ze San Francisca vynesl velmi neobvyklý verdikt – nařídil, aby bylo trestní

stíhání zastaveno a okolnosti případu udrženy v tajnosti. Tento verdikt byl později změněn Nejvyšším soudem Kalifornie, který s ohledem na popularitu Steelové došel k závěru, že adopce jejího syna nepodléhá soukromí a že zmíněný román může být vydán. Do té doby žádné z dětí, které měla s Trainou, o adopci Nicholase nevědělo. Tato událost podle ní přispěla k zániku jejího manželství s Trainou, jak uvedla ve své autobiografii. Po rozvodu svou hořkou zkušenost promítla do románu *Malice*, který pojednává o šťastném manželství zničeném poté, co se bulvární tisk dozvěděl o minulosti manželky. Nicholas Traina, který byl středem soudního procesu, spáchal v roce 1997 sebevraždu, jejímž důvodem byla bipolární porucha a užívání drog. Steelová se popáté vdala za finančníka ze Silicon Valley Toma Perkinse, ale jejich manželství se po méně než dvou letech rozpadlo. Steelová žije v San Franciscu, ale udržuje si sídlo ve Francii, kde tráví každý rok několik měsíců, a chatu na pláži v La Californie blízko St. Tropez.

v naší knihovně: *Bludiště života, Borec, Cesta domů, Cesty osudu, Cizí žena, Čas změn, Daleké obzory, Dar, Dědictví krve, Domov, Druhá šance, Dům, Dvojí svět, Dvojí tvář požehnání, Dvojník, Hořkost lásky, Její královská Výsost, Kaleidoskop, Klenoty, Květinový ples, Lásku, ne válku, Milenka, Milost, Milovat, Milovat znovu, Muži na ženění, Neodolatelné síly, Nerovný vztah, Nevýslovná láska, Osamělý orel, Osudy, Ozvěny, Polomino, Pět dní v Paříži, Pozdní láska, Primabalerína, Procitnutí, Přes nepřítel osudu, Přijď, lásko, k nám, Rodinné album, Sestry, Síla odvahy, Svatba, Tajemství, Temná strana, Thurstonův dům, Tlukot srdce, Únos, Uzavřený kruh, V hlavní roli, V nemilosti, V otcových stopách, V pravý čas, Vášnivá sezona, Velká holka, Významování, Zázrak, Zrcadlový obraz, Ztráty a nálezy*

Stieg Larsson, plným jménem Karl Stig-Erland Larsson (15. srpen 1954 – 9. listopad 2004), byl švédský novinář, spisovatel, komunista a odpůrce pravicového extremismu, který se stal známý knižní trilogií *Milénium*. V roce 2008 byl druhým nejprodávanějším autorem beletrie na světě.

Narodil se nedaleko města Skellefteå na severu Švédska. Když bylo v roce 1995 ve Švédsku osm lidí zavražděno neonacisty, tento novinář se stal jednou z nejvýraznějších osobností při zakládání organizace Expo a s ní i stejnojmenného časopisu, ve kterém později pracoval jako šéfredaktor. Čtvrtletník vychází dodnes, obsahuje převážně investigativní články na téma nacionalismu, rasismu, nedemokratického a antisemitského smýšlení. Kromě práce pro Expo byl zpočátku politickým aktivistou, také pracoval jako fotograf, editor trockistického *Fjärde internationalen* a byl dopisovatelem pro týdeník *Internationalen*.

Na rok se stal předsedou největšího švédského fanklubu science fiction. V letech 1977-1999 působil jako grafik v největší tiskové agentuře ve Skandinávii *Tidningarnas Telegrambyrå*. Právě zde se v 90. letech zrodila myšlenka psát detektivní sérii *Milénium*. Do své smrti stihl o novináři Mikaelu Blomkvistovi a svěhlavé Lisbeth Salanderové napsat jen tři romány, které byly všechny poprvé vydány až po jeho smrti. Na motivy trilogie byly natočeny tři navazující filmy. Stieg Larsson zemřel ve Stockholmu na těžký infarkt myokardu. Larsson ve svém notebooku, který získala jeho dlouholetá partnerka Eva Gabrielssonová, zanechal rozepsaný čtvrtý román a existoval předpoklad, že stihl napsat i synopsi pro pátou a šestou knihu plánované desetidílné série. Přestože od jeho úmrtí uplynulo již mnoho let, stále panují neshody ohledně jeho dědictví. Autor napsal neověřenou poslední vůli, která je považována za neplatnou. Jeho životní partnerka Eva Gabrielssonová, kterou si nikdy nevezal, tak nemá nárok na dědictví. Žila s ním přes třicet let, ale podle švédských zákonů ani přesto nesmí dědit. Majetek a autorská práva tedy připadly autorově rodině – otci a bratrovi, se kterými se teď Gabrielssonová soudí. Larssonovi fanoušci dokonce založili organizaci na finanční podporu Gabrielssonové – vybírají peníze, které pokryjí její výdaje za soudní proces. Ta mezitím chystá vydat vlastní knihu o dění po partnerově smrti nazvanou *Rok po Stiegovi*. Jako jeden z důvodů, proč se s Larssonem nikdy nevezali, uvádí Gabrielssonová strach o vlastní bezpečí. Vzhledem k jeho práci pro organizaci Expo a jeho dalším aktivitám, zaměřeným proti extrémistům, vyhrožovali Larssonovi jeho názoroví odpůrci několikrát smrtí. V případě sňatku by manželé museli podle švédských zákonů zveřejnit svou trvalou adresu, což si autor nepřál. Larssonova rodina si přála pokračování série, nakladatel s nabídkou jeho sepsání oslovil švédského spisovatele a novináře Davida Lagercrantze. Jeho román s názvem *Dívka v pavoučí síti* vyšel v roce 2015. Gabrielssonová s pokračováním v Lagercrantzově podání nesouhlasila.

v naší knihovně: *Dívka, která koplá do vosího hnízda, Dívka, která si hrála s ohněm, Muži, kteří nenávidí ženy*

Charles Bukowski, (16. srpen 1920 – 9. březen 1994), celým jménem Henry Charles Bukowski,

přezdívaný Hank nebo Buk, původním německým jménem Heinrich Karl Bukowski, byl původem německý básník a spisovatel, který se proslavil nekonvenčními autobiografickými prózami a vulgárním stylem. Vzhledem ke svému stylu bývá často přiřazován ke spisovatelům poněkud vágní skupiny beat generation, kam patří zejména Jack Kerouac, William Seward Burroughs nebo Allen Ginsberg. Osobně se však tomuto zařazení vždy velmi silně bránil.

Historiky o tom, že byl nechtěným nemanželským dítětem, které o sobě sám šířil, nejsou pravdivé. Narodil se v německém Andernachu. Jeho otec Heinrich Bukowski tam po skončení 1. světové války sloužil v místní posádce americké armády, zamiloval se do osmnáctileté švadleny Kathariny Fett a vzal si ji. V roce 1924 se rodina přestěhovala do Los Angeles, kde Charles Bukowski strávil bezmála 50 let života. Nemluvil dobře anglicky a pro svůj německý původ byl často terčem posměchu ostatních dětí, trávil čas větší

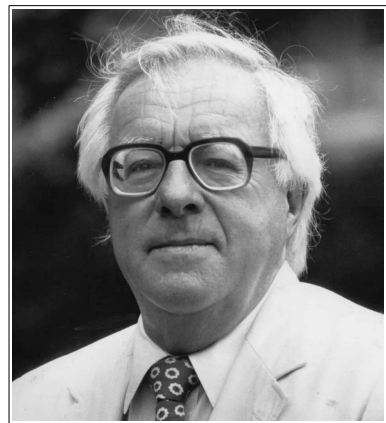
nou o samotě. V mládí díky své izolaci navštěvoval knihovnu a hodně četl. V roce 1936 nastoupil na vyšší střední školu, kam chodili potomci rodičů, kteří netrpěli finanční nouzí, i proto špatně nesl svou chudobu. Respekt si však dokázal částečně zjednat svými pěstiti a rvačky se s ním dál táhly po celý život. Navazuje první přátelství s podobně sociálně vyloučenými chlapci a seznamuje se s alkoholem, kterého se již nikdy nevzdá. Má dojem, že je to jediná věc, která dokáže alespoň trochu přebít každodenní zmar a zoufalství. S dívkami v mládí nehovořil, neuměl dát záminku ke sblížení, a přestože se mu líbily, pohrdal jimi. Jeho izolaci napomohlo i ohyzdné akné, které mu vyrazilo na hlavě a trupu. Nebyly to pouhé uhry, ale celá ložiska obrovských vředů. Ani doma se necítil dobře: otec byl přísný a krutě ho trestal za sebemenší maličkost. Matka se jej nedokázala před otcem zastat. Mladý Charles autoritu rodičů nepřijímal, naprosto k nim ztratil úctu a začal je nenávidět. Přihlásil se na vysokou školu, kde 2 roky studoval literaturu a divadlo. Měl neurčitou představu, že by se mohl stát novinářem. Když otec zjistil, že na psacím stroji, který mu koupil kvůli psaní prací do školy, píše kontroverzní povídky, vyhodil mu je i se strojem a oblečením před dům. Bukowski si vzal nějaké peníze od matky a odstěhoval se do podnájmů. V červnu 1941 skončil s vysokou školou. V jednadvaceti odjel do New Orleans, následovala Atlanta v Georgii a později San Francisco. Cítil se být vydeděným, časem si na tento pocit zvykl a svým způsobem si v něm začal libovat. 22. června 1944 byl Bukowski, kterému bylo 24 let, ve Filadelfii zadržen FBI pro podezření z vyhýbání se vojenskému odvodu. 17 dní strávil v místním vězení, pak byl propuštěn a shledán neschopným pro vojenskou službu. Ve stejném roce Charles Bukowski literárně debutuje. V roce 1946 mu Caresse Crosbyová publikovala povídku 20 tanků z Kasseldownu v časopise Portfolio o muži čekajícím na popravu. Poté se mu už výrazněji nedařilo se literárně prosadit, následuje útlum v tvorbě a začíná období toulání, rvaček, nezřízeného pití, střídání žen, podnájmů a podřadných zaměstnání, období, které sám autor označuje jako „desetiletý flám“. Vrátil se do Los Angeles do centra města blízko Alvarado Street. V baru Glenview potkal Jane Cooney Bakerovou, svou první vážnou známost. Jane byla o deset let starší alkoholička a stala se inspirací pro mnoho jeho nejlepších děl. Bukowski se do Jane zamiloval, byla to první žena, která mu věnovala pozornost a také zjistil, že mají mnoho společného, zejména negativní vnímání společnosti. Jane vzala Charlese na dostihy a ukázala mu systém sázek, tak vznikla jeho celoživotní vášeň k dostihovým závodům. Prožili společně spoustu pitek, hádek, rozchodů a návratů. Střídali podnájmů a často neměli peníze ani na jídlo. Sousedé je nenáviděli kvůli ustavičnému hluku, rvačkám a nočnímu křiku. Roku 1950 vstupuje Charles Bukowski do služeb americké pošty, ale po necelých třech letech odchází. V roce 1955 odvezli Bukowského na chudinské oddělení místní nemocnice s krvácejícím žaludečním vředem, který si přivodil nadměrnou konzumací alkoholu. Přežil, i když měl namále, ale s pitím přes varování lékařů přestat nedokázal. Od té doby se opět věnoval psaní, začal psát převážně poezii. Roku 1957 se oženil s mladou 23letou básnířkou Barbarou Frye z malého texaského městečka Wheeler, ale manželství trvalo necelé 2 roky. Rozvod proběhl 18. března 1958. Po něm se autor přestěhoval do svého osvědčeného prostředí staromládeneckých podnájmů, neměl potřebu zůstat v domě se zahradou. Jeho novou adresou se stal omšelý pokoj ve čtvrté etáži činžáku ve východním Hollywoodu.

Na jaře 1963 se seznámil s Frances Smithovou (rozenou Frances Elizabeth Deanovou, později si změnila jméno na FrancEyE). Začali se vídat pravidelně a FrancEyE se přestěhovala do L. A., aby mu byla nablízku. Vzpomíná, že Bukowski během týdne, kdy musel do práce, měl pití jakžtakž pod kontrolou, ale o víkendech flámoval tak intenzivně, že často skončil na záchytce či ve vězení. Zpočátku to byla láska, ale

později mu FrancEyE začala být lhostejná. V roce 1964 se jim narodila dcera. Marina byla jediným dítětem Charlese Bukowského a ten jí dokázal věnovat velkou péči. Charles požádal matku své dcery o ruku, ale ta ho se zdůvodněním, že si už nechce nikoho brát, odmítla. Na konci roku 1965 se rozešli. Další jeho velkou láskou se stala sochařka a příležitostná básnířka Linda Kingová, s níž se seznámil v roce 1970. Linda jej přinutila omezit pití, přestat užívat valium (které bral na uklidnění, neboť v noci nemohl spát) a zavedla mu dietu a pravidelné cvičení. Bukowski po této kúře zhubnul ze 110 kg až na 72 kg, nechal si narůst vousy a delší vlasy, jak bylo v módě, a koupil si lepší oblečení. Během této přeměny Linda vzpomíná, že se do ní spisovatel intenzivně zamiloval, byla to údajně až posedlost. S šílenou láskou se dostavila i žárlivost, což zavdávalo časté záminky k vulgárním hádkám a častým rozchodům a poté, co Linda otěhotněla (a následně potratila), se rozhodla, že to s ním definitivně ukončí. S Lindou Lee Beighle (narozena roku 1943), majitelkou restaurace se zdravou výživou a stoupenkyní Meher Baby, indického náboženského vůdce, se Charles Bukowski seznámil na čtení poezie v roce 1976. Linda Lee k němu začala pociťovat více než náklonnost a přestože Bukowski pokračoval v „průzkumu ženských duší“, začala s ním trávit čas. Starala se o jeho životosprávu, hlídala jeho pití a brzy šedesátiletý muž si začínal uvědomovat, že si s ní výborně rozumí a dokážou se společně bavit. Byl připraven změnit své návyky a začít nový život. Vzali se v neděli 18. srpna 1985 v evangelickém kostele v Los Feliz, a přestože jejich soužití nebylo zdaleka bezproblémové, vydrželo až do Bukowského smrti.

v naší knihovně: *Básně, Erekcce, Ejakulace, Exhibice a další příběhy obyčejného šílenství, Faktótum, Hollywood, Kapitán odešel na oběd a námořníci převzali velení, Paměti starého chlapáka*

Ray Bradbury, Raymond Douglas Bradbury (22. srpen 1920 – 5. červen 2012) byl americký romanopisec, povídkář, básník, esejista, autor mnoha scénářů a divadelních her. Napsal množství hororových a sci-fi románů a povídek. K jeho nejznámějším dílům patří román 451 stupňů Fahrenheita (1953), román Tudy přijde něco zlého a sbírka povídek Mart'anská kronika (1950). Počátky jeho díla jsou spojeny s tzv. Zlatým věkem science fiction.

Narodil se ve městě Waukegan v americkém státě Illinois, rodičům Esther Moberg Bradburyové, původem ze Švédska, a Leonardu Spaulding Bradburymu. Měl dva starší bratry dvojčata, z nichž jeden zemřel v roce 1918. Jeho dědeček i pradědeček z otcovy strany byli vydavatelé novin. Navíc byl přímým potomkem Marie Bradburyové, která byla souzena, shledána vinnou a odsouzena k pověšení jako čarodějnice v Salemu ve státě Massachusetts v roce 1692. Ray už za svého mládí hodně četl a psal. V letech

1926-1927 a 1932-1933 žila jeho rodina v Tucsonu v Arizoně, protože tam otec pracoval, ale pokaždé se vrátila zpět do Waukeganu. V roce 1934 se však nadobro usadila v Los Angeles, když mu bylo třináct let. Absolvoval střední školu Los Angeles High School; chodil do kurzů poezie a psaní povídek, které prohloubily jeho zájem o psaní. Na konci roku 1942 už pracoval jako spisovatel na plný úvazek. Ačkoli je často popisován jako autor science fiction, sám sebe nezařadil do konkrétní narativní kategorie. Kromě beletrie napsal také mnoho krátkých esejí o umění a kultuře, a tím upoutal pozornost kritiků v této oblasti. V osmdesátých letech se přeorientoval na psaní detektivních příběhů. Jeho kariéru spisovatele skutečně nastartovalo až publikování sbírky povídek s názvem Mart'anská kronika, hlásící se k žánru filozofické science fiction. Jde o povídky zobrazující první pokusy lidí ze Země o dobytí a osídlení Marsu. V díle se objevují jeho vlastní názory a znepokojení nad budoucností lidskosti člověka. Objevuje se zde převládající úzkost Ameriky z atomové války, politických postojů cizích národů, reakcí proti rasismu a cenzuře atd. Po této sbírce následovala roku 1951 sbírka Ilustrovaný muž a po ní v roce 1953 román 451 stupňů Fahrenheita, který mnozí považují za jeho vrcholné dílo. Pojednává o budoucím světě, kde přísná cenzura nakonec vedla k úplnému zákazu psaného slova. Celkem publikoval více než 30 knih, téměř 600 povídek a nespočet básní, esejí a divadelních her. Jeho tvorba se nikdy neomezovala čistě na literaturu. Byl nominován na filmového Oscara za svůj animovaný film Icarus Montgolfier Wright a vyhrál cenu Daytime Emmy za další animovaný film The Halloween Tree. Adaptoval 65 svých povídek pro televizní pořad Divadlo Raye Bradburyho. Byl kreativním konzultantem pavilonu Spojených států na Světovém veletrhu v New Yorku v roce 1964. Oženil se roku 1947, od té doby žil v Los Angeles s početnou smečkou koček a se svou manželkou Margueritou. Vychoval čtyři dcery, díky nimž se stal osminásobným dědečkem. Do konce svého života si nepořídil řidičský průkaz, odmítal počítače a internet a tvrdil, že k životu a psaní mu bohatě dostačuje tele-

fon a psací stroj. Bradbury zemřel v Los Angeles v roce 2012. Svou sbírku knih věnoval veřejné knihovně v rodném Waukeganu.

v naší knihovně: *451 stupňů Fahrenheita, Ilustrovaná žena, Jízda naslepo, Kočičí pyžamo, Mart'anská kronika, Smrt je vždycky osamělá, Vzpomínky na vraždu*

Petr Šabach (23. srpen 1951 – 16. září 2017) byl český spisovatel, známý svými humoristickými romány a povídkami.

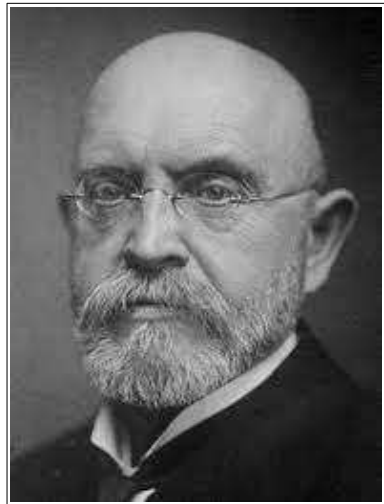

Jeho otec byl voják z povolání. Šabach od roku 1966 studoval střední knihovnickou školu, po 1. ročníku ale přestoupil na gymnázium, z něhož byl v roce 1969 vyloučen, externě přijat zpět na SKŠ, kde v roce 1974 odmaturoval. Následovalo dálkové studium kulturologie na Filozofické fakultě UK. Od roku 1974, do doby, kdy odešel na volnou nohu, vystřídal různá povolání (noční hlídač, metodik kulturního domu v Domě u Kamenného zvonu aj.). Po roce 2000 vyučoval tvůrčí psaní na Literární akademii (Soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého v Praze). Petr Šabach byl členem neformálního hospodského společenství Zlatá Praha. Od roku 1975 časopisecky publikoval povídky. Jeho stěžejní formou se však záhy stala novela, a to často podávaná jako sled dílčích příběhů; text přitom vychází z anekdoty či hospodského vyprávění, propojení jednotlivých dějových sekvencí může být velmi volné. Šabachovu tvorbu charakterizuje výrazná autobio-

grafičnost. Tematika evokující společenskou i politickou situaci 50. let spolu se zaujetím každodenní realitou a periferností je typická pro Šabachovu prvotinu i pro knihy následující. Podle novely Šakalí léta vznikl 1993 filmový muzikál Šakalí léta, který režíroval Jan Hřebejk, stejně jako další filmové adaptace na motivy Šabachových knih: *Pelíšky*, *Pupendo* a *U mě dobrý*. Ondřej Trojan režíroval podle scénáře Petra Jarchovského na motivy stejnojmenné povídky film *Občanský průkaz*.

v naší knihovně: *A nakonec Vánoce, Babičky, Čtyři muži na vodě, aneb, Opilé banány se vracejí, Hovno hoří, Jak potopit Austrálii, Království za story, Občanský průkaz, Opilé banány, Putování mořského koně, Rothschildova flaška, S jedním uchem naveselo, Zvláštní problém Františka S.*

Alois Jirásek (23. srpen 1851 – 12. březen 1930) byl český prozaik, dramatik, středoškolský učitel, a politik, autor řady historických románů a představitel realismu.

Alois Jirásek se narodil ve východočeském Hronově u Náchoda. Pocházel ze starého selského rodu. Jeho otcem byl Josef Jirásek, původně tkadlec a poté pekař, matkou Vincencie Jirásková, rozená Prouzová. Měl osm sourozenců. Navštěvoval německé benediktinské gymnázium v Broumově, české gymnázium v Hradci Králové a na pražské univerzitě vystudoval historii. Čtrnáct let žil v Litomyšli a působil tam jako gymnaziální profesor českého jazyka, dějepisu a zeměpisu. Právě o životě studentů v Litomyšli pojednává jeho novela *Filosofská historie*. Publikovat začal již v době svých pražských studií, v Litomyšli vznikají jeho první významné práce. Dne 12. srpna 1879 se Jirásek oženil s Marií Podhajskou, dcerou zámožného soukromníka. Měli 8 dětí, sedm dcer a jednoho syna. Roku 1888 Jirásek přesídlil do Prahy. Dva první byty v Praze mu příliš nevyhovovaly a teprve za pět let získal prostorný byt v Resslově ulici č. 1, na nároží dnešního Ji-

ráskova náměstí, kde je osazena jeho pamětní deska. V tomto bytě pak žil od roku 1903 až do své smrti. V Praze pokračoval v pedagogické práci (vyučoval na gymnáziu v Žitné ulici) i v literární činnosti. Pobyt v Praze mu dal možnost styku s uměleckým i vědeckým světem. Obnovil osobní styky s Mikolášem Alšem, s nímž sdílel obdobné umělecké představy a plány, a se spisovatelem lumírovského kruhu, navázal přátelství se Zikmundem Wintrem a K. V. Raisem, trvalé kontakty měl také s mladší generací. V Praze vznikají všechna jeho dramata i nejrozsáhlejší románová díla. Dne 3. července 1890 byl zvolen řádným členem České akademie věd a umění a roku 1901 byl jmenován mimořádným členem Královské české společnosti nauk. Od roku 1909 byl v penzi a věnoval se výhradně literatuře. Z Prahy často zajížděl do rodného Hronova, ale též podnikal studijní cesty do míst, kam umisťoval děj svých děl. V roce 1876 poprvé navštívil Chodsko, které pak navštívil ještě několikrát. Ve shodě s charakterem svého celoživotního

díla jako jeden z prvních podepsal v květnu 1917 Manifest českých spisovatelů, významné prohlášení podporující politické úsilí o státní samostatnost českého národa. Zemřel v Praze, pohřben byl v rodném Hronově.

Jirásek patří k našim nejvýznamnějším spisovatelům. Dovedl mistrovsky využít příznačných historických detailů k podrobnému prokreslení doby. Jeho postavy jsou zároveň nositeli i tvůrci historie. Výrazným znakem Jiráskova mistrovství je soulad mezi individuálním a obecným významem jeho postav. Jiráskovi vždy šlo především o obraz společenského dění, proto jedinec je u něho volen tak, aby zároveň reprezentoval svou dobu, její tendence a myšlenky. Literární dráhu Jirásek zahájil veršovanou tvorbou v národním a vlasteneckém duchu. Svoje prózy pak zaměřoval na realitu soudobého venkova. Rozpětí Jiráskova historického záběru je obdivuhodně široké. Jiráskova tvorba se těšila koncem 19. století i ve 20. století značné oblibě a většina jeho prací byla vydávána opakovaně. V období tzv. „druhé republiky“ (1938-1939) byl Alois Jirásek označen „za nejnebezpečnějšího šířitele lživých interpretací našich dějin“ a vláda dala diskrétní pokyn, aby jeho díla zmizela z knihkupeckých výkladů. K oficiálnímu zákazu jeho spisů však nedošlo a některá díla byla vydána i za okupace. Ve svých žánrově rozmanitých dílech podává podstatný průřez téměř celými českými dějinami, ovšem s důrazem na úseky, které Jirásek chápal jako podstatné pro poznání minulosti důležité k porozumění současnosti. Tyto široké obrazy se zajímají o rozrůzněnost hromadných hnutí i o morální příčiny jejich rozpadu. Jirásek psal historickou prózu, a proto nelze jeho podání historie chápat jako historicky zcela věrné. Vedle líčení převratných historických scén věnuje pozornost také častému líčení krajiny, osobních pocitů a prožitků hrdiny či přímo o zachycení domácích, především venkovské idyly. Významný byl jeho zájem o etnografii. Jirásek byl i dramatik. Napsal 12 her, jejichž premiéry byly většinou uváděny v Národním divadle. Některé z jeho her jsou v repertoáru českých divadel dodnes. Málokterý český spisovatel se setkal s tak nekritickým obdivem a zároveň i s tak pohrdlivým odsouzením jako Alois Jirásek. Nejvíce mu bývá vyčítána rozvláčnost a idealizování historie.

v naší knihovně: *Bratrstvo 1.-3., Divadelní hry, Epilog. F. L. Věk 1.-5., Filosofská historie, Husitský král 1.,2., Lucerna, Maloměstské historie, Maryla, Mezi proudy, Na dvoře vévodském, Na Chlumku, Poklad, Proti všem, Psohlavci, Skaláci, Skály, Sousedé, Staré pověsti české, Temno, U nás 1.-4., V cizích službách, Z Čech až na konec světa, Z nedávna, Zahořanský hon*

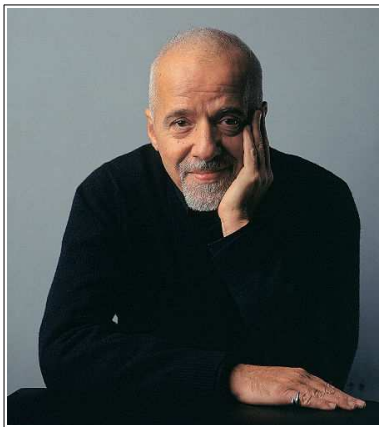
John Green, John Michael Green (24. srpen 1977) je americký spisovatel a vloger. V roce 2006 získal za své první dílo *Hledání Aljašky* Cenu Michaela L. Printze. Jeho román *Hvězdy nám nepřály* z ledna 2012 se umístil na vrcholu žebříčku bestsellerů deníku *The New York Times*. V roce 2014 byl podle knižní předlohy natočen stejnojmenný film, ve kterém se v jedné ze scén objevil i sám autor.

John Green se narodil v Indianapolis ve státě Indiana Mikeovi a Sydney Greenovým. Tři měsíce po jeho narození se rodina přestěhovala do Michiganu a později do Birminghamu v Alabamě a nakonec do Orlanda na Floridě. Green chodil na střední školu Indian Springs v Alabamě, která později inspirovala jeho první román *Hledání Aljašky*. Green mluvil o své zkušenosti se šikanou, která mu velice znepríjemnila léta dospívání. Vystudoval angličtinu a religionistiku na Kenyon College. Po promoci Green pět měsíců pracoval jako kaplan v dětské nemocnici ve městě Columbus v Ohio. Původně se chtěl stát episkopálním knězem, ale jeho zkušenosti s prací v nemocnici (setkával se s dětmi, které trpěly smrtelnými nemocemi) ho přivedly ke kariéře spisovatele. Později se k tomuto tématu vrátil v románu *Hvězdy nám nepřály*. Několik let žil v Chicagu, později v New Yorku, kde studovala jeho manželka Sarah Uristová Greenová. Green má obsedantně-kompulzivní poruchu a svým potížením týkajícím se duševního zdraví se na YouTube zevrubně věnuje. Jde mu o destigmatizaci duševních poruch. Green je nejen světoznámý spisovatel, ale patří i k nejznámějším osobnostem na YouTube. V roce 2007 John Green spolu se svým bratrem Hankem založili kanál *VlogBrothers*. Vytvořili jedenáct online sérií včetně vzdělávacího programu *Crash Course*, kde publikují videa z oblasti historie, literatury, přírodních a humanitních věd. V roce 2014 ho časopis *Time* zařadil mezi 100 nejvlivnějších lidí světa. Green je díky rychlému vzestupu popularity a osobitému hlasu považován za spouštěče významného obrátu v literatuře pro mládež (tzv. young adult). John Green žije v americkém městě Indianapolis se svou manželkou, synem a dcerou.

v naší knihovně: *Hvězdy nám nepřály, Papírová města, Příliš mnoho Kateřin*

Paulo Coelho [paulu kueilju] (24. srpna 1947) je populární brazilský spisovatel.

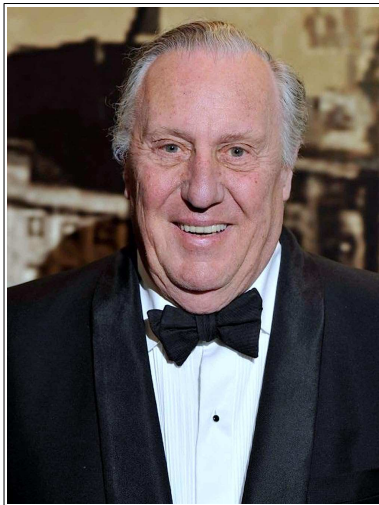

Paulo Coelho se narodil v brazilské středostavovské rodině katolického vyznání. Navštěvoval jezuitské gymnázium, které v 17 letech opustil. Jeho touhu psát rodiče neschvalovali, celkem třikrát ho poslali do psychiatrické léčebny, kde se musel podrobit elektrošokové terapii. Ve dvaceti letech začal studovat práva, ale školu opustil. V 60. letech se přidal k hnutí hippies, koketoval s drogami a magií Aleistera Crowleye. Živil se jako dramatik, novinář, televizní scenárista a písňový textař brazilských zpěváků. V roce 1996 byl jmenován zvláštním poradcem programu UNESCO pro duchovní sblížení a dialog mezi kulturami. Je podruhé ženatý. V 80. letech se přiklonil ke katolicismu, vykonal tisícikilometrovou pouť do Santiaga de Compostela a zážitky z ní zužitkoval ve své první úspěšné knize *Poutník – Mágův deník*. Celosvětovou proslulost mu přineslo pohádkové podobenství

Alchymista vydané v roce 1988, které se stalo největším brazilským bestsellerem všech dob. Ve svých knihách, jejichž hrdiny jsou převážně lidé hledající změnu v životním stereotypu, nabádá k duchovnímu rozvoji a zodpovědnému přístupu k životu. Píše také fejetony uveřejňované v mnoha světových novinách. V roce 1995 francouzský ministr kultury jmenoval Coelha rytířem Řádu umění a literatury. Roku 1999 byl oceněn prestižní cenou Crystal Award a téhož roku mu francouzská vláda udělila řád Čestné legie. Je držitelem řady dalších ocenění. V roce 1998 podnikl Coelho úspěšné turné po Asii a Evropě. V květnu roku 2000 přijel Coelho do Íránu a stal se tak prvním nemuslimským spisovatelem, který tuto zemi oficiálně navštívil. Procestoval také řadu dalších zemí. V březnu 2016 zavítal znovu do Prahy, kde se mj. setkal po 34 letech s malířem Ivanem Tomkem, který pro něj nakreslil v roce 1982 ve Zlaté uličce portrét jeho ženy.

v naší knihovně: *Alchymista, Rukověť bojovníka světla, Vítěz je sám, Vyzvědačka*

Frederick Forsyth (25. srpen 1938) je britský spisovatel a novinář, který je znám jako autor světových politických bestsellerů.

Narodil se v Ashfordu v hrabství Kent. Jako sedmnáctiletý zanechal studia a okouzlen toreadorským řemeslem odešel do Španělska. Zde studoval na univerzitě v Granadě. O dva roky později se stal nejmladším pilotem Britského královského letectva. Poté pracoval jako korespondent pro agenturu Reuters ve Východním Berlíně a v Paříži a jako reportér BBC v Africe. Jako důsledek příliš kritického postoje okolo krize v Biafru jej propustili z práce. Do Londýna se vrátil úplně bez peněz a právě finanční tíseň ho přivedla ke psaní. Velký úspěch zaznamenal už jeho první román *Den pro Šakala* o fiktivním atentátu na Charlese de Gaulla, který byl později i zfilmován. Často se o něm hovoří jako o panu vypravěči. Je pověstný svou pečlivostí s jakou sbírá informace pro své romány, které často vychází ze skutečných událostí. Detailně popisuje jednání svých hrdinů, ale i historických postav jakož i četné skutečnosti politického pozadí událostí.

Stejnou pozornost věnuje technickým parametrům zbraní, letadel či tanků. Podrobná popisnost jde často na úkor podrobnějšího psychologického vykreslení postav. Autorovi je proto rovněž přičítána metoda žurnalistického psaní zpravodajství, použitého na beletrii. Svět jeho knih je prostředí, kde vyhrává jen nejsilnější. Rozhodně nelze vždy počítat s happy-endem a autor často překvapí své čtenáře náhlými zvraty. Zejména knihy z pozdějšího období jsou psány s velkým spádem děje. Tématem jeho knih je často svět tajných služeb, především těch z Velké Británie.

v naší knihovně: *Afghánec, Boží pěst, Čtvrtý protokol, Dáblova alternativa, Den pro Šakala, Fantom Manhattanu, Ikona, Kobra, Kvintet, Liška, Pastýř, Příběh Biafry, Seznam smrti, Spis Odessa, Výjednaváč, Žádné stopy, Žoldáci*

Paula Hawkins (26. srpen 1972) je britská spisovatelka, známá především svou novelou *Dívka ve vlaku*, která vyšla v roce 2015.

Paula Hawkins vyrůstala v Salisbury v Rhodésii (dnes Harare, Zimbabwe). Její otec byl profesor ekonomie a finanční žurnalista. Do Londýna se přestěhovala v roce 1989. Studovala filozofii, politologii a ekonomii na univerzitě v Oxfordu. Pracovala jako novinářka pro deník *The Times*. Poté pracovala na několika novelách jako spisovatel na volné noze a napsala knihu finančního poradenství pro ženy, kterou nazvala *The Money Goddess*. Její nejprodávanější kniha z roku 2015 *Dívka ve vlaku* je thriller s tematikou domácího násilí, zneužívání, alkoholu a drog. Román psala téměř půl roku a dokončila jej v době, kdy se nacházela zrovna v tíživé finanční situaci. V současné době žije v Londýně.

v naší knihovně: *Dívka ve vlaku*

Bernard Minier (26. srpen 1960) je francouzský spisovatel.

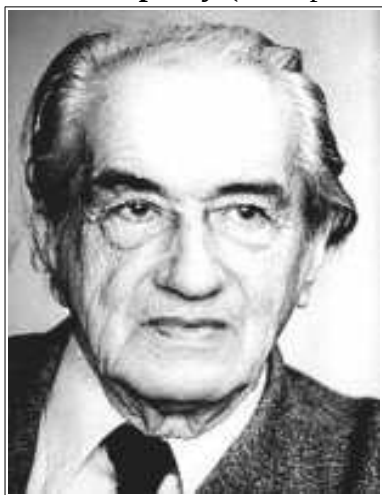

Vyrůstal na jihozápadě Francie, své dětství strávil v Pyrenejích. Studoval na univerzitě v Toulouse, odkud pochází také hlavní hrdina jeho thrillerů Martin Servaz. Více než dvacet let žije nedaleko Paříže, je ženatý, má dvě děti a psaní se věnuje na plný úvazek. Jeho první román *Mráz* byl přeložen do několika světových jazyků včetně angličtiny a největší úspěch zaznamenal především ve Francii a Německu. *Mráz* se ve Francii stal ihned po vydání bestsellerem, s prodejem přes 300 tisíc kusů také knižní senzací roku 2012 a získal prestižní Crime Novel Price v Cognacu za rok 2012. Britský týdeník *The Sunday Times* zařadil *Mráz* mezi 50 celosvětově nejlepších kriminálních románů za posledních pět let.

v naší knihovně: *Kruh, Lov, Lucia, Mráz, Na okraji propasti, Noc, Sestry, Tma, Údolí, Zkurvenej příběh*

audiokniha: *Sestry*

Václav Kaplický (28. srpen 1895 – 4. říjen 1982) byl český prozaik, publicista, autor beletristických kronik z českých dějin a legionářské prózy. Především je znám jako autor historické beletrie.

Narodil se na samotě Červený Dvůr nedaleko Kozího Hrádku, kde byl jeho otec Emanuel Kaplický nájemcem dvora. Studoval na gymnáziu a reálce v Táboře, kde po tu dobu bydlel (1904-1914) v domě na náměstí blízko školy. Roku 1914 odmaturoval a hned roku následujícího byl odveden do 1. světové války a dostal se na haličskou frontu. Zde byl 10. srpna 1916 zajat, a 1. září téhož roku vstoupil do československých legií a stal se členem 1. střeleckého pluku. Roku 1918 byl delegátem (zapisovatelem) zakázaného II. vojenského sjezdu legií, po tomto zjištění byl zatčen a vězněn ve Vladivostoku. Po návratu do Československa (1919) se stal zaměstnancem sekretariátu socialistického Svazu československých legionářů, krátce na to byl úředníkem ministerstva národní obrany. V letech 1922-1950 pracoval v několika nakladatelstvích, nejprve jako úředník a později jako odpovědný

redaktor. Od roku 1950 se věnoval pouze literatuře. V tomto období téměř výhradně historické próze a těžištěm jeho tvorby se stala doba husitská a doba pobělohorská. V roce 1978 byl jmenován národním umělcem. Václav Kaplický je pochován na Vyšehradském hřbitově. Busta na jeho hrobě je dílem sochaře Břetislava Bendy.

v naší knihovně: *Čtveráci, Hrst vzpomínek z mládí, Hvězda na východě, Kainovo znamení, Kdo s koho, Kladivo na čarodějnice, Nalezeno právem, Smršť, Škudce zemský Jiří Kopidlanský, Veliké theatrum, Železná koruna, Život alchymistův*

Johann Wolfgang Goethe, od roku 1782 von Goethe (28. srpen 1749 – 22. březen 1832), byl německý básník, prozaik, dramatik a politik.

Narodil se ve svobodném říšském městě Frankfurtu nad Mohanem jako syn velmi zámožné rodiny. Vystudoval práva v Lipsku a ve Štrasburku. Krátce působil jako koncipient na Říšském komorním soudu ve Wetzlaru. V roce 1775 se usadil ve Výmaru, hlavním městě malého, ale kulturně důležitého Sasko-výmarského vévodství. Zde působil jako právník, byl dvorním radou a ministrem státní správy. Hodně cestoval, při návštěvě Itálie, zvláště Říma a tehdy samostatné Sicílie (Palermo), se seznámil s antickou kulturou, kterou pokládal za vrchol kultury. Také antické Řecko považoval za nedostižný vzor. Ve vyšším věku velmi často navštěvoval Čechy, resp. západočeská lázeňská místa, především Teplice a Karlovy Vary. Později si oblíbil Mariánské Lázně, kde se v roce 1821 seznámil se svou poslední láskou Ulrikou von Levetzow. Sbíral nerosty a minerály. V roce 1799 přišel do Výmaru také jeho přítel, básník a dramatik Friedrich Schiller, aby mu byl nablízku. Oba literáři se navzájem ovlivňovali a vytvářeli významná díla. Např. již rok 1797 je považován za jejich „rok balad“. Jak Goethe, tak Schiller se stali již během svého života slavnými básníky a dramatiky. Goethe zemřel ve Výmaru ve věku 82 let a byl tam také pohřben.

v naší knihovně: *Faust, Faust a Markétka, Utrpení mladého Werthera, Viléma Meistera léta tovaryšská, aneb, Odříkání, život slavím*

Robert Merle (28. srpen 1908 – 27. březen 2004) byl francouzský romanopisec, dramatik, literární historik, překladatel a profesor anglické a americké literatury. Proslul například utopickým sci-fi románem *Malevil* či třináctidílnou historickou ságou, která v češtině vycházela pod názvem *Dědictví otců*. Některé jeho romány byly také úspěšně zfilmovány.

Narodil se v alžírském městě Tébessa jako syn francouzského důstojníka. V roce 1918 se rodina přestěhovala do Francie. Vystudoval filosofii a anglikanistiku, učil a překládal. Během 2. světové války se zúčastnil bojů o Dunkerque v roce 1940, kdy padl do zajetí. Z této zkušenosti čerpal ve své prvotině *Víkend na Zuydcoote*. Za tento román získal v roce 1949 prestižní Goncourtovu cenu. V roce 1964 knihu zfilmoval Henri Verneuil. Ve svých dílech neskrýval levicové a především humanistické založení. Psal romány válečné, politické, sociálně zaměřené, satiricko-realistické, také utopie a sci-fi s filosofickým podtextem, snad nejúspěšnější byly ovšem jeho romány historické. Ve svých dílech se Merle zabýval otázkou rasismu, zla, fanatismu, společenského útlaku, válek a hledáním jejich kořenů v lidské psychice a společnosti. Své romány situoval do 2. světové války, smyšlené současnosti či do Pacifiku 19. století. Merle se ale nevyhýbal ani 16. a 17. století – jak dokládá třináctidílná kronika *Dědictví otců*. Robert Merle je i autorem biografie kubánského revolucionáře a bývalého prezidenta Fidela Castra (*Útok na kasárna*). V 50. a 60. letech napsal také několik divadelních her. Merle byl třikrát ženatý a měl šest dětí. Do vysokého věku si uchoval obdivuhodnou fyzickou i duševní svěžest a stáří se téměř vůbec neprojevovalo na jeho psaní. Zemřel ve věku 95 let v domě v Grosrouvre nedaleko Paříže, když mu selhalo srdce.

v naší knihovně: *Až delfíni promluví, Dědictví otců, Horoucí láska, Madrapur, Malevil, Mé dobré město Paříž, Muži pod ochranou, Svítání, V rozpuku mládí, Víkend na Zuydcoote, Vladař na scéně, Výlučná vlastnost člověka, Za sklem*

Regionální osobnosti – srpen

František März – ředitel umělecké školy, učitel hudby

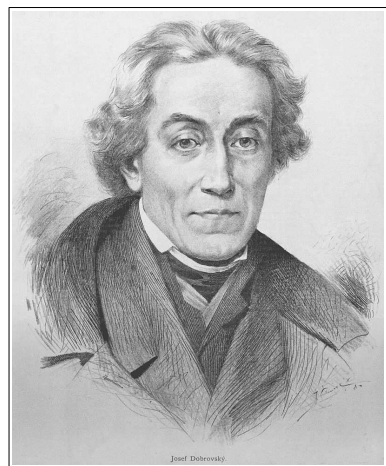
01.08.1928 (Kdyně) – 30.01.2009 (Kdyně)

místa působení: Domažlice, Kdyně, Horšovský Týn

Narodil se v řemeslnické rodině. Otec byl krejčí, matka švadlena. Hudebně se vzdělával u místního učitele, houslisty a violisty Karla Jelínka (1912-1994), později v Klatovech. Po vykonání státní zkoušky působil do roku 1954 v orchestru v Mariánských Lázních. Byl učitelem hudební školy v Domažlicích a od roku 1959 do roku 1963 prvním ředitelem samostatné LŠU ve Kdyni. V roce 1963 nastoupil jako ředitel do LŠU v Horšovském Týně, kde působil jako ředitel až do odchodu do důchodu v roce 1989 a poté ještě tři roky jako pedagog. Poté se vrátil do Kdyněské hudební školy, kde učil až do roku 2007.

Josef Dobrovský – historik, jazykovědec, spisovatel, kněz, teolog, osvícenec

17.08.1753 (Ďarmoty – dnes Balassagyarmat, Maďarsko) – 06.01.1829 (Brno)

místa působení: Horšovský Týn, Domažlice, Chudenice, Klatovy

Filolog (bohemista, slavista, orientalista), kněz, politický, kulturní, literární a církevní historik, publicista, kritik a teolog. Zakladatel slavistiky a propagátor slovanské sounáležitosti. Jeho otec, Jakub Doubravský, byl původně rolník. Jako čtyřicetiletý vdovec se z nouze nechal naverbovat na vojnu. Jako dragoun byl posádkou v uherských Ďarmotech, kde se oženil s Magdalenou Wannerovou. Josef se narodil, když otci bylo 52 let, matce nebylo ani dvacet. Změna jeho rodinného jména byla způsobena nesprávným zápisem do matriky. Mládí prožil v Horšovském Týně, kam se rodiče přestěhovali krátce po jeho narození. (V roce 1755 se mu zde narodil bratr Matěj, který se později vyučil řemenářem a odstěhoval se do Prahy, kde se oženil a v roce 1826 zemřel.) V Horšovském Týně vyrůstal v německém prostředí a chodil do německé školy. Nejprve studoval na gymnáziu v Německém

Brodě, později v Klatovech. Když jeho otec v roce 1764 zemřel, matka se provdala ani ne za čtvrt roku za Valentina Steinbacha, vysloužilého vojáka a perníkářského mistra. Dobrovský pokračoval ve studiích v Praze na filozofii a poté na teologii. Jedenáct let byl domácím učitelem v hraběcí rodině Nosticů. Tehdy už nastupoval na dráhu vědce. Do Horšovského Týna se vrátil na delší pobyt v roce 1795, kdy u něj poprvé došlo k poruše psychické rovnováhy. Později často pobýval v Chudenicích a tehdy se seznámil s Chody. Několikrát navštívil i Domažlice. Roku 1823 se setkal v Mariánských Lázních s J. W. Goethem.

Kalendárium událostí – srpen

Slavnostní otevření rozhledny na Korábu – Koráb, 07.08.1938

V roce 1935 došlo k prvním přípravám a za rok byl získán pozemek o rozloze jednoho hektaru od koutského velkostatku a půl hektaru od chudenického velkostatku. Rozhledna 21 m vysoká se stavěla v roce 1938 a slavnostní otevření proběhlo 7. srpna 1938.

Požár Chodského hradu roku 1592 – Domažlice, 08.08.1592

V létě roku 1592 postihl jihozápadní část města Domažlic velký požár, který poničil i Chodský hrad. Oheň ušetřil věž v JV nároží hradu, jinak mu padla za oběť veškerá hradní zástavba sestávající se ze tří přízemních, či maximálně patrových křídel. Po požáru byla vyhotovena mapa znázorňující rozsah škod, zachycuje město od jihu. Toto vyobrazení je současně nejstarším dodnes dochovaným pohledem na Domažlice.

Vysvěcení kaple sv. Vavřince na Veselé hoře u Domažlic – Veselá hora, 10.08.1695

Stavbu první doložené kaple na Vavřínečku iniciovala a pozemky poskytla Zuzana Veselá, manželka místního mydlářského mistra. S výstavbou se započalo v roce 1685, vysvěcení proběhlo o deset let později dne 10. srpna roku 1695. Tradiční pojmenování vrcholu (Veselá hora), na kterém kaple stojí, pak pochází právě od jména donátorky kaple.

Kostel sv. Vavřince; vpravo v pozadí hájovna, v popředí pavilon, rok 1902.

Požár Klenčí pod Čerchovem roku 1881 – Klenčí pod Čerchovem, 11.08.1881

Dne 11. srpna 1881 ve dvě hodiny v noci vypukl ve středu chalup v horním Klenčí v domku zvaném „u Ševčíků“ oheň. Současně se zdvihl prudký víchr. Během půl hodiny se chalupy proměnily v plamenné moře. V té noci shořelo 62 domků se vším příslušenstvím, nábytkem, zásobami, stodolami, kůlnami a chlévy. Téměř 500 lidí přišlo o střechu nad hlavou.

Návštěva prezidenta Antonína Zápotockého v Domažlicích – Domažlice, 11.-12.08.1956

Antonín Zápotocký navštívil Domažlice nejprve roku 1947 jako předseda Ústřední rady odborů a pak již jako československý prezident v roce 1956. Při druhé domažlické návštěvě (dvoudenní, během Chodských slavností) byl uvítán na radnici tehdejší předsedou MNV Josefem Hůlou a na náměstí pozdravil shromážděné občany. Ve stejný den navštívil JZD v Chrastavicích. Druhého dne promluvil jako vedoucí státní delegace na politické manifestaci.

Vysvěcení kostela sv. Vavřince na Veselé hoře u Domažlic – Veselá hora, 13.08.1775

Na místě nynějšího kostela sv. Vavřince původně stála starší kaple z konce 17. století, která ale byla roku 1761 pro zchátralý stav zcela uzavřena. Objekt se nicméně o několik let později město rozhodlo přestavět a rozšířit, vysvěcení proběhlo dne 13. srpna roku 1775. Při této příležitosti se poprvé konala Vavřínecká pouť.

Slavnostní otevření Jubilejní Masarykovy odborné školy živnostenské – Domažlice, 14.-16.08.1936

Historie učňovského školství v Domažlicích sahá až do 2. poloviny 19. století, ale teprve ve 30. letech století následujícího došlo k výstavbě samostatné budovy pro učně. Roku 1935 bylo rozhodnuto o vybudování objektu pro živnostenskou průmyslovou školu, slavnostní otevření proběhlo ve dnech 14. až 16. srpna 1936. Škola nesoucí název Jubilejní Masarykova odborná škola živnostenská se postupem času stala hlavním zařízením obstarávajícím výuku učňů v regionu. V současnosti je budova součástí areálu domažlického gymnázia.

Odhalení pomníku Jindřichu Jindřichovi – Domažlice, 14.08.1976

Pomník známého chodského národopisce, hudebního skladatele a národního umělce Jindřicha Jindřicha nalezneme na domažlické Husově třídě, v sousedství domu čp. 61. V budově dnes sídlí Muzeum Jindřicha Jindřicha, před jeho založením zde umělec bydlel a býval zde také chudobinec. Realizace pomníku se na začátku 70. let ujal akademický sochař Karel Kuneš, vypomáhal mu architekt Jaroslav Paroubek. Vytvořili dílo, které se skládá z leštěného žulového podstavce a bronzové busty. K odhalení došlo 14. srpna 1976, během slavnostního aktu vystoupil pěvecký sbor Čerchovan, v jehož řadách Jindřich Jindřich svého času působil.

Odhalení dokončeného památníku bitvy u Domažlic – Baldov, 14.08.2015

Snahy o výstavbu důstojné připomínky husitského vítězství v bitvě u Domažlic v srpnu roku 1431 lze datovat již do období tzv. První republiky. V roce 1931 byl na Baldově vystavěn podstavec pro budoucí památník, k realizaci jeho samotného ale tehdy s ohledem na nedostatek financí a nadcházející dějinné události nedošlo. Až o řadu desetiletí později, v pátek 14. srpna 2015, byl slavnostně odhalen dokončený monument. Nevychází z původního návrhu architekta Kamila Roškota, nýbrž je dílem soudobého klatovského sochaře Václava Fialy. Památník má tvar kalichu složeného z 31 žulových prstenců o celkové váze 50 tun a výšce 6 metrů. Jako podstavec slouží původní základna z 30. let dvacátého století, po jejímž obvodu se nacházejí zrenovované desky s místy a letopočty slavných husitských vítězství. K dokončenému památníku přibyla informační tabule se situačním plánem bitvy a textovým popisem, aktem odhalení byly současně zahájeny tradiční Chodské slavnosti.

Bitva u Domažlic v Kronice české Václava Hájka z Libočan – Domažlice, 14.08.1431

Vcelku podrobně a relativně objektivně informuje kronikář o husitském vítězství nad čtvrtou křížovou výpravou, která byla poražena v bitvě u Domažlic dne 14. srpna roku 1431. Zajímavé je například líčení o kořisti, která husitům připadla: „Vozy ty, kteréž tu Čechové postihli, všecky zloupili a mnoho na nich rozličných věcí nabrali, mnoho také od stříbra i zlata. Vína, kteráž se na týchž vozech vezla, ty jsu Čechové z hojna točice pili, tak až se tu někteří váleli... A tak vozy ty Čechové s velikú těžkostí v těch lesích obracejíce, okolo čtyř kop jich do Čech zajali, a Němcuov více než sedm set svázaných přihnali, a jiní, kteříž utekli, pravili, že nechťí více do Čech táhnúti.“

Bitva u Domažlic se odehrála 14. srpna 1431 v lokalitě mezi městy Domažlice a Kdyně. Husitská vojska pod velením Prokopa Holého zde téměř bez boje porazila účastníky čtvrté křížové výpravy vedené

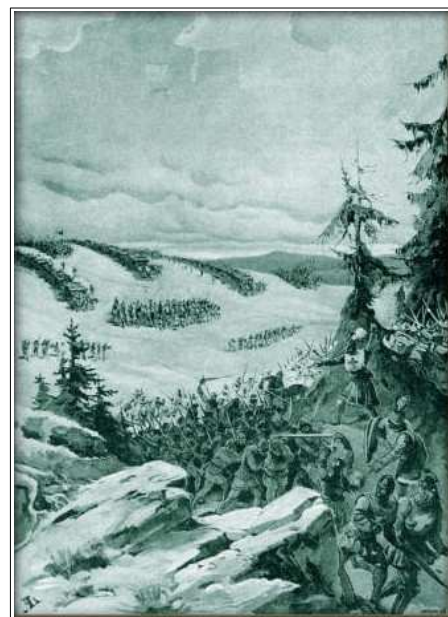

Bitva u Domažlic; kardinál Cesarini ztrácí svůj klobouk – Mikoláš Aleš.

markrabětem Fridrichem Braniborským a kardinálem Juliánem Cesarinim. Debakl křížáckého vojska definitivně přesvědčil katolické církevní kruhy o zbytečné snaze pokorit Čechy silou, díky čemuž bylo s husity zahájeno vyjednávání, které vedlo k diskusi o platnosti čtyř artikulů pražských při slyšení na basi-

lejském koncilu.

4. března 1431 dorazil na říšský sněm do Norimberku zmocněnec papeže Martina V. kardinál Julián Cesarini, pověřený legát pro válku s husity. Během několika dní svého působení zvrátil předchozí jednání a za využití všech dostupných prostředků vyburcoval římskoněmeckého krále Zikmunda Lucemburského, říšská knížata, šlechtu i města k organizaci čtvrté kruciáty proti českým kacířům. Již 18. března začala královská kancelář rozesílat výzvy k celoříšským přípravám a o dva dny později kardinál vyhlásil odpustkové buly pro účastníky výpravy. Strategický plán počítal s vytvořením sedmi vojsk, která měla tvořit pět útočných skupin, přičemž sraz těchto oddílů se měl konat mezi 20. červnem a 1. červencem na čtyřech různých místech poblíž českých hranic. Tyto záměry však zůstaly pouze v rovině teoretické, neboť účastníci se začali shromažďovat později než bylo stanoveno a jejich množství neodpovídalo předpokladům. Kvůli těmto okolnostem byl tedy pozměněn plán výpravy a hlavním křížáckým shromaždištěm se stalo bavorské město Weiden, kam se postupně sjely oddíly z celé Římskoněmecké říše. Z Norimberka zde v doprovodu tří set kopí družiny českého šlechtice Jindřicha z Plavna dorazil i kardinál Cesarini, jehož pod římskou korouhví následoval arcibiskup Kolínský, pod korouhví papežovou vévoda Saský, pod korouhví královou Jan kníže Bavorský a pod korouhví Království českého Jan biskup Vircburský. Do Weidenu dále postupně dorazily jednotky z Braniborska, Mohuče, Bavorska, vojáci někdejšího švábského městského spolku a řada dalších zástupců říšské šlechty i měst. Mimo Bavorsko pak operoval čtyřtisícový odřad shromážděný u míšeňského Freibergu a vojsko Albrechta Habsburského, jenž plánoval vpadnout do Čech přes Moravu. Vrchním velitelem kruciáty se měl stát Zikmund Lucemburský, nicméně ten se účasti na výpravě vyhnul, a do čela vojska jmenoval braniborského markraběte Fridricha. Toto královo rozhodnutí však vneslo mezi účastníky výpravy značné rozčarování a posílilo vzájemnou nedůvěru, jež panovala mezi jednotlivými veliteli vojska. Husité na hrozící nebezpečí reagovali poměrně odhodlaně a na výzvu povolávající je do pole se koncem června u Plzně shromáždili vojáci všech svazů i husitských měst; jako host se dostavil i litevský kníže Zikmund Korybut. Zúčastnění se svorně podřídili autoritě kněze Prokopa Holého, jenž zahájil operace na výhodných vnitřních liniích podél západních českých hranic. Avšak prodleva při shromažďování křížáků u Weidenu a jejich neochota zaútočit na nepřítele vyčkávajícího na úzkém prostoru měly za následek, že se husité dostali do zásobovacích obtíží a byli nuceni ustoupit hlouběji do vnitrozemí. Teprve v té chvíli se Fridrich

Adolf Liesbscher: Útěk křížáků od Domažlic.

Braniborský rozhodl k úderu a 1. srpna křižáci překročili české hranice směrem k Tachovu. Kardinál Cesarini chtěl město ihned dobýt, patrně kvůli pozvednutí morálky, proti němu se však postavil bavorský vévoda, jenž považoval Tachov za své dědictví a nepřál si, aby byl demolován dělostřelbou, potažmo vydrancován nebo výrazněji poničen. Po několikadenním neúspěšném obléhání se křižáci 8. srpna vydali ke Kladrubům, kde se dozvěděli o soustředování husitů v okolí Berouna. Rozhodli se proto změnit trasu pochodu a zamířili k Domažlicím, které dal vévoda Bavorský ihned oblehnout. Toto obléhání probíhalo již poměrně úspěšně a situace posádky se brzy stala kritickou. Shromážděná česká armáda vyrazila proti křižákům od Berouna směrem k Chotěšovu a tento zhruba 75 km dlouhý úsek urazila během 12. a 13. srpna. Zde se Prokop Holý a jeho štáb dozvěděli o svízelné situaci v Domažlicích. Byli si dobře vědomi skutečnosti, že pád města by umožnil protivníkovi se v bitvě opřít o jeho hradby, a proto 14. srpna v brzkých dopoledních hodinách vyrazili rychlým pochodem obleženým na pomoc.

O samotném střetnutí informují dva základní české texty. První z nich lze nalézt v souboru drobných kronik psaných od sklonku bojovného husitství, jež pod názvem *Staré letopisy české* do jednoho uceleného díla jako první soustředil historik František Palacký. Druhý se nalézá v *Kronice katolického vojáka a přímého účastníka husitských válek Bartoška z Drahonice*. Oba rukopisy tvoří základ pro studium události a opírají se o ně odborné práce starších i moderních historiků. „... A když bylo předvečer Nanebevzetí Matky Boží, sešikovavše své vozy ráno u Chotěšic, táhli v šiku svém celý ten den na nepřátele k Domažlicům, neboť již Němci odtrhli od Tachova, uslyševše, že Čechové táhnou. A když ještě míli Čechové od Němců byli, ihned z odpuštění božího Němci s velmi velikou bází a se strachem prchali a dříve, než české vojsko spatřili, s vozy svými do bavorských lesů běželi; a nejvíce jich utíkalo tou cestou proti Rýžmberku, házejíce z vozů rozličnou spíží, stanové dříví, odlehčující vozy, a k posledku i stany házeli a sudy s vínem osekávali. Avšak to nic platno nebylo, neboť když vnikli s vozy do lesa, tu se vozy nahrnuty tak, že každý chtěl před druhým býti. Někteří Němci se zastavili, aby je vozy minuly, ale honci českého vojska udatně do nich vskočili a tu některé pobili, jiné zjímali a jiní utekli. A tak je na té cestě ode všech vozů, ode všech děl a jiných věcí odtiskli.“ – *Staré letopisy české*, „Téhož roku 1431 kolem svátku sv. Petra násilně vtrhla do Čech slavná knížata Fridrich, markrabě míšeňský, vévoda bavorský Hanuš a jakýsi kardinál vyslaný panem Evženem

Boj husitů s křižáky z Jenského kodexu považovaný za bitvu u Domažlic, vyobrazení v Betlémské kapli.

Josef Mathauser: bitva u Domažlic.

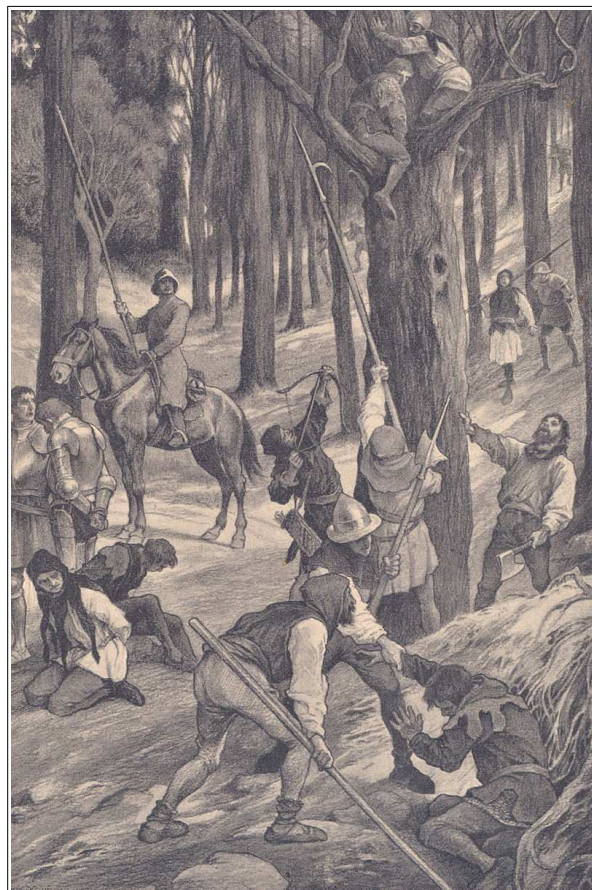
s velkými i menšími děly v počtu dobře sto třicet a s rozličnými jejich věcmi, oděvy, zbraněmi, koňmi, stříbrnými čísemi i zlatým křížem řečeného pana kardinála. Při tom pronásledování pobili více než dvě stě lidí, většinou Italů řečeného kardinála a pak se s velkou kořistí vrátili do Čech.“ – *Bartošek z Drahonice*. Mimo tyto dvě zprávy existuje ještě třetí záznam, veršovaná skladba, pocházející z pera literáta, mistra artistické fakulty pražské university a přímého účastníka husitských válek, Vavřince z Březové. Je velmi pravděpodobné, že pražský učenec své dílo, které pojmenoval *Píseň o vítězství u Domažlic*, dokončil ještě před koncem roku 1431, neboť v básni nejsou narážky na následující přípravu české účasti na basilejském koncilu. Obsah básně tvoří fiktivní rozhovory a projevy křižáckých předáků, jež informují o mnoha podrobnostech z útěku od Domažlic. Dílo samotné je významným historickým pramenem jak pro popisované události, tak pro celkovou atmosféru doby.

„Když nám se totiž přiblížil
a na tři míle vzdálen byl
ten zhoubný národ pověstný,
tak nepřátelský, ničemný,
takovou hrůzou sevření
jsme všichni v náhlém zděšení;
tu naše síly mizejí
a prchá rada s nadějí,
země se třese v nás je třas
jen útek hledal každý z nás
a ďábel sám je v patách všem
– jest ještě v Čechách vladařem.
My nemohli jsme být se tam,
a tak jen útek zbýval nám.“

– Vavřinec z Březové

„Co nechali jsme věci těch,
jež přivezli jsme na vozech:
odpustků, bul a korouhví,
vše čím se biskupové skví!
A též můj klobouk červený
mnou na útěku ztracený,
z nich kdosi na své hlavě měl
a požehnání udílel
a kříže dělal, aby jen
byl obřad svatý zesměšněn –
chlap, který zločincem se stal
a lid mu všechen zatleskal.“

– Píseň o vítězství u Domažlic

Věnceslav Černý: husité pronásledující Němce
po bitvě u Domažlic.

Jakmile se Fridrich Braniborský dozvěděl o postupu husitů, rozhodl se soustředit celou armádu na jednom místě a zajistit si ústupovou cestu přes Všerubský průsmyk. Začal proto své jednotky stahovat směrem ke

Památník bitvy vystavěný severozápadně od Koutu
na Šumavě.

Kdyni, kde stály rozestaveny oddíly saského kurfiřta, jenž byl hostitelem kardinála Cesariniho. Špatná komunikace mezi oddíly však měla za následek, že Sasové nepochopili záměr vrchního velitele a pohyb spojeneckého vojska považovali za útek. V jejich odřadu vypukla panika, kterou se podařilo německým velitelům zvládnout jen se značným úsilím. Bavorský vévoda posléze nechal někde mezi Domažlicemi a hradem Rýzemberkem vybudovat vozovou hradbu, kterou pomáhali bránit italští žoldnéři z kardinálské gardy. O dalším vývoji situace se pak lze pouze dohadovat, je však pravděpodobné, že rychlost s jakou se husité přesouvali, neumožnila špatně organizovaným křížáckým jednotkám včas zaujmout určená postavení a v jejich táboře propukl zmatek. Existuje domněnka, že ve chvíli, kdy vrchní velitel výpravy zaslechl husitský zpěv a rachot jejich vozů, stáhl své vojsko poněkud vzad, aby jej nepřítel předčasně nezpozoroval. Snad tento manévř v kombinaci s předchozí panikou či samotná blízkost husitů, nedůvěra vojska ve vlastní velitele a stále nedostatečně připravená obrana měly za následek, že mezi vojáky zavládlo zděšení a téměř všichni začali prchat k bavorským hranicím. Podle Starých letopisů českých se husitům do cesty postavila pouze pěchota ponechaná v bojových vozech, aby jejich vozy a děla mohly přes les ujet do Bavorska, ale útočné oddíly (honci) českého vojska mezi ně odvážně vtrhly, zahaly je z jejich vozů a mnoho jich tam pobily a zajaly. Ačkoli líčení útoku na křížáckou vozovou hradbu vynívá jako jednoznačná záležitost, není vyloučeno, že boj s tímto zadním vojem se protáhl až do podve-

černých hodin. Po překonání sporadického odporu husité vtrhli do okolních lesů, kde zahájili systematické pronásledování rozptýleného a zmateného nepřítele, který odhazoval veškerý majetek a jehož jedinou snahou byl útek do bezpečí. Kardinál Cesarini prý z bojiště prchal převlečen za prostého vojáka a v doprovodu oddílu Jindřicha z Plavna se ubíral kolem hradu Opálka k Nýrsku. Někde v těchto místech dostihl oddíl würzburského biskupa, spolu s nímž se vrátil zpět na říšské území. Husité pronásledovali prchajícího protivníka dlouho do noci. Část jich pak přenocovala mezi německou vozovou hradbou, část se věnovala shromažďování kořisti. Staré letopisy české uvádí, že se Čechům podařilo získat na 300 pušek (děl) a kolem dvou tisíc vozů. Sběru materiálu a zajatců se věnovali i celý následující den a k jejich nejcennějším nálezům patřila bula, jíž papež Evžen IV. vyhlásil čtvrté křížové tažení do Čech, spolu s oděvem a křížem kardinála Cesariniho.

Ohledně ztrát na lidských životech historické prameny prakticky nehovoří. O mrtvých a zraněných na straně českého vojska mlčí zcela, pouze Bartošek z Drahonic poznamenal, že husité pobili 200 příslušníků kardinálovy italské gardy. Lze ovšem předpokládat, že v rámci celého křížáckého vojska bylo toto číslo mnohem vyšší. Po dalším debaklu při pokusu o násilné podrobení husitských Čech, se katolická strana rozhodla zvolit novou strategii. Po poradě s králem Zikmundem a říšskými knížaty, kteří se obávali husitského vpádu do Německých zemí, se kardinál Julián Cesarini rozhodl přizvat české vyslance k rokování na právě probíhajícím basilejském koncilu. Toto jednání začalo 16. ledna 1433 a vyvrcholilo 5. července 1436 podepsáním tzv. jihlavských (basilejských) kompaktát. Ta proklamovala konečný mír mezi husity a zbytkem křesťanského světa a uznávala je za členy obecné církve. Nicméně dlouhodobá neschopnost dospět k jednoznačnému kompromisu vedla k neshodám v řadách husitských politických proudů, jež eskalovaly 30. května 1434 drtivou porážkou polních obcí v čele s Prokopem Holým v bitvě u Lipan.

První obecní volby v Domažlicích – Domažlice, 20.08.1850

V březnu 1849 bylo císařským patentem zavedeno nové obecní zřízení, podle něhož dostaly obce právo volit si samy představenstvo. Dne 20. srpna roku 1850 se pak konaly první obecní volby, ve kterých byl purkmistrem zvolen známý domažlický vlastenec Jakub Florian. Ten stál v čele městské samosprávy do konce ledna roku 1861.

Vstup sovětských okupačních vojsk do Domažlic v srpnu roku 1968 – Domažlice, 21.08.1968

Invaze vojsk Varšavské smlouvy v čele se sovětskou armádou se v srpnu roku 1968 nevyhnula ani Domažlicím. Stejně jako v jiných regionech republiky i zde obyvatelstvo a představitelé místní správy dávali najevo svůj odpor vůči okupantům. Přetáčely se směrové cedule, psaly se opovržlivé nápisy, odmítala se spolupráce. Když například v odpoledních hodinách 21. srpna 1968 dorazil před budovu OV KSČ v Domažlicích malý konvoj gazíku a dvou obrněných transportérů a jejich velitel požádal o vodu a ubytování, tak byl odmítnut. Okupační předvoj, který měl vstoupit do domažlických kasáren, zase „přivítal“ československý tank, který proti němu vyjel. Došlo i na střelbu, a to když Rusové zahájili palbu na budovu pošty, odkud vysílal místní rozhlas. Projevů pasivního odporu byla celá řada a sovětští vojáci již zcela jistě chápali, že nepřijeli jako hosté pomáhat s potlačováním (neexistující) kontrarevoluce, nýbrž dorazili jako nenávidění okupanti.

Otevření městského muzea v Horšovském Týně – Horšovský Týn, 22.08.1949

Po delších přípravách a za cenu významných nákladů bylo v srpnu roku 1949 v Horšovském Týně otevřeno městské muzeum. Sídlo v opravené renesanční budově tzv. „Vdovského zámku“, nacházejícího se v blízkosti hradu. U jeho zrodu stála místní inteligence, jmenovitě například malíř František Bartoš, ředitel školy Jan Rett nebo okresní archivář Jan Kvídera.

Bitva u Brůdku v Dalimilově kronice – Brůdek, 22.-23.08.1040

Dalimilova kronika mj. připomíná vítěznou bitvu Břetislava I. s římsko-německým králem Jindřichem III. v „bavorském lese“ u Domažlic. Čechům se podařilo připravit v hustých lesích léčku, které padl za obět

předvoj Jindřichových rytířů. Bližší lokalizace i datum zde chybějí, výslovně se však uvádí pomoc strážců hranic „Chodů“ (jedná se o bitvu u Brůdku ve Všerubském průsmyku, která proběhla v srpnu roku 1040). Bitva u Brůdku na Šumavě, která se odehrála 22.-23. srpna 1040, byla bitva mezi českým knížetem Břetislavem I. a římsko-německým králem Jindřichem III. Černým. Německé vojsko bylo v bitvě zaskočeno a poraženo. V roce 1039 vpadl český kníže Břetislav I. do oslabeného Polska a vydrancoval Slezsko a Velkopolsko. Mezi tučnou kořistí, kterou si z Polska odvážel byly mimo jiné také ostatky sv. Vojtěcha z katedrály v Hnězdně. V témže roce zemřel císař svaté říše římské Konrád II. Sálský a na jeho místo nastoupil jeho mladý syn Jindřich III. Černý. Ten považoval Břetislavovu polskou výpravu za ohrožení svých vlastních zájmů. Nejprve dal najevo, že českému knížeti jeho výpravu odpustí, pokud dostane část polské kořisti. Břetislav rázně odmítl a začal se již počátkem roku 1040 chystat na válku. Král nelenil a taktéž začal svolávat svou brannou moc. Jindřichova vojska vpadla do Čech ze dvou směrů. Menší skupina vkročila do země ze severu a směřovala na Bílinu. Větší skupina pod vedením samotného krále postupovala od jihozápadu na Domažlice. Český kníže s vojskem připravil na jeho vojsko past v lesích u vesnice Brůdek. Po překročení Všerubského průsmyku si byl král Jindřich jistý, že se mu Češi v početní nevýhodě nepokusí postavit. Kvůli nedostatku jídla se rozhodl co nejrychleji postupovat na Prahu, kde očekával, že bude Břetislav opevněn. Jindřich se nezdržoval průzkumem terénu a rychle postupoval hustými lesy. Předvoj jeho vojska se však dostal do nastražené léčky. Češi, ukrytí po obou stranách cesty mezi stromy, začali na německé oddíly vrhat kameny a kládami jim zatarasili ústupovou cestu. Zaskočení rytíři byli v masakru pobiti pěšáky ozbrojenými většinou jen dlouhými kopími nebo sekýrami. Proti českým zátarasům z klád a kamení neměly královské oddíly šanci a daly se na ústup. V boji padl i hrabě Werinhar. Král Jindřich se zbytkem vojska ustoupil zpět do Bavorska. Po bitvě byly ukořistěné německé korouhve zapíchnuty pod vrch Bezný, kde vznikla osada Prapořiště, která je zde dodnes. Místní lidé říkají, že na památku bitvy na Brůdku byl v obci zbudován gotický kostelík svatého Václava, který stojí dodnes, přibližně 200 metrů od pomníku věnovanému českým četníkům umučeným hordami Freikorps roku 1938. Český kníže nabídl po bitvě králi jednání, ale zahanbený Jindřich odmítl. Následující rok vpadl do Čech znovu. Tentokrát se vyhnul zátarasům v pohraničních lesích a knížete Břetislava oblehl na Pražském hradě. Kníže Břetislav se poté Jindřichu III. podrobil, aby zabránil dalšímu pustošení země. Poté se Břetislav I. dostavil na říšský sněm do Řezna a prosil o odpuštění. Král mu vyhověl, vzdal se poloviny své válečné kořisti a udělil mu v léno Čechy i dvě další území (soudí se, že šlo o slezské Vratislavsko a Hlohovsko).

Odhalení pomníku Svobody – Domažlice, 24.08.1924

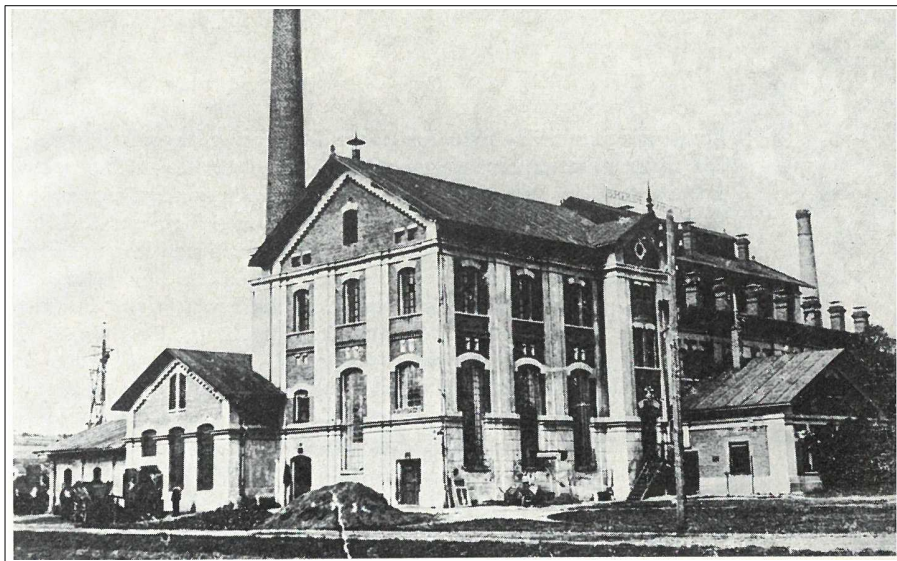

Autorem pomníku je akademický sochař Otakar Švec. Pomník znázorňuje na východní straně zrod samostatnosti českého státu (jinoch s praporem), na jižní straně historii války (mrtvý voják nad hrobem), severní strana je věnována památce rumburských rebelů a konečně na západní straně se s manželem a otcem loučí žena s dítětem. Čtyři desky obsahují jména 181 padlých a 35 nezvěstných občanů Domažlic a okolí a jsou umístěny na podstavci pomníku s letopočtem odhalení 1924. V jubilejním roce desátého výročí vzniku republiky, tj. v roce 1928, byla do tohoto pomníku vložena prst' (část povrchu Země obsahující humus a horniny) ze světových bojišť a pamětní list. V době protektorátu byly z nařízení vládní policie a podle rozhodnutí říšského protektora odstraněny desky s nápisy a figurální část. To se uskutečnilo v době od 18. do 27. července 1940. Desky byly uloženy v městském muzeu, figurální část dána na dvůr bývalého chudobince, dnes Muzea Jindřicha Jindřicha a zaházena dlažebními kostkami. V květnu 1945 se začalo s obnovou pomníku a 28. října 1945 se uskutečnilo jeho znovuodhalení. Slavnostní projev přednesl spisovatel Jan Vrba. Do péče města jej převzal tehdejší předseda místního národního výboru Jakub Pelnář.

Otevření Kaftanovy stezky – Česká Kubice, 26.08.1903

Dne 26. srpna 1903 byla slavnostně otevřena Kaftanova stezka, vycházková trasa vedoucí od českokubického penzionu „Krásnohorská“ k folmavské kapli. Nese jméno podle stavebního inženýra a poslance Jana Kaftana, který v regionu často pobýval. Roku 1907 byl zejména za zásluhy o výstavbu železniční tratě do Tachova jmenován čestným občanem Domažlic.

Položení základního kamene budovy měšťanského pivovaru – Horšovský Týn, 29.08.1891

Historie vaření piva v Horšovském Týně sahá hluboko do středověku, údajně již do samého počátku vlády pražských biskupů na místním hradě. Významným příspěvkem k modernizaci zdejšího provozu byla na konci 19. století výstavba nové budovy měšťanského pivovaru, jejíž základní kámen byl položen 29. srpna roku 1891. Během slavnostního aktu promluvil dlouholetý správce pivovaru Franz Otto. Budova v Polní ulici dodnes stojí, avšak pro svůj původní účel již není využívána.

Vysvěcení kaple sv. Anny na Veselé hoře u Domažlic – Veselá hora, 28.08.1887

Přibližně uprostřed cesty z domažlického hlavního náměstí ke kostelu sv. Vavřince na Veselé hoře nalezneme šestibokou novorománskou kapli sv. Anny. Tu nechala v osmdesátých letech 19. století vystavět šlechtična Anna z Ehrenfeldu, vdova žijící v Domažlicích. Dílo vybudované stavitelem Procházkou z Domažlic bylo vysvěceno v neděli 28. srpna roku 1887 místním děkanem a arciknězem P. Karlem Hájkem, při obřadu asistovali kaplan P. Jan Šindelář a novokněz P. Jiří Kostlivý.

Eduard VII. v Horšovském Týně – Horšovský Týn, 30.08.1904

Při léčení v Mariánských Lázních se britský panovník Eduard VII. seznámil s knížetem Karlem Trauttmansdorffem, který byl nejlepším střelcem v Rakousku-Uhersku s titulem vrchního střelce. Ten pozval Eduarda VII. na hon do Horšovského Týna. Král přijel poprvé 30. srpna 1904. Poté navštívil Horšovský Týn ještě třikrát: 3. září 1906, 4. září 1907 a 2. září 1908. Pobyty významného hosta připomíná pamětní deska umístěná na zámecké zdi.

Nabídka knih k vypůjčení v naší knihovně

Letenka do neznáma aneb Rozhovory přes oceán - Vladimír Kroc, Eliška Krausová-Chavez

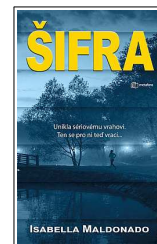
Příběh Elišky Krausové-Chaves, sestry spisovatele Ivana Krause, politologa Michaela Krause a herce a moderátora Jana Krause, která na jaře roku 1968 vyrazila do Kolumbie zdokonalit svoji španělštinu, jako by jela na Slapy! „Nic jsem předem nevěděla, vypadalo to jako zajímavá, dobrodružná cesta do neznáma.“

- biografie, 222 stran

Šifra - Isabella Maldonado

V šestnácti letech se Nině Guerrerové podařilo uniknout ze smrtící pasti sériového vraha. O jedenáct let později je z ní dospělá žena, zvláštní agentka FBI, která si nenechá nic líbit – a která si poté, co internetem proletí video, na němž se efektivně vypořádává s útočníky, kteří ji napadli ve virginském parku, získá i legie fanoušků.

- krimi, 370 stran

Tajemství - Tereza Dobiášová

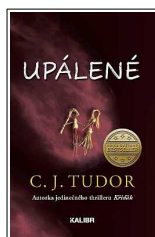
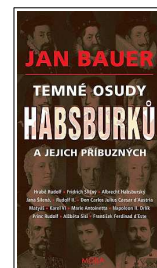
Co vedlo vzdělanou dívku plnou života, dceru českého krále Přemysla Otakara I., o jejíž ruku žádal sám císař, k rozhodnutí vzdát se světské moci, tělesné lásky a stát se jeptiškou? Příběh, který Tajemství vypráví, stojí na půdorysu dochovaných historických faktů.

- historický román, 359 stran

Temné osudy Habsburků a jejich příbuzných - Jan Bauer

Snad žádný z evropských dynastických rodů se nemůže pochlubit kontinuitou tak nepřetržitou a plejádou panovníků tak významných jako rod habsburský. Zároveň však jako by Habsburky pronásledovala podivná nepřízeň osudu. První Habsburk na českém trůnu Rudolf řečený Kaše zemřel za podivných okolností při obléhání Horažďovic.

- naučná literatura, 245 stran

Upálené - C. J. Tudor

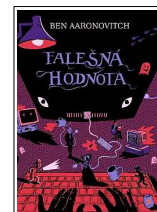
Další thrillerová lahůdka s hororovou příchutí od autorky Kříd'áka, Jámy a Těch druhých. Před pěti sty lety tady upálili osm mučedníků. Před třiceti lety tu beze stopy zmizely dvě dívky. A před dvěma měsíci tu tragicky zemřel místní farář. Vítejte v Chapel Croft, zapadlé vísce, jejíž tajemství leží ukrytá hlouběji než v hrobě a kde se zlo začíná znovu probouzet.

- thriller, 406 stran

Falešná hodnota - Ben Aaronovitch

Jsmo stále v Londýně, ale Peter už nepracuje u metropolitní policie. Po uzavření případu Muže bez tváře a dalších peripetiích se Peter usazuje, připravuje se na otcovskou roli a zároveň čelí poněkud nejisté budoucnosti. Nastupuje do soukromého sektoru, do IT firmy Terrence Skinnera, kde věci nejsou takové, jaké se zdají být.

- fantasy, 291 stran

Venuše - Jitka Ludvíková

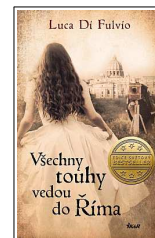
Miloš Weber je bohatý pražský podnikatel, kterému v životě všechno vychází. Má úspěch, peníze a nenasytnou touhu po krásných ženách. Štěstí ho ale opouští ve chvíli, kdy hospodyně nalezne tělo jeho mrtvé manželky. Zdánlivě vše vypadá na nešťastnou nehodu a Weberovi přátelé se snaží, aby byl případ rychle uzavřen.

- detektivka, 384 stran

Všechny touhy vedou do Říma - Luca Di Fulvio

Trojice lidí riskuje všechno, aby si každý z nich splnil svůj velký sen. Sirotek Pietro chce změnit svět s kamerou v ruce. Marta, dívka od cirkusu, se snaží poznat tajemství, jež hýbou světem, hraběnka Silvia zase touží získat pro jiné svobodu. Tři lidé, které okolnosti zavedou ve stejnou chvíli do města, kde probíhají boje o vznik nového národního státu.

- historický román, 471 stran

Vůně španělských třešní - Jo Thomas

Po třech neúspěšných zasnubách Beti nutně potřebuje všechno hodit za hlavu a začít znovu. A přesně na to jsou ideální sluncem zalité kopce jižního Španělska. Jenže všechno není jen sangria a siesta. Beti si najde práci na starém andaluském statku, kde musí v sadu sbírat třešně, zalévat stromy a získat si přízeň svého temperamentního šéfa Antonia.

- román pro ženy, 368 stran

Zimní zámek - Alexander Stainforth

Isabel Prestonová byla v osmi letech obviněna ze žhářství a vraždy. Měla založit požár v sídle hraběte Hamiltona, při kterém zahynul jeho zeť a byl jím navždy poznamenán i jeho nejstarší syn Nicholas. Isabel ani po deseti letech nenachází klid – trýzní ji noční můry, které považuje za vzpomínky, a společnost jí ten skandál nedokáže odpustit.

- román pro ženy, 451 stran

Zrcadlo - Táňa Keleová-Vasilková

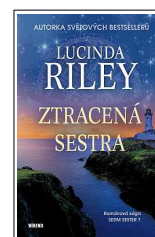
Helena s Vladem žijí v takovém... obyčejném manželství. Bez větších konfliktů, ale i bez potřebné jiskry, která by mu dávala laskavost a hřejivost. Stereotyp a nuda se bohužel dostali i do jejich vztahu a Helenu to hodně trápí, ale neví, co s tím, jak to změnit. A tak zatímco se její manžel ve volném čase věnuje svému hobby, ona bloudí po internetu a sní...

- román pro ženy, 179 stran

Ztracená sestra - Lucinda Riley

Šest sester D'Aplice se už vydalo na svou pouť za vlastními kořeny a objevilo své biologické rodiny. I rok po smrti jejich adoptivního otce však stále zůstává nezodpovězená otázka, kdo a kde je mytická ztracená sedmá sestra? Dívky touží splnit přání svého zesnulého otce a najít onu neznámou sestru.

- román pro ženy, 678 stran

Cyklistka - Osud poslední baronky - Jana Poncarová

Být vzornou manželkou: takový osud měl čekat Blanku ze šlechtického rodu Battaglia. Její dobrodružná povaha jí však velela jinak. Z divokého děvčete vyrostla sebevědomá žena, která na kole zcestovala kus světa. Své stáří Blanka pak tráví v chátrajícím rodném zámečku v jihočeských Bratronicích. Sleduje, jak známý svět kolem ní mizí.

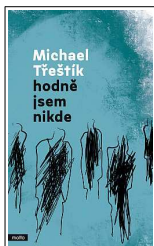
- společenský román, 356 stran

Eugenie - Jana Poncarová

Román je inspirovaný skutečnými osudy Eugenie Egertové Janečkové a plzeňského hotelu Continental. Eugenie jako většinu žen té doby čeká smluvený sňatek. S manželem se stará o chod hotelu, kde prožijí okupaci i válku. Bombardování Plzně poškodí hotel a připraví ji o otce a manžela.

- historický román, 370 stran

Hodně jsem nikde - Michael Třeščík

Michael Třeščík ve své autobiografii vypráví o dobách dávných i nedávných. Ať už jeho ambice omezovala politická situace či pandemie, vždy měl potřebu (nejen) sám sobě něco dokazovat. Ve spleťtém pohledu do soukromí líčí své dětství, klukovské sny i všechny své lásky včetně té životní, již je manželka Helena.

- biografie, 236 stran

Jak naladit štěstí - Agnès Martin-Lugand

Autorka bestselleru Šťastní lidé čtou a pijou kávu tentokrát rozehrává emotivní příběh dvou manželských dvojic, jež svede dohromady dramatická dopravní nehoda. Vztah galeristky Avy a veterináře Xaviera se ocitá v krizi. Zatímco on se zotavuje v nemocnici ze zranění, ona se marně pokouší vzbudit u něj zájem.

- román pro ženy, 366 stran

Mizení - Jiří Březina

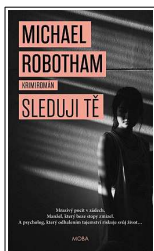
Temný případ od dvojnásobného držitele ceny za nejlepší českou detektivku. Tomáš Volf řeší nejotřesnější případ své kariéry. Na opuštěném statku zemře v den výročí Hitlerova narození několik lidí. Jde o zločin s rasistickým podtextem, nebo o snahu vytvořit falešnou stopu?

- krimi, 332 stran

Saturnin se představuje - Miroslav Macek

Ač se to může zdát k neuvěření, Saturnin nebyl sluhou odjakživa. Přesto už jako jinoch prožíval řadu neuvěřitelných příhod. Jak vypadaly jeho mladické eskapády, do nichž byla skoro vždy zapletená nějaká ta žena? Proč se jeho matka rozhodla pro jméno Saturnin? A jak se dostal až do služeb svého pána v obklopení tety Kateřiny a dalších příbuzných?

- humor, 186 stran

Sleduji tě - Michael Robotham

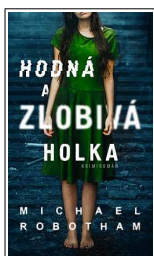
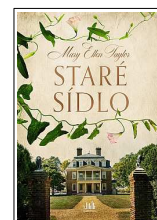
Marnie Loganová má neustále pocit, že ji někdo sleduje. Cítí šimrání na krku, koutkem oka jako by vídala něčí siluetu, ale když se otočí, nikdo tam není. Ke strachu má však několik důvodů. Její manžel Daniel před rokem beze stopy zmizel.

- thriller, 448 stran

Staré sídlo - Mary Ellen Taylor

Libby má špatné období a po smrti otce si připadá osamělá. Jediné, co ji drží nad vodou, je přítelkyně Sierra a práce svatební fotografky. Ta ji zavede do historického sídla Woodmont, jehož majitelkou je Elaine Grantová. Snaží se sídlo obnovit, vrátit mu někdejší půvab a otevřít ho co nejdřív veřejnosti.

- román pro ženy, 382 stran

Hodná a zlobivá holka - Michael Robotham

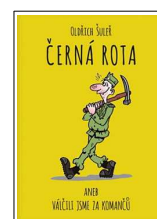
V tajné místnosti je nalezena dívka. Je téměř umořená hladu, špinavá a odmítá komukoli říct, jak se jmenuje, jak je stará i odkud pochází. Není uvedena v žádném seznamu pohřešovaných osob a ani její DNA se s nikým neshoduje. O šest let později, stále neidentifikovaná, žije v bezpečí dětského domova pod novým jménem – Evie Cormacová.

- thriller, 463 stran

Černá rota aneb Válčili jsme za komančů - Oldřich Šuleř ml.

Kniha s humorem, ironií a jistou nadsázkou zachycuje dnes už takřka neuvěřitelný svět, který se v 70. a 80. letech minulého století skrýval za branami kasáren Československé lidové armády. Prostřednictvím hlavní postavy Vašulína se čtenáři seznámí s tím, co tehdejší mladí muži prožívali na vlastní kůži od odvodu až po základní vojenskou službu.

- humoristický román, 188 stran

Šťastná za všech okolností - Ivanka Devátá

„Až umřu, kluci,“ říkám svým synům, „chci, abyste věděli, že jsem byla šťastná, protože já dovedla být šťastná za všech okolností.“ Úspěšná herečka a ještě úspěšnější spisovatelka Ivanka Devátá se po letech odhodlala k sepsání autobiografie, které se tak dlouho bránila. I když její život nebyl vždycky šťastný, i když i ji potkávaly problémy, zrada a zklamání...
- fejetony, eseje, 210 stran

Šťastní lidé čtou a pijou kávu - Agnès Martin-Lugand

Dá se vyléčit zlomené srdce? Mladá Pařížanka Diane je přesvědčená, že šťastní lidé čtou a pijou kávu, a proto tak nazve svou kavárnu. Když však při automobilové nehodě zahyne její manžel i malá dcerka, Diane ztratí smysl života. Zcela se uzavře před světem a přestane se starat i o svou literární kavárnu. Nakonec se rozhodne odjet do Irska.

- román pro ženy, 221 stran

Tajemství - Radka Třeštíková

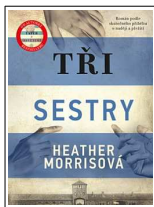
Napínavé vyprávění o lidech v horách a horách mezi nimi, které už nejde obejít, ale dá se z nich spadnout a dá se v nich ztratit. Stejně jako v té šílené spouště tajemství, co si v sobě pečlivě střeží dospělí i děti. Budete se modlit, aby vám aspoň někdo z nich něco prozradil a aby si řekl o pomoc hlasitěji než úplným tichem.

- román, 492 stran

Tajemství na kůži - Alka Joshi

Když sedmnáctiletá Lakšmí utekla od násilnického manžela, netušila, že se od zdobených těl prostitutek dostane až k tetování královen. O třináct let později je z ní nejvyhledávanější tatérka henou v Džajpuru, kde se proslavila svými originálními obrazy a také znalostí bylinek.

- historický román pro ženy, 368 stran

Tři sestry - Heather Morris

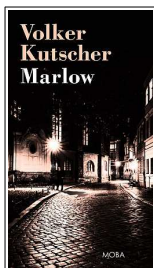
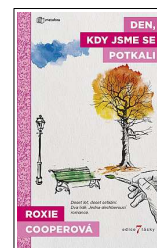
Když byly Cibi, Magda a Livia malé, slíbily svému otci, že si zůstanou nablízku, ať se stane cokoli. O několik let později Livii deportují do Osvětimi – a Cibi se k ní dobrovolně přidá. Jedině Magda se ještě nějakou dobu skrývá na rodném Slovensku, ale brzy také skončí ve vyhlazovacím táboře. Tváří v tvář smrti si sestry dají další slib: pokusí se přežít.

- válečný román, 349 stran

Den, kdy jsme se potkali - Roxie Cooper

Stephanie a Jamie se poznají na uměleckém kurzu a od prvního setkání je zřejmé, že jsou jako stvoření jeden pro druhého. Jenomže jsou zadaní a svědomí jim nedovoluje způsobit bolest jejich nejbližším. Rozhodnou se své zamilovanosti vzdorovat a lásce nepodlehout.

- román pro ženy, 399 stran

Marlow - Volker Kutscher

Berlín, konec léta 1935. V rodině Rathových si jde každý svou cestou. Adoptivní syn Fritz pochoduje s Hitlerjugend na stranický sjezd do Norimberka, Charly se protlouká jako advokátní koncipientka a soukromá detektivka, zatímco Gereon Rath, nyní již povýšený na vrchního komisaře, se musí zabývat případy, které nikdo jiný nechce.

- krimi, 591 stran

S večerem přichází tíseň - Marieke Lucas Rijneveld

Desetiletá Bunda žije se svou silně nábožensky založenou rodinou na farmě na nizozemském venkově. Jednou krátce před Vánoci se její starší bratr vypraví bruslit do zakázaných míst a ji nechá doma. Uražená, že ji nevezal s sebou, se obrátí k Bohu s rouhačskou prosbou. A i když by ji pak stokrát chtěla vzít zpět, je příliš pozdě: bratra jí to nevrátí.

- psychologický román, 246 stran

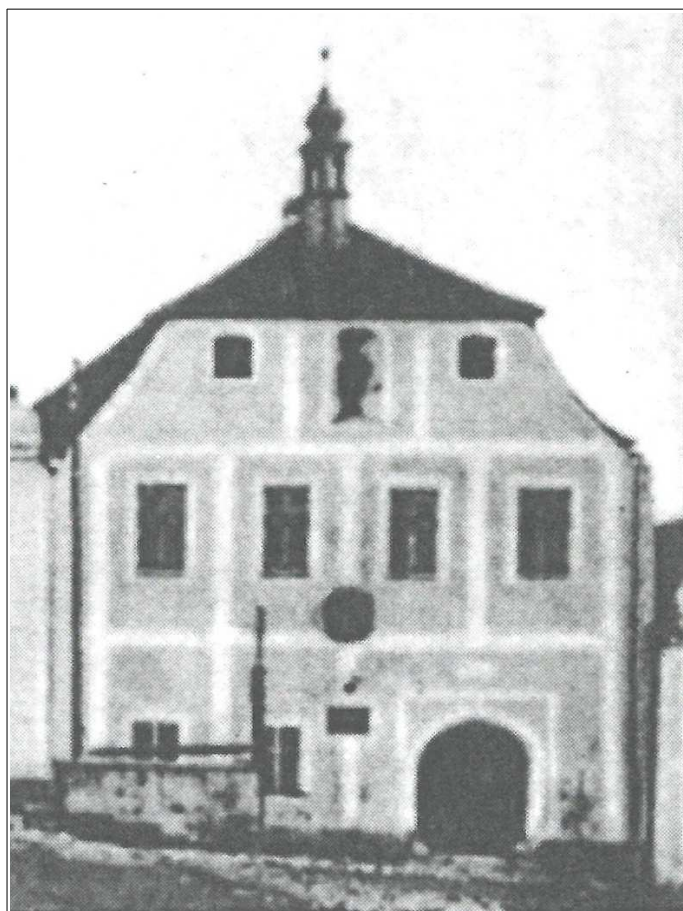

Historie domů v Horšovském Týně náměstí Republiky 52

Dům byl postaven na počátku 16. století v pozdně gotickém slohu. Dokladem toho je lomený portál s pruhy, které se přetínají ve vrcholu oblouku. Budova vyhořela při největším požáru v historii města 13. dubna 1547. Vyhořelá budova byla ve druhé polovině 16. století přestavěna v renesančním slohu. Letopočet 1693, který je vytesaný na portálu, udává rok, kdy byla budova přestavěna v barokním slohu a opatřena zvoničkou. Při velkém požáru Horšovského Týna v roce 1708 budova opět vyhořela. Při její obnově ji Horšovskotýnští vyzdobili dvěma latinskými nápisy. První z nich zněl: „Renovatus hic locus sub inscripti-one Justitio Tua Domine sit verra lux Civitatis.“ (Toto obnovené místo budiž pod Spravedlností Tvou, Pane, pravým světlem obce.) Druhý nápis zněl: „Civitatis una cum orce et suburbio ex Dei permissione exusta, ubi personae triginta sex periere.“ (Obec s hradem a podhradím z dopuštění Božího vyhořela, přičemž třicet šest osob zahynulo.)

K jednoduché klasicistní přestavbě nákladem 319 zlatých a 34 grošů došlo v roce 1791. K poslednímu velkému požáru došlo v roce 1801, kdy shořelo 82 domů. Po těchto trpkých zkušenostech zakoupilo město od plzeňského zvonáře Petra Perneru stříkačku.

Poslední přestavba v letech 1964 až 1967 odstranila některé necitlivé zásahy z dřívější doby a dala vyniknout gotickému a renesančnímu jádru, zejména křížovým hřebínkovým klenbám v přízemí, kde býval kdysi průjezd. V průčelí budovy je umístěn barokní znak s orlicí roztaženou přes celý štít, která se pařáty opírá o dvě tvrze. Orlice má na hlavě zlatou korunu a na prsou zlatý monogram F II (Ferdinand II.). Tento znak udělil městu v roce 1622 na prosbu majitele města Maxmiliána z Trauttmansdorffu císař Ferdinand II. za věrnost v době stavovského povstání. Byl užíván jako oficiální znak města do roku 1927, kdy Ministerstvo vnitra rozhodlo, že platným znakem Horšovského Týna je erb, který městu udělil v roce 1546 český král Ferdinand I. Většina německých obyvatel však toto rozhodnutí nerespektovala a až do roku 1945 užívala znak polepšený Ferdinandem II. Ve výklenku ve štítě budovy je barokní socha Spravedlnosti s váhami a mečem.

15. červen 2021

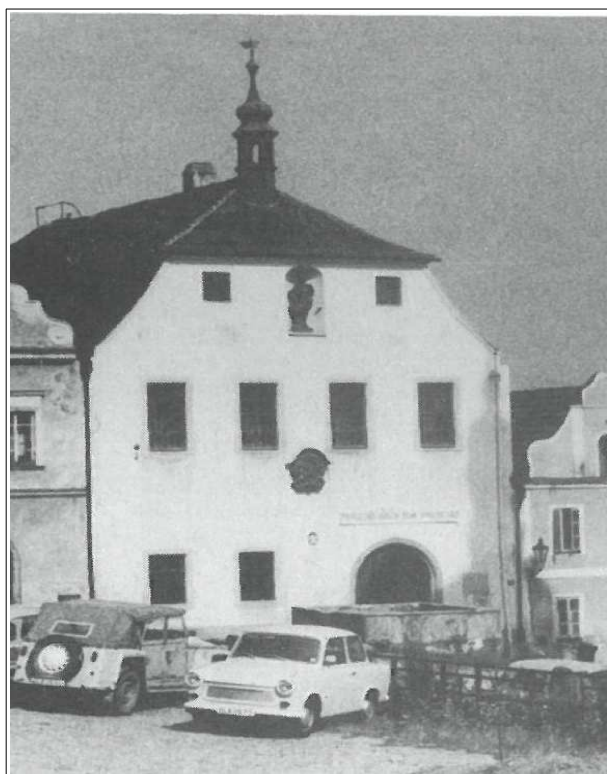
Na památku hlavního shromáždění Šumavského spolku (Böhmerwaldbund), které se konalo 13. srpna 1911 v Horšovském Týně, byla na budovu umístěna pamětní deska, kterou vytvořil ze sienitu plzeňský sochař Ludvík Wildt a vyryl na ni tento nápis: „Wir wollen unsere Hütten grau und alt an Fremde nicht vererben, wir wollen im deutschen Böhmerwald deutsch leben und deutsch sterben.“ (Nechceme naše chýše staré a šedivé odkázati cizincům, chceme v německé Šumavě německy žít a německy zemřít). Po sametové revoluci byly na budově odhaleny dvě pamětní desky. První jako poděkování americké armádě za osvobození Horšovského Týna 5. května 1945. K jejímu slavnostnímu odhalení na vedlejší budově došlo 1. května 1990. Druhá deska byla slavnostně odhalena 27. listopadu 2002 ve vestibulu budovy a připomíná oběti holocaustu.

1910

15. červen 2021

1984

ČTENÍ KNIH JE LÉK

NEJLEPŠÍ ČINNOSTI PROTI STRESU

(míra snížení stresu v procentech)

BOHATÍ A VLIVNÍ ČTOU

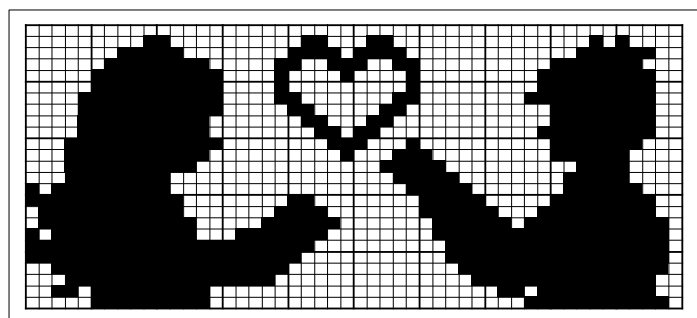

ČTENÍM PROTI SMRTI

- Čtení zlepšuje koncentraci, zvyšuje verbální inteligenci, empatii, paměť, zvyšuje schopnost se učit, rozšiřuje slovní zásobu, vyvíjí analytické dovednosti.
- Čtení zpomaluje a pravděpodobně i předchází demenci a Alzheimerově chorobě.
- Staří lidé, kteří čtou knihy více než 3,5 hodiny týdně, mají o 23 procent menší pravděpodobnost, že v příštích 12 letech zemřou.
- Čtení před spaním dopomáhá ke kvalitnějšímu spánku, narozdíl od světla, které vyznačují mobilní telefony, tablety či počítače.

Zdroj: National Reading Campaign, Huffington Post, University of Sussex, Yale University School of Public Health, Ústav pro českou literaturu

řešení zakódovaného obrázku:

Městská knihovna
náměstí Republiky 102
346 01 Horšovský Týn
telefon: 379 422 572
mobil: 731 614 064
e-mail: knihovna@htyn.cz
knihovnaht@seznam.cz
<https://knihovnahorsovskytyn.webk.cz>

půjčovní doba:

Po	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Út	zavřeno	
St	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Čt	9:00 – 12:00	13:00 – 17:00
Pá	9:00 – 12:00	13:00 – 15:00